

کاروانی خیال

به شیک له همل به سته کانی

خالد حامد (هتیر)

به ناوی خوی به ته تی

ده مری شه ما له سرو خانه یق نه سورترا
لی مده داننه ما نه سر رد او ا روا ارم سورترا

ده مری شه ما له سرو خانه یق نه سورترا
لی مده داننه ما نه سر رد او ا روا ارم سورترا
نوردمونا موعده نانو موعده نانو موعده

فارسی
۱۸۲۰

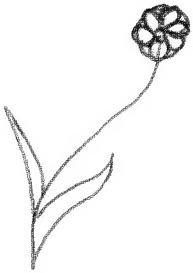
کاروانی خیال

همین
۱۹۷۲

به شیک له هل به سته کانی

خالد صمد هندی،

کتابخانه
فرمان
پنجاب



کاروانی خیال

به شیک له هل به ته کانی خالد سرمدی

ما فی له چاپ دانهوی بو خاوه نیه تی
"حق چاپ مخصوص مؤلف است"

کتاب و نوشت افزار فروشی حمیدی

مهاباد خیابان سید نظام تلفن ۲۷۹۸ - ۲۸۱۴

کتیبی : کاروانی خه یال (بهشیک لهشعره کانی

خالیدی حیسامی "هیدی")

شاعیر : خالیدی حیسامی "هیدی"

له بلاوکراوه کانی : ناوهندی بلاوکردنه وه ی

فه رهنگ و نه ده بی کوردی

ئینتیشا راتی صلاح الدینی ئه یوو بی

تیراژ : ۴۰۰۰

سالی بلاو بوونه وه : چاپی یه که م ۱۳۶۴

ناونیشان : ارومیه ، صندوق پستی ۷۱۷ ، تلفن ۳۵۸۰۰

فهرست

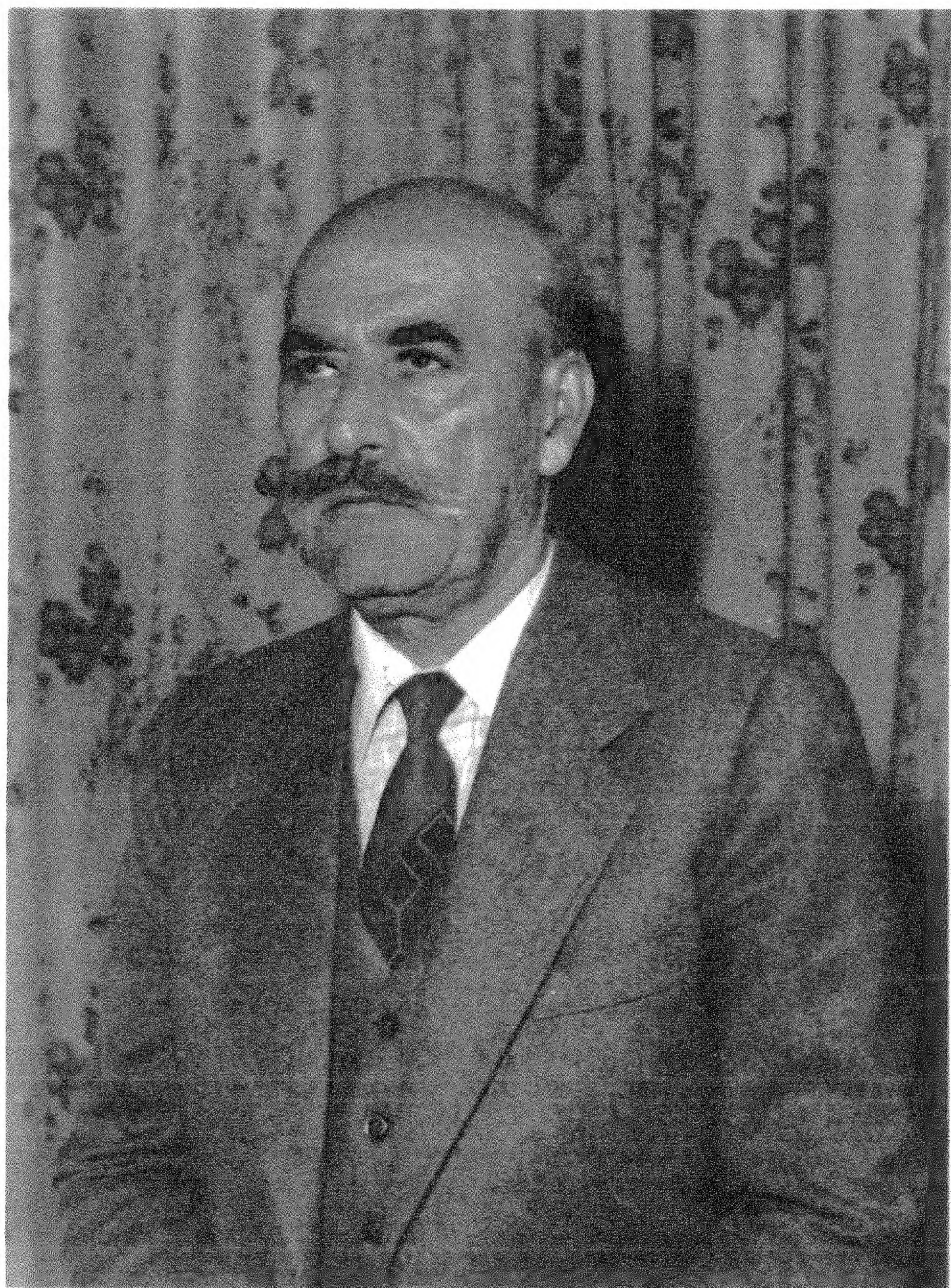
۱۱۶	هتا	۹	له لاپه ره	۱- پېشه کی:
۱۲۳	"	۱۱۹	" "	۲- په سنی خوا
۱۲۷	"	۱۲۴	" "	۳- دایک و کور
۱۳۱	"	۱۲۸	" "	۴- بازو که و
۱۳۳	"	۱۳۲	" "	۵- ناگری تو
۱۴۳	"	۱۳۴	" "	۶- خدره شیت
۱۴۵	"	۱۴۴	" "	۷- کوردوستان یان نه مان
۱۴۹	"	۱۴۶	" "	۸- به هاری کوردوستان
۱۵۱	"	۱۵۰	" "	۹- پاییز
۱۵۴	"	۱۵۲	" "	۱۰- گولی خویناوی
۱۵۶	"	۱۵۵	" "	۱۱- من وره قیب
۱۶۰	"	۱۵۷	" "	۱۲- بو برا که م
۱۶۵	"	۱۶۱	" "	۱۳- فه وزیه
۱۶۸	"	۱۶۶	" "	۱۴- گالته ی جیژن
-	-	۱۶۹	" "	۱۵- مه لا
۱۷۳	"	۱۷۰	" "	۱۶- رزگاری
۱۷۶	"	۱۷۴	" "	۱۷- کاله
-	-	۱۷۷	" "	۱۸- بزه

پاشماوه‌ی فهرست

۱۸۲	"	۱۷۸	"	"	۱۹- گه زور به
-	-	۱۸۳	"	"	۲۰- نه خوشی ژنان
۱۹۰	"	۱۸۴	"	"	۲۱- پیش مه رگه یه ك
۲۴۵	"	۱۹۱	"	"	۲۲- شینی هه فالان
-	-	۲۴۶	"	"	۲۳- بیاد تو
-	-	۲۴۷	"	"	۲۴- اشك خونین
۲۴۹	"	۲۴۸	"	"	۲۵- چله‌ی بارزانی
۲۵۸	"	۲۵۰	"	"	۲۶- نامه یه ك بو كاوه
۲۶۰	"	۲۵۹	"	"	۲۷- ورینگه
-	-	۲۶۱	"	"	۲۸- گنجینه نهفته
۲۶۵	"	۲۶۲	"	"	۲۹- یادی بارزانی
-	-	۲۶۶	"	"	۳۰- سرشك
۲۶۸	"	۲۶۷	"	"	۳۱- سرود
۲۷۱	"	۲۶۹	"	"	۳۲- وه لام
۲۷۴	"	۲۷۲	"	"	۳۳- نه وروز
۲۷۶	"	۲۷۵	"	"	۳۴- بیره وه‌ری بارزانی
۲۷۸	"	۲۷۷	"	"	۳۵- گرزو
۲۸۰	"	۲۷۹	"	"	۳۶- نه ده بو



نه ووینه به بی من که له لای ئیوه نه مینی
 بو بیره وه ری باشه نه لین خه م نه ره وینی
 مه روانه که وا روم که شه وه ک په لکی خه نه م
 جه رگم پر له خوین و سه رم سه وز نه نوینی



جان محمد "صیدی"

بسم الله الرحمن الرحيم

سهری نامم به ناوی توّ خوايه
که بی ناوی توّ نامم بی نهوايه
خوای بهرزو نهوی و ههرازو لیژان
خوای رۆژی دهري پیتۆل و گیژان
خوای تهنيای دیارو، نادیاران
خوای میرو، بهلنگازو (۱)، ههژاران
خوای من، ئه‌ی خوای دلّ شادو دلّ تهنگ
خوای بی یارو بی هاڤال و بی رهنگ
خوای بینا، خوای زانا به حالان
خوای بی یاوه‌رو، روتو، رهجالان
به‌چاو لیک نانی لیک هه‌ل دینی چاو
به‌هیژه دهستی توّ هه‌وکاری ناوی
ئه‌گه‌رچی حازرو ناظر له‌گشت جی
خه‌یال ناگاته ئه‌وجی یه‌ که‌تۆی لی
وجودی توّ ئه‌گه‌رچی رون و سوره
له‌را‌ده‌ی ده‌رکی زانستیش به‌دوره

(۱) به‌لنگاز: فه‌قیر، نه‌دار.

خوای ههستو، وتو، بیرو، خه یالان
 خوای کوپرو، که پرو، گیرو، گهوالان
 به جیره ی بی منه تیرو، به ئیرو
 له سه رخوانی خوا بیت مارو میرو
 به تیربون و نه بونی موچه خوران
 له ده رکی تو نیه تاران و توران
 به توده کری بنیری تیشکی تاوی
 که بی، گیانی وه بهر، بی گیانی باوی
 له تورایه تریفه ی مانگ له شهودا
 شه تو ی بیدار و باقی تر له خهودا
 ته پرو پاراوی تو ن شه زمان له زاران
 له ده س تودا دلی یارو نه یاران
 به شه مری تو هه ور بارانی دینی
 به سه ر چول و چیادا ده ی پرژینی
 به ویستی تو یه خیریاں لی ده باری
 که شی هاوین و پاییزو به هاری
 شه تو وات کرد که زستان به سه مر
 شه گهر زستان له ژیر بارستی به مر
 خوابه شه ی خوای حوا و دزیوان
 خوای شه گریحه زه ردو کولمه ریوان

خوای سینه‌سپی و نهرم و دلّی سەنگ
 خوای بسکو و کەزی شۆرو قەدی تەنگ
 مەئەورۆ چم ئەوێ لیت هەر زمانى
 زمانى بێ کەپەسنى تو بزانى
 زمانى کبى کەزانى زارە کارم
 بەهاسانى وشە ئاویتە زارم
 زمانى کبى لەگەڵ ئەو واتە ئۆگر
 کە "تەنیا توخوای ئیتەر کە سى تر"
 خەيالى من مەللى بى زمانە
 دەنا يادى تو ئاویتەى دلانە
 وتارى زۆرە بىللى و چەشنى مەدال
 قسەى بۆنايە دەيگاتە گرپ و گال
 لەحى يەك پەسنى تو زانا نەزانى
 چ دى ئیتەر لە دەستى بى زمانى
 دلّىكم بى بدە دەريای ئەوين بى
 بەرىن بى، بى برىن بى، ئاگرىن بى
 دلّىک بى خوينەمى، دلّ بى لەسینە
 دلّ بى ژەنگو، گەردو، بوغزو کینە
 بە حارى زۆرى هینا دەردە دارى
 دەسو هەنگاوى شل کرد لەش بەبارى

ئیتەر با تەم لەمەرچاو ناپەرەوینێ
 روانگەیی دیدە هەردی و کورتی دینێ
 لەئالۆزی وتارم را دیارە
 کەچی پێم کردووە دەردو پەرەزارە
 بنێرە خواپە هەتوانی برینم
 کە ژانی دل بری خوشی لەژینم
 ئیتەر ئەوجار من و ژینیکی بێوێ
 ئیتەر جێی ئاخ و داخان بگری ئۆخەیی
 خەمێکم پێمەدە زێدەیی توانام
 خەمت خواپە لەتوانا زێدە پێدام
 لەمەر بێچارەبیم هەنگاو بەهەنگاو
 بەسەرشیواوی دەروانن سەرچاو
 دواقوناغی رێگەم دەرکی تۆیە
 خوا بگرە دەسم لەو هاتوچۆیە
 بەزەت پێم دابی روئاکێ بخە رێم
 کە بەو رێ راستەدا رزگاریم و بێم
 ئەگەر کار کەوتە بەخشینی خواپە
 بەگشت پارانەوێک دینی دواپە
 بەلام کەمی تامی مەرگم پێ دەچێژن
 لە کوردوستانی رزگارم بنێژن

لەفێردەوساو، لەکوردوستانی زەنویەر
 لەشوگیان بەشەن و سەیران بکەن تێر
 بەئەسپایی دێ دەنگی نادیار
 دەچرپینی بەگویم جار بەجاری
 — کە رووی کاروان و پای توو لەنگە
 لەشت پێ ناچی گیان دەرکە درەنگە
 تەمەن هەرچی هەبو رووی لەخەودا
 ئەبێم ئێستە زۆرکەم ماوە مەودا
 لەئەستۆم هێندگراوە باری تاوان
 چەماون پشتم و ئەژنۆم لەتاوان
 بەتەنیا یی لەرێگەی دورو بی بـ
 تەمام تەنیا بەلوتفی توو هەبەم
 نیە تووشەم لەروحمی توو زیاتر
 کە لەوروحمە نیە هیچ تووشە چاتر
 نەچارێکم هەبە ئێتر نەپێی دی
 بەرەو قاپیت ئەوە دیم هیدی "هیدی"

عظیمە کەرەج ۶۴/۱/۸

"دایک و کور"

به‌روژیکي گه‌لیک باران و سه‌رما
نه‌هه‌ر سه‌رما سه‌رم له‌ورژه سوررما
له‌گون‌دیک هه‌لکه‌وت ریم که‌وته م‌الیک
چ م‌الیک هه‌روه‌کو خه‌ون و خه‌ی‌الیک
گه‌لیک م‌الیکي گه‌رم و پاک و خا‌وین
کور‌وکیزیک له‌وئ وه‌ک تولی لا‌وین
کور و کچ پیکه‌وه خوشک‌وبرا بون
ده‌گه‌ل دایک‌یک له‌ناو‌ئو م‌اله‌دابون
هه‌مو هینده دل‌ئا‌وا بون و رو‌خ‌وش
که‌ماندوبونی زیگه‌م کرد فه‌رام‌وش
له‌پاش ما‌ویکی که‌م دیت‌م "گه‌لا‌ویژ"
له‌گه‌ل "سم‌کوی" برای که‌وته وت‌وو‌یژ:

* * * *

براکه‌م گه‌رچی تو‌ تا‌قه برامی
هومی‌ندی ر‌وژی ره‌ش پشت و‌ه‌نامی
به‌تو ر‌ونه گل‌ینه‌ی چا‌وه‌کانم
له‌تو رایه هه‌مو خو‌شی زیانم

گۆلی هیوای له باغی ژینی مندا
 لقی سهروی له ناو په رژینی مندا
 ههتا ئه ورژه دهم نیژن له گلدا
 برای و خوشه ویستیت هه رله دلدا
 بهلام ئه و داخه دهم کوژی نهینی
 برای دیم وا له سەنگەر تۆ لهوئی نی
 گهلاویژ له و وتی خوئی کهوته گریان
 دهگریاو دهی گوت و فرمیسکی ده رزان
 لهوئی نی تا کو تۆش چاوت لهوئی بی
 لهپاریز بردن و هات و ههوی بی
 لهوئی نی تۆ لهکاتی شهو نخون دا
 له نیوئاگرو بلیسهی رۆژی بون دا
 لهوئی نی تۆ ههتا هاواربکا لیست
 برایش مه رگه کهی دلسۆزی هاوړیت
 له دوژمن راخوړی وهک شیرێ سه رمهست
 له ریی گهلدا روحی باوێته سه ردهست
 ته ماشای تۆ بکاو دل خوش بکا پیت
 سه ری دوژمن به گهپ باوێته به ربیت
 حه یف سمکۆ کهلاویکی وهکو تۆ
 به حی ماوی له ئاوال و برای خو
 سه رم ههل نایه ئیترمن له شهрман
 هجو می تانه هیند ئه کرێته سهрман

لەناوگۇندا ئەگەر رۆژە ئەگەر شەو
لەگەل مېدا ھەموگالتەي ئەم وئەو
ئەگەرتۆ ھەزئەكەي لىرە بىمىنى
لەلای دايكەم بە تۆ بۆ خەم رەوئىنى
لەجىي تۆش مەنچەم بەوشەرتە سەمكۆ
لەرىي گەل دا چىيە فەرقى مەن و تۆ؟

* * * *

وہ لامي داوہ سەمكۆي دال بريندار
برا قوربانى تۆ خوشكى وەفا دار
ئەوہى وا تۆ مەنت پىگرتە لۆمە
ئەوہ ئەرکى گرینگى شانى خۆمە
دەھىزەم دا ھەيە بەو ئەرکە ھەستەم
لەرىي رەزگارى تادەمەرم نەوہستەم
بەلام مەن ھەر پەژارەي تۆمە يەكجار
دەگەل ئەوپىرە دايكە بىكەس و كار

* * * *

ھەتا ئەو كاتە ھەر بىدەنگ بو "رەناك"
كە وای بىست ھاتە پىش ئەو دايكى دال پاك
سەروپىرچى سىيى ۋەك بەفرى بىگەرد
وتەي كارى دەكرە سەردلى بەرد
بەزەردەو پىي كەنەن روى كەردە سەمكۆ
گوتى: مەن تىگەيىم رۆلە قسەي تۆ

کوریک بۆ نیشتمان خوینی نەرێژی
 لهرێی رزگاریا مهینهت نهچێژی
 له‌دوژمن خوینی بابی خۆی نه‌سێنی
 نه‌بونی باشره‌ با ههر نه‌مێنی
 ئه‌وانه‌ی بۆ وه‌ته‌ن چونه‌ که‌ژو کۆ
 ههمو دایکیان هه‌یه‌ سمکۆ وه‌کو تۆ
 له‌شاخان شین نه‌بون به‌ردی چیانین
 که‌س و کاری مه‌ن و لیمان جیا نین
 گرانه‌ ده‌ردی ژێرده‌ستی و زه‌لیلی
 برۆ بمره‌و مه‌ژی ساتی به‌دیلی

* * * *

هه‌تاو تازهی گرینگ دابو له‌ئاسۆ
 کورودایک که‌ده‌ستیان کرده‌ ئه‌ستۆ
 خه‌یاڵ بو، دیدهبو، من‌بوم سه‌ری‌گێژ
 نرای دایک ده‌گه‌ل زه‌رده‌ی گه‌لاوێژ
 سه‌ری‌کێشابو رۆژو تا توانی
 ئه‌ویش ده‌ودیمه‌نه‌ جوانه‌ی روانی
 برۆ تیکۆشه‌ بۆ ئه‌و ئاوو خاکه‌
 هه‌لالت‌بی کورم ئه‌و شیره‌ پاکه‌

۹۶۵/۱۲/۳

ده‌نگی کوردوستانی عێراق

"بازو کهو"

له مه‌ل به‌ندیکی خو‌شی کورده‌واری
سه‌ره‌وژور به‌ونه‌وه خیل بو هم‌واری
له‌داخی به‌فرو زستان و کرپوه
چپای رازاندب‌ووه خاکه لی‌وه
له‌رده‌شتا کراسی مه‌خمه‌ری شین
له‌ئامیزی هه‌ل‌اله و یاس و نه‌سرین
ته‌ماشای چت ده‌کرد خوارو سه‌ر و ژور
سه‌ری لیک دابو شلی‌یر و گولی سور
ول‌ات خه‌ملی‌بو به‌و چه‌شنه سه‌راسه‌ر
به‌خاش خاشو گولی به‌بیون و شه‌ست‌په‌ر
له‌ناو ئه‌و دیمه‌نه سه‌وزو جوانه
که‌جی‌ی درک‌اندنی هه‌ستی دل‌انه
له‌زه‌ردیکا که‌ویکی قو‌ز و نه‌خشین
سکا‌لای بو له‌گه‌ل بازیکی تی‌بین
سه‌ره‌رای ئه‌و سروه‌شته دل رفینه
وه‌کو زامداری "که‌و" ده‌ی کرد ورینه:

* * * *

دهغیلتم مەلی پەپۆر و چازان
 مەلی تەردەست و وریاو ژیرو تەرلان
 دەژین دا بۆچی و چارە پەشم من؟
 لەخۆشی و کامەرانی بێ بەشم من؟
 ئەمن روح دادەنیم بو خاوەنی خۆم
 لەبەرچی ئەو وەفاییکێ نیه بوم؟
 وەرە تۆخوا سەیرکە خال و میلە
 لەسەر ئەو دیمەنەشرا و زەلیلە
 ھەموو رۆژی دەگەڵ کازیوێ ئەنگوت
 دەچم بۆراوی "مێ رۆژ" (۱) و سیاسوت (۲)
 لەقاسپەیی من ھەزار بارو کەوی پیر
 لەداوی خاوەنم دا بونە نێ چیر
 سەعاتیک ناسرەوم بێ خواردن و خەو
 کە ئەو تیربێ لە گوشتی ناسکی کەو

(۱) و (۲): راوی کەو لەو هختی جۆزەردان "مێ رۆژ" و لە
 ھەوێلی بەھاردا سیاسوتی پێ ئەلێن. لەراوی مێ رۆژدا "ماگەو"
 دا ئەنێن ئەخوینێ و "نێرەگەو" دیتەسەری گەئەوگاتە ماگەوی تر
 کورگە و لەسەرھێلگەییە. راوی سیاسوت لەھەوێلی بەھاردا یەنێرەگەو
 دەخوینێ و نێرەگەو دیتەسەری گە لەگەڵی بەشەر بێ و ماگەوی لێ
 بستینێ.

نەبو جارێک لەسپێهی دا بخوینم
لە گرمهی تاپیری دەنگ دانوینم
لەمالی سازو سەمتورە غورپی من
نشەیی راوچی دەبزوینیی گورپی من
لەسەر ئەو حالەرا بێ قەدر و حورمەت
قەفەز جینگای منە بێ دان و خزمەت
ئەگەر رۆژیکێ کەو نەکرین قەلاچۆ
ئەبێ لێم دارنن بال و پەر و پۆ

* * * *

وێلامی داوێ "بازی" کۆنە راوکر
کە تاوان ھەر لەتۆرایە سەرانسەر
ئەتۆ خۆت بویە گورگی مێگەلی خۆت
ئیتەر کێ بێت و دڵسۆزی بکا بۆت
دەخوین دا سوربوە دندوکی ئالت
ئەبێ بیگریە ئەستۆی خۆت وەبالت
براگەت بانگ ئەکە ی خەیتە نیوداو
بەلام دوا رۆژی خۆت ناخەیتە بەرچاو
دەریژی خوینی خزمی خۆت و بوخۆت
دەدە ی دەستی پەشیمانی لە ئەژنۆت
کە بۆ فەوتانی ھۆز تێ دەکوژی
دەژین دا چۆن ئەبینی خێرو خۆشی
کەسێک بوخۆی ئەو شەرت و بەقایی بێ
ئەبێ چۆن دوژمنی بۆئەو وەقایی بێ

دلت ناسوتی تۆ جوجکی برای خۆت
 ئەتۆش پێویستە بێ بێنی سەزای خۆت
 لەبەر ئەو راوە دەگری خۆرمەتی تۆ
 دەنا ئەو نایەوی خاڵ و خەتی تۆ
 هەموو دەشت و چیا پاوانی تۆیە
 ئەگەر تێی دا نەژی تاوانی تۆیە
 بەسەر بەرزی لەناو هێلانە مردن
 نەوێک تۆ خۆرمەتی بێگانه کردن

۱۹۶۵/۱۲/۱۰

دەنگی کوردوستانی عێراق

"ئاگرى تۆ"

ئەي ۋەتەن تەنيا نە ھەر مەن بۇ تۆ ۋا سەۋداسەرم
تېشىكى پۇرۇش جىي لەبەر كۆيلەت نىيە دەۋرۈبەرم
تۆ لەدەس بېگانە دابىي چارەنوسى ئەۋ گەلە
ھەلەمەت ۋ قوربانى دانەۋ رىشتى خويىنى گەرم
ناھەزى تۆ پىي لەسەر گۆرى شەھىدان دابىي
كىيە باۋەر كا كە دەس لەۋ خاك ۋ خويىنە ھەل گەرم
دوژمەت چىدىكە با ئاگر لەمالم بەر نەدا
مەن لەسايەي خۇشەۋىستى تۆۋە ھەر خۇم ئاگرەم
سەد پەژارەۋ بەرھەلەست ۋ سوۋرو تالېم بىتە پىش
گەرلەپىي رىزگارى تۆ لادەم بزانە كافەرم
خۇم بە شانازى بەلا گەردانى سەربەرزىت دەكەم
تېخى خۇي دابىيى دوژمەن بۇ مەتالەت ھازىرەم
سەر لەسەر شەنم ۋەكىۋ بارىكە كەلكى چى ھەيە
گەردەپىي تۆدا نەچى ئەۋبارە قەت ھەل ئاگرەم،
مەن بەبىرۋ باۋەرۋ دوژمەن بەتانك ۋ تۆپەۋە
كىۋ بەكىۋ راۋى دەنېم ۋاتە گەلىك ئازاتەرم

هه‌ر به‌هه‌یوای رۆژی رزگاریت هه‌ژیم و رونه‌ لیم
تا به‌ده‌ستی خۆم نه‌ئێزم دوژمنی تۆ نامرم
من ده‌ریی سه‌ربه‌ستی تۆدا بۆ هه‌مو پیلانی ره‌ش
دل نیا به‌ هه‌ر کوره‌ پێش مه‌رگه‌ که‌ی ناو سه‌نگه‌رم
هه‌و کوره‌ی هه‌ژم له‌شیری تۆوه‌یه و رۆژی هه‌را
جێی له‌ناو جه‌رگ و هه‌ناوی دوژمنت داخه‌نجه‌رم
من که‌ گالتهم دێ به‌مردن سه‌یره گه‌رتۆ شاده‌نه‌بی
تۆده‌بی هه‌ر سه‌رکه‌وی و کو‌سپه‌ له‌ سه‌رری لابه‌رم
دوژمنت هه‌رفیلنی بیکا نه‌خشی سه‌رئاوه و هه‌من
پیره دارێکم که‌ به‌وبایانه هه‌رگیز ناله‌رم
نابه‌زم هه‌روه‌ک به‌لێنم داوه یان رزگاری تۆ
یان هه‌مو هه‌و شیوو دۆله‌ت پرده‌کا خوین و ته‌رم
هه‌ی وه‌ته‌ن هه‌رناوی تۆ وردی زمانمه‌ بۆیه‌وا
هه‌روه‌کو ده‌شت و چیا که‌ت که‌سک و سوره‌ ده‌فته‌رم

۱۹۶۶/۳/۸

راديو دهنگی کوردوستانی عیراق

"خدره شیت"

که یفی ده گهل شیت هر نایه
ده چی دور لی راده وهستی
به لام من خوم له لام وایه
له شیتی باشر هر نیه
بیجگه له وهش، شلم گیرم
به شیت شیت ده کونه دوم
لیم ده کن به چه پله ریزان
بانگم ده کا "بابه حوله"
جنیو بو من داده باری
ده لئین عیشی "خدره شیته"
ئیتسه به وناوه راهاتوم
ناویکی ترم لی هله دهن
هر لاشیان لی ناکه مه وه
له سهر نانی، وهختی خه وی
وهک کهو ئه خونین به ره وروم
ئیتسه سهرم داوینه سهر
هم لی یبرا ئه ویان ده لئین

زور کهس همیه لهو دنیا به
بی بینی بیزی هله دهستی
خو راسته شیت بی ئه نوا به
شیتی نهک هر زهره نیه
من شیتیکی گیترو هیرم
له مالی دا ژنم، خه سوم
هر دهم بینن خاوو خیزان
کوره کهی خوم ئهو بجگوله
کی بخلیسکی له هه ساری
هر چی ناشیرن و کرپته
منیش له پشدا و نه بوم
ئه گهر به شیت ناوم نه بن
ئیتسه جوابیان ناده مه وه
ئیبواری، سههینی، شه وی
لیکدا لیکدا ژنو خه سوم
یه کیان لهو بهر یه کیان لهو بهر
قهت نا هیلن سهرم هله لی

يان هيڙه لاجو لهو لايه
 بو بهدايم لوتت پره
 بو ټه دووى له گهل ميوانى
 ټهو زبله ي بهره بى ريژه
 وهك كيچ دهكهولم خزيوه
 جازريان كردوم چهقه سرو
 "شيت" يان بهسهر من دا بري
 ټهوان خو له من شيت ترن
 دهليم بهلكر لام لى لادهن
 "شيت هوى ههل مساندوه"
 پيم ټه لى ن "لهسهرى داوه"
 ټهوان قسه ي خو يان دهكهن
 منيش خوم نار هحت! ناكه م

خوله كه ي نان خواردن وايه
 يهك ټه لى چلمت بستره
 يهك ټه لى قسه نازانى
 حه ياي ټيمهش ټه به ي گيژه
 ټه وى قمت منى نه ديوه
 ده گهل: فيتوو، هي ټه و، هو هو
 ټه وانه ي وا به مل هورى
 جاجون دهس له من هه لگرن
 زوريش هه ول ټه ده م تى ناگهن
 تور به م، ټه لى ن: چى بوه؟
 پى بكه نم، له هه مو لاوه
 ههر چى بيكه م منى ره بهن
 ههر نه م توانى به نيان ياده م

* * *

مالم پر له پير يژن بو
 ههر دوک خو يان ساز كرديو
 ههر ده مام منى به سته زمان
 منداليشم پى ههل گرن
 يهكى تاسيكي زير لهسهر
 له بهر ټاوينه ويستا بو
 بو چويه ټهو ژوره چوله؟
 ټه وه قاپ و كهوچك ده شو م
 ټاقل به كولانان مه چو

پاره كه روژى جيژن بو ء
 خيزان و خه سوم دو به دو
 ده چونه سهر داني خزمان
 پى يان قاربو منيش بهرن
 ههر دوک جلکى نو يان له بهر
 خه سوم شان هى له ده ستابو
 بانگى كردم: له كوئى خوله؟
 گوتم: واللّه خاتونى خوم
 گوتى: وه ره، ټيتر ټهو رو

وامن و کێژەکم ئەرۆین
 تۆش خۆت سازکە ئەو نەرۆژە
 بچۆ جلو جوۆرت بێنە
 شیت و شیت بازی وەلانی
 لەپێوێ تا تۆقی سەرم
 ھەربۆ تەشقەلە بە ئەنقەست
 — ئای ئای ھێرە ئەو لەکوێی
 بۆ نازانی باش راوەستی
 لوت ھێندە ھەل مەھینە
 ئیتەر بۆ ھەر مائی کە چوی
 وەک خەرتەلی ھەل مەنیشە
 خۆت وادانی کەتۆش شتی
 ھێرە ئیتەر نەچی لەوێ
 کئی خزم و دەراو سیمانە
 مائی خالم، خوشکە پەرم
 چوزانم، ھەموم نوسیو
 نەکە ی لیت تیکچی وریابە
 ئەوی لەتۆ گەورە ترن
 بەلام بۆ گچکەوا نیە
 شیرنی تەنیا دەنگیک بخۆ
 ھەرچی خواردت ملچەت نەبە
 شوکولاتیش ئەوی ھەبن
 جێژنەش لەکەس وەر نەگری

نیوەرۆش لای ئەوان ئەخوین
 ئەت نێرمە جێژنە پیروژە
 وریاش بە شتی مەشکینە
 ئەوێش جێژنە کەت، ھانی
 جلکی نوێیان کردە بەرم
 خەسوم پشتینی بۆم دەبەست
 بۆ ھەربەولاو بەولا دادی
 دەلی نەمە یوی ھێند سستی
 دەست لەگێرفانت دەرینە
 ھەر لەدەروازە ئاوا بوی
 بچۆ سەرکۆرسی دانیشە
 تێ گەیشتی چم پێ گوتی؟
 پەلە وە جاکت بکەوێ
 ئەو کاغەزەش لیستە ی وانە
 لەو یو، مائی کاک کەرم
 دەزانم ھیچت نەدیو
 جێژنە پیروژە یو دابە
 دەستیان ماچکە لە پیاوژن
 گچکە ماچ کردن چا نیە
 زوڕیش لەسەر قسە مەرۆ
 ملچەت بێ سەر شوێ مەبە
 بێ دەنگ بیان ھێنەو بۆم
 دەزانم بۆ پارە دەمری

له هیچ کوی ژور دای مه بهسته
ههتا له چهنگی رزگار بوم
هاتم لهده رکی بجمه دهر
دهک هیږه لهت و پت کرئی
خودهستی دایکمت ماچ نه کرد
گه رامه وه زه لام، زه لام
گوتم ئیشی ویش براره
کهچی هات خوی گه یانده لام
پاله په ستوی دام بو دهرئ
که چومه دهر ههر ئه و کاته
له کوچه لاقم راکیشا

* * *

ئه و جار وهک بارگینی بی نال
دهر کهم کوتا ژور پی نه چو
کیزیکی گچکه هاته دهر
ههر منی دی به هه لهدا
هاواری کرد... دایه، دایه
وهک زاواکهی پورم ده چیئ
نیزیک بیووه ریگهی دور
ماچم کرد دهستی گه وره ژن
کیزی گه وره یان خویندکار بو
پاش تاوئیک ئه ویش هاته ژور
هه ستام گوتم: بوکه سوره

ههر تاوئیک پی چو ههسته
باوه رکه له خوم بیزار بوم
"خيله" ی ژنم گه یشته سهږه
یاخوا وه بهر جهنجر درئی
خوایه هیږه بو ههر نه مرد؟!
به دهستی خه سوم دا نوسام
ته شقه لای تری نه ماوه
چه پوکیکی ههر پی دادام
به رئی کردم بو سه فهرئ!!
به و ژیانو به سهر هاته
هیند پی که نیم زگم دیشا

وه رئی که وتم بو هه وه ل مال
هه ستیک له هه وشه په یدابو
خشتیلوه خاوه ن سهرو بهر
خوی به دهرکی ژورئ دادا
شیتیک ئه وه لهده رگایه
گوتی: بچو، بلئ... بابئ
"بسم الله" م کردو چومه ژور
ئه ویش پرسی له حالی من
زانین له ئاکاری دیار بو
به لام چیئ وهک بوکی سور
تو چند سال ئه بی؟ بهوره!

گوتی : به قسه‌ی دایکو بایم
له بن لیوم ، گوتم ، لهوی
گوتی : چی چی ؟ نیره زهلام
گوتم : دهستت ده لیم شهتو
من ته منم بوته سی سال
که وایی من گه وره ترم
ئه گهر دهستت ماچ کهم نابیی
له قاقای پی که نین یان دا
ده گهل قسه‌ی زهلام زهلام
شو کولاته نهرمه کانم
ئیترا شهو بروم لهوی
پیلاوه کانم دهستت دانیی
ئه گهر سهیری گیرفانم کرد
ئهوی له کاغهز نوسرابو
ههر مابو مالی "لاله خان"
دهسته خوشکی "خیله" ی من بو
میرده کهی دوسال له مموبهر
ههستا بارگهو بنه‌ی تیکنه
ههر چهند له هیچی کهم نه بو
له کو شکو له پارهو تهلار
سایه چهورو دهست به خیربو
له دوا‌ی ره‌حمه‌تی ، لاله خان
سینگو به روکی خوّم ته‌کاند

ههر نوزده سال ده‌بمو نابم
ماچ نابیی کوشینی دهوی
ئهو ته‌وسه چبو پیت دا دام ؟
راوه‌سته به‌سهرم مهرؤ
ئه‌توش نوزده‌ی به حاله‌حال
جابو یه ده‌بهرت مرم
خه‌سوم گوتی ئه‌بی وایی
شیرنی و شتی تریان هینا
تاتوانیم شیرنیم خوارد به‌لام
سه‌بریک داویشه گیرفانم
تالیم وه دره‌نگی نه‌که‌وی
ده‌پیّم نه‌کرد تا کولانی
پرپون چی تریان نه‌ده‌برد
سه‌ری هه‌مویانم دابو
مالی توژیک دوربو لیمان
عه‌یب نه‌بی ! بیوه‌زن بو
ئه‌مری هه‌قی گه‌یشه سهر
ئه‌وژنه‌ی له‌پاش به‌جی ما
له‌سهر وه‌شرا بی‌خه‌م نه‌بو
هه‌موی هه‌بون هه‌زار هه‌زار
به‌لام ئه‌ویش وه‌جاغ کو‌یربو
که‌وته ناو سه‌روه‌ت و سامان
بو وی ده‌لاقانم وه‌راند

* * *

دهستم بۆ جه رهس در یژ کرد
لاله خان ده رکی کرده وه
ئای لهو ژنه خان و مانه
زاری وهک ده می خونچه تهنگ
لهعه بیته لاجانگی ته رزی
کراس لهسینگى ده خزی
تاویک عه به سام! له دوایی
که ئهو وه لامی دامه وه
به روخوشی گوتی: فهرمو
گوتم: ده سمر سمرت گه ریم
گوتی: راسته تۆ گورپاوی
گوتم: ئه گهر راستت دهوئ
ئه گهر شیتیش نه بام ئه تۆ
به راست تۆ ته مهنت چهنده؟
گوتی: وهک بیته خه یاللم
گوتم: جا بئ زهنا زهنا
هر به خه سوم بگاته وه
ئهویش هیندم پئی پئی که نی
دهستی هیئا به لام چ دهست
راست باشه، به لا له درودا
منیش زۆر به تامه زرویی
لیوم به دهستی وه نابو

دهرکه م هر له ریس مهش نه برد!
ئیتیر هه رواقم برده وه
ئای لهو له شه نهرم و جوانه
په رچی رهشی وهک شه وه زهنگ
په رهنگی گوارهی ده له رزی
مه مکی داده گرت به دزی
رۆژباشم کرد به ئه سپایی
تۆزیک منیش بوژامه وه
ئه حوالت چۆنه له گه ل زو؟
باشم ئه گهر باش بیته ریم
شیت بوی له سهر خو نه ماوی؟
مه رگی منت په پیش کهوئ
شیت هر ده کردم ئه ورپۆ
زه رده ی هاتی دت گوت قهنده
من ئیسته سی ویهک سالم
بینه دهست ماچ کهم ده نا
رهش و شینم ده کاته وه
به پئی که نین خوئی کرد خه نی
له تاوان لیوی خوم ده گهست
درۆ ناکه م له روی تۆدا
ماچم کرد نهم کرد نامویی
هیشته دهستم بهر نه دابو

گوتی: من قاوهم لی ناوه
گوتم: قاوهم پی خوش نیه
بهن پی ئەوان هه ل گره
گوتی: شیرنی قهیدی نیه

هه ره ئەوه ندهی گوت و ههستا
چو بو شهربهت به کوته کوت
- شهربهت، شهربهت، شهربهت چیه
رهنگه پی وایی به فیزم
تاتوند لهو پی بی شل چیه
والله، له سه ره ئەو جوانیه
من له وه دایوم هاته وه
شوشه ی له پی شم هه ل چنی
ئه و جار له سه ره کورسی نهرم
ئیتەر من ته کبیرم چبی؟
هه ره ئەو گلاسی یهک ئەمن
به تالم کرد نه یهک نه دو
هه وه ل قومی پی خوش نه بو
دوایی ئاگام له خوم برا
گهرم داییسام وهک ئاگر
من دانیشتبوم له خورا
پهنجه ره وه درک و لاشیان
مشکم لی ده بو به زه لام

تو شهربهت ده خو یان قاوه؟
شهربهتیش نازانم چیه!
شو کولات له وان خوشتره
من مه به ستم "ئاوه کی" یه

له سه ره قسم رانه وهستا
منیش له دلی خومدا ده م گوت
ده ی جا چبو ئاوه کی یه
نازانی له خو ده میزم
شو کولات بوچی وهکویه
فری به دنیا وه نیه
ده ت گوت خه ون ده م با ته وه
گلاسی دانان له کنی
خوشی دانیشت به رانه به رم
گوتم: چی ئەبی با بی
تاشوشه مان هیان له بن
هه ره هات و سه رم گهرم بو
تو زیك ره گی تالی هه بو
خه سوو مه سوم له بیر نه ما
به خوم نه بو ترسام ئاخه ر
هوه ده له ده وه رم ده سو را
هیچی له جی خویان نه مان
ئه وه ش قهیدی نه بو به لام

ده گهل "خيله" ی لیم تیک ده چو
من سهره گیزه م ههر لی بو
هیندی دل خوشی دامه وه
گوتم ده شزانی و ده ش پرسی
نیشم له جی ی خویدا نیه
هیری چی تو ده لی ی زیړی
تیشک روی له حهوا ده بو
به لام قسه ی نوم نه بیست
روژم ئاوا برده سرئ
هاتم بگمه بیلایه
ئوهنده شمان گوت دوه دو
نه "توش هیچ مه لی شپته که"

"لاله" که هیچ عهیی نه بو
سی سعاتیش پتر پی چو
ئهو جار ئیتر پارا مه وه
تو بۆله خه سوت ده ترسی؟
ئاخر من هوشم چانیه
گوتی: کی ده لی تو هیری؟
روژ خهریک بو ئاوا ده بو
ههر چه ندلیم ههر نه ی ده ویست
به نابهل هاتم ده ری
که کیسه و قه نهم ده س دایه
باش بو ئه وه م له بیر نه چو
"ئامان لای خه سوم باس مه که"

* * *

ئهوروژنا روژی دوا ی من
بچه دیتنی "لاله خان"
هاتنه وه زوریان پی نه چو
ههر دوکیان ده گیانم به ربون
زهنده قت ده چو له کنی
له سر ده رفعت راوه ستابو
ده هات و ده چوو ده ی قیزاند
ئه تو و ناوخزم و هات و چو؟
ههر نازانم ئه وه چیه
ئه تو و غه له تی وا گلاو؟

هاتم وه مال به قه قن
خیزان و خه سوم لی بران
ههر تاویک له وی بون و زو
ئیت به ناو مالی وهر بون
خیزانم روی خو ی ده رنی...
تیلایه کی له ده ستا بو
خه سوم ههر که فی ده پرژاند
جامن بلیم چی ده گهل تو
منیش ئاگام له هیچ نیه
- شینه ی ئاگا له خو براو

لیره ههستای حۆلی لاپان
 ههر ناوی لاله خانی برد
 لهشم سربو دلم له رزی
 هاتم بلیم سوچی وی بو
 نهی هیشت قسه کهم دهر برم
 کر به کر دهنگت دهر نهیه.
 دهم گووت ههر گیل و ناوریای
 دهگه ل دهسته خوشکی ژنیت..
 ئاخو ئه و کاته ئه تووم نارد
 ههر جی یه چوی وهک عیسانان
 لای لاله خان بو وات نه کرد
 لهوئ له دهر کی؟ راهه ستای
 ههر گویت نه دایه، دور به دور
 ئه سپاردهی منت له بیر کرد
 چیدیش رقم هه ل مه ستینه
 ئه و پاره ی بگره و ههر ئیسته
 هیندیک شیرنی بکره و دیسان
 به لام ئه و جار بچو ژورئ
 با گله بیم نه هیته سه

ئاوا چویه لای لاله خان؟
 له ئه ژنو به ره ژیرم مرد
 لهوئ کهوتمه سه ره عهرزی
 من ئاوه کیم له کوئ دی بو
 نهی هیشت ههر دهم هه ل پچرم
 ئاگات له دم و لهوسی ههیه؟
 نهم ده زانی وا ماخولیای
 جاجت بی بلیم خدره شیت؟
 چهند که ره تم به تو ئه سپارد
 راست بچو ژوری میوانان
 به جارئ حه یای ئیمهت برد
 ههر چهن دی حه ولی له گه ل دای
 گووت ته نیای نایه مه ژور
 ئه ویشته ئاوا دل گیر کرد
 ههسته ملی خوت بشکینه
 ئیتر له هه یج کوئ مه ویسته
 بچووه بو لای لاله خان
 داوای لی بکه لیته ببوری
 به لکو له دلی بچیته دهر

* * *

پاره م وه رگرت و چوم گهرام
 شتی تر ئه قلم نهی بری
 دهستم به سمیلان دا هینا

بازیرم هه مو کرد به لام
 منیش ههر ئاوه کیم کری!!
 ئه و جاریش ملم له ری نا

به لام هەر به ده ستوری زوم	بو لای مالی لاله خان چوم
هیچ گری له دل دا نه ما!	دهسته و داوینی بوم ههتا
کیشی خه سوشم براوه	ئاوا دلی ویشم داوه
بهوشهرته ده دلی نه گری لیم	ئه وهندهش ماوه پیته بلیم
ئه توش هه ر خووت شیت که ی چاکه	ئه گهر ئه قلته هه یه کاکه . . .
له شیتی باشر هه ر نیه	شیتی نهک هه ر زه ره ر نیه
شت هه ر وه گیر ئه وه ده که وئ	کئ ئه قللی پارسه نگی ده وئ
له وه شدا کئ ده م کا لومه	
ئه ویش هه ر ئاوالی خومه	

گوندی دیلزه ۱۹۷۳/۲/۱۵

"کوردوستان یان نهمان"

چاکترین رۆلەمی کوردوستان
 سلاو پێش مەرگهی قاره‌مان
 پەرکوری ره‌وه‌زو زه‌ردان
 پێش مەرگه‌ جوان مێری مه‌ردان
 هه‌سته راپه‌ره وه‌کو شیر
 وێران بو ولاتی زه‌نوبەر
 برا گچکه‌کی له‌ گۆله
 چه‌نده هه‌زارو کلۆله
 روتو هه‌زارو سه‌رگه‌ردان
 کێ مالی لی‌کردوه‌ وێران؟
 مالی‌تۆ ده‌خوا به‌فیرۆ
 ئیمه‌ تاکه‌ی ده‌سته‌و ئه‌ژنۆ؟
 خۆخواه‌نی دیکه‌ی نیه
 کوردوستانه‌و کورد خێویه
 شه‌ری مه‌ باوه‌رو ئیمانه
 یان کوردوستان یان نه‌مانه
 قه‌لای هه‌می‌دی روخواه

سلاو پێش مەرگهی قاره‌مان
 کوری نه‌به‌زی نیشتمان
 هه‌لۆی خوی‌ناوی سه‌ربه‌ردان
 پلینگێ سه‌رشاخ و هه‌ردان
 کوری کوردی ئازاو دلێر
 له‌کوردوستان رامینه‌ تیر
 ها، بروه‌نه‌ ئه‌و کیزۆله
 چۆن دژ داماره‌ له‌وچۆله
 ئه‌و پێره‌ مێردی بی‌تاوان
 سه‌ری‌ناوه‌ته‌ سه‌ر به‌ردان
 دوژمن ئاغایه‌ له‌سه‌ر تۆ
 کێ ما نه‌گا به‌مافی خو
 ئه‌و خاکه‌ خاکی کوردیه
 سه‌به‌ب بۆهێرشێ وی‌چیه
 شه‌ری مه‌ شه‌ری ژبانه
 له‌گه‌ل‌وه‌ته‌ن‌دا به‌یمانه
 دوژمن له‌هێرشت تاساره

رۆژی رهشی له بهر چاوه
 مانی به فیڵ و دهۆیه
 له رزی شهو نخونی تۆیه
 برژی، سورکا دهشت و چیا
 کوردوستان رهنگین تر ئەکا
 له سهه کەویان ده بیته خال
 دهیکه نه تهواف کورو کال
 هاته دهر لهدهستی زۆردار
 بو بهشایی دیهات و شار
 گۆرانی و گالتهو جههنگت

له دهست و بهردت راماره
 له کردهوهی رهنجه رۆیه
 ئەوگهف و گهرمه درۆیه
 باخوینی من و تۆ برا
 یاقوتی ناو سهوزه گیا
 تابریژی خوینی گهش و ئال
 شین دهکا گولان سهری سال
 کاتی کوردوستان بو رزگار
 کەس نه ما بهدلی خەم بار
 ئەوسا بهرزکه ئاههنگت

تاکیزو کور بێن به دهنگت
 ماچ بکهن لولهی تفهنگت

۶۵/۱۱/۲۸

دهنگی کوردوستانی عیراق

"بههاری کوردوستان"

چهند له خونچهی بهر بهیانی جوانه زهرده و پیتی کهنین
بو نه مامی بهژنی تو سه دهینده چۆپی و ههله پهرین
دیمه نی شیرین و کولمی سور و بهژنی ریک و پیک
کهس ته ماشای توی نه کرد و هک من که نه ی گوت ئافهرین
گویت له من بگره گولم تا کو به کوردی پیت بلیم
باسی کوردوستانی گه وره یان به ههشتی سه رزه مین
له شکر ی بای وه عده هات و ته پل ی شادی گرت ه دس
نا به بهر پیت شاخ و ههرد و کهویه به فری ههله درین
ئاوه چۆره ی کهوت ه بن به فری نواله و شیوو دۆل
تکت که ی ده رژیته و ده تروسکتی وه کو دورری سه مین
خاکه لئوه هات به ئالای ده ولته ی نه ورۆزه وه
دای کوتا په رچه م له سه ر کو یستانی وینه ی فاتحین
هه وری پۆل پۆل و گه والی دان به سه ریه کدا شه مال
جینگه ته نگ بو پیک ی دادان پیچه وانه (۱) و راسته قین (۲)

(۱) پیچه وانه : منفی .

(۲) راسته قین : مثبت . گاره باله ویک کهوتنی ئه و دوه پیک دی .

کویو کەرر سەر سامن ئەودە پروانی ئەوگۆی هەل دەخا
 یان شریخەیی هەورە یان بەرقی بریسکە وتیک خورین
 خۆرنشین دەیی دا بەسەر خۆیدا کە بۆرۆژ هەل نەهات ؟
 رۆژ هەلات دەیدا بەئەژنۆیدا لەتاوی خۆرنشین
 دای بژاند باران بەخاکی کوردەواریدا چلۆن
 هەروەکو فرمیسکەکانی من لەدوری تۆ گرین
 چیمەنی کردۆتە پای ئەندازی بوکی سەرچلۆک
 شەونمی کردۆتە گوارەیی گۆیی گۆلآلەیی سوروشین
 بولبولی مەست هەلوەدای یاقوتی ناو پیروزیە
 دەردەداری عیشقە کەنگی سەردەنیته سەرسەڕین
 چۆن بنوسم من کە چۆن شللیرو بەیبون لێکدرا ؟
 چۆنی تاریف کەم کە چۆن مەندۆک و بیزا تیک بەزین ؟
 توله ریواسی سەری هەل دا یری پەردەیی حەیا
 ناسکۆ تورتو سپی وەک قۆلی یاری نازەنین
 بانەمەر هات و هەواری بۆ نشیمەن هەل بژارد
 وەک لەسەر تەختی زومەررەد دابەزی سۆلتانی چین
 بۆ بەختێر هینانی میوانی بەرپیزی هەردو بۆ
 چاوەڕێ وێستاوه داوین پیر لەلالەیی عەنبەڕین
 راپەڕی قومی سەری خونجەیی پساندو خستیه پێی
 وەک کە شێوێ کوردەکانە گاووگەردون سەربەڕین
 بای شنە بۆ پێشوازی نەرم و هیدی کەوتە ری
 زیرۆه شانی کرد سکهی بێ نەخشی پەلکی یاسەمین

خیل ئه وه بارگه و بنه ی هه ل به ست و گه وه ی قافلّه
 کاروانی به رده سه رچاوه ی ژیان و دابه زین
 وه ک قه لای ئه و غیله بی سه رهۆزی سه نگین و گران
 چادری هه ل داوه نۆئه ستونه ک و سی لا به رین
 لاوی شوخ و شه نگه سه رگه رمی جلیت و ته قله یه
 بی ریه باسکی هه ل ده کا ده روا به قاقای پی که نین
 لایه کاره ی می که لی پاراوو نرکه ی شه که به ران
 لای تری حیله ی که خیلی تۆسن و ئه سی به زین
 زه مزه مه ی جوتیره ، ده نکى لاوکه ، گۆرانیه
 هه ل په رینه ، داوه ته ، شکوایه ، ئیخه دادرین
 شوانه بلویری وه نالین خسته به یتى کۆن ده کا
 کاکه مه م خو ی وای نه زانیوه هه وائی خاتوزین
 گه رچی شیرینه به سه ره اتى سیامه ندیش ده ئی :
 هه ر له پیناوی وه تن سه ره رزه کا هه ل ئاوه سین
 یانی ئه و خاکه گه لیک لاوی له ده س داوون به لام
 حه یفه بوغه یری شه هیدانی وه تن گریان و شین
 تابه چاوی خۆت ببینی هه رچی ئه ورۆ لی ی دوام
 ده ستی من بگره وه ره ئه ی خو شه ویستم با بچین
 ناته وئ کۆشکی بلیندو ، بورج و ، قه سرو ، سه ره را
 ئه سته رو (۱) قه ندیل (۲) و سامه رنه (۳) و سپی (۴) ریزته که دین

(۱) و (۲) و (۳) و (۴) ئه سته ر ، قه ندیل ، سامه رنه ،
 سپی ریز : له گوێستان و گێوه به رزه گانی گوردوستانی ئه م دیوه و ئه و
 دیون .

زۆری پئی ناچئی که ئەمن وتۆ به کویری دوژمنان
 پیکه وه سهر به ستو ئازاد ههر له ناو گهل دا دهژین
 دهستی یهک ده گرین و ویکراسهیری کوردوستان ده کهین
 ئیمه کۆیلهی کوردهکانین وهک سیامهند نامرین
 هئیدی من دیتم له رابوردوی ژیانم سوپرو تال
 ههر بهرزگاری ولاتم دهکری ساریژی برین
 لهو به هاره خوشه دا لهو شادیه پیروزه دا
 پیشکەشی بهژنی جوانی تو سلاوی ئاگرین

شیخالی

بانه مەری ۱۳۳۵ ههتاوی

"پایز"

پایزهو هەر بهکزه‌ی باوه خهزەڵ هەڵ‌ده‌وه‌ری
مەل لەهێلانه لەسەرمان سەری ناکاته ده‌ری
شەختە بردوپیەتی دارو ده‌وه‌ن و ده‌شت و زه‌وی
تۆزی سیخواری لەسەر نیشته‌وه هه‌ورازو نه‌وی
زەرده لی‌ی داوه له‌دور را ده‌تروسکینێ سەهۆل
شه‌ونمو سه‌وزه‌گیا بونه‌ته فرمیسک و مژۆل
سەری‌شی‌واوه ده‌ناو هه‌ورو نه‌می‌دا قه‌ندیل (۱)
گۆلی نیو باوه‌شی پەرپەر بو هه‌مو رۆبی به‌دیل
سەر ده‌سورینێ کلوی نه‌فرو به‌ رریان‌ه‌وه دی
دیو له‌سەر ویشکە‌ڵ و پوشی گۆلی شه‌ویو ده‌که‌وی
به‌ندو سه‌رمایه‌کی وایه که‌زه‌وی ریک ده‌کوشی
دارو به‌ردو لق و پشک هه‌مو لیک هەڵ‌ده‌وه‌شی
خۆی ده‌پاریزی به‌له‌ونیکی نه‌وی زینده وه‌ره
جی‌ی له‌به‌ر ئاگرو ناوژوره نه‌وی گیان له‌به‌ره

(۱) قه‌ندیل: گۆستانیکی گه‌وره‌یه له‌ودیو که له‌شاخه
له‌هیندی جی‌ی چله‌ی هاوین ئاو نه‌ی‌به‌ستی .

غهیری پیش مهرگه که ههر سهنگهره جی ی رۆژوشهوی
سهنگهری گرتوه بردویه زراوی نتهوی
هیندی لی شیرنه راسان و شهرو دهست و تفهنگ
کوری گۆرین دهیهوئی ریکی کوشی سهنگهری تنگ
دهلی ئهی دوژمنی ناپاک شهوه گوپهو مهیدان
ئهیی ههر قشلهیهکت لی بکه مه گردی (۱) سهیوان
من کوری کوردم و سهوداسهری کوردوستانم
نیه لام نرخه له پیناوی وهتن دا گیانم
پر له شانازییه تائیسته ههمو دهفتهری من
جهرگی دوژمن دهبرئی رۆژی ههرا خهنجهری من
بهفرو سهرما چیه سهده هینده که برژئیه سهرم
نیه باکم که ئهمن گولله لهباوهش دهگرم
بهیری من ناگرئ دوژمن بهگهفو تۆپ و تهشهر
نابئ رزگاری لهچهنگم ئهجهلی گهیهته سهرم
شهرته کردومه دهگهڵ دایکی وهتن یادهرم
یان له دوژمن ههقی فهوتاوی گهلم وهر دهگرم

۹۶۵/۱۲/۳۰

رادیو دهنگی کوردوستانی عیراق

(۱) گردی سهیوان : لهشاری ههلمهت و قوربانی سولهیمانی یهو
شوینی ناشتنی گهلیگ شههیده.

"گۆلى خويناوى"

كۆلمەت گەش و روناكە دەلىلى تيشكى ھەتاوہ
جوان چاكي كراسىكە بە بەژنى تۆ براوہ
ئاسك سە نەك ھىندى تۆ نەشمىل و رەزا سوك
گۆل پى دەكەنى نەك وەكو تۆ وا بەحمەياوہ
بىسك دەگەل ئەو رومەتە تىكەل بوہ ھەروەك
باغى گۆلە پەرژىنى بەرىحانە كراوہ
سەد ھىكمەتى گەر خويندى نازانى بەدەردەم
ھەركەس بەگرى ئاگرى تۆ ھەل نەچزاوہ
جوانىت بەسە بەرمورەكەى ئەستۆت بېسىنە
مەن كوردەم ئەزانم كە لە بەندى چ كراوہ
تاگوارە لەگویت دىتە لەرىن دىتەوہ بىرم
ھەر لاوى كە لەو خاكە لە سىدارە دراوہ
ئەو لالە كە دەىيىنى وەكو رومەتە ئالە
ھەر خونچە يەكى خوينى شەھىدىكە رزاوہ
ھەرچى ھەيە ھەر باسى برۆ و بىسك و خەت و خال
ھەر بەيىنى مەن و تۆيە كە كەس لىلى نەدواوہ

هەر مەرجی من و تۆیە وەتەن ماوێ وەکو خۆی
 ھەودایە وەتا من ھەم و تۆ ھەی نەپساوێ
 سەیریکە لەدەست ھەلمەت و پارێزی کوری تۆ
 دوژمن لە ھەمو لاوێ چلۆن مێشکی پێژاوێ
 دەنگی کوری تۆ دوژمنی ھێناوەتە لەرزین
 دەنگی ئەلێی ھەورە بەسەر شاخ و چیاوێ
 ھاواری گەلی تۆ ئەوێ دەرچو لە نەینیی
 ئەو پەردە بەگوللەیی کۆرە پێش مەرگە دپراوێ
 سەر کەوتنی تۆی دیوێ وەتەن دوژمنی پورەش
 وەرۆژی رەشی ھات و چرای رونی کۆژاوێ
 ئەو جۆگەلە خوێنانە کە دەرژێنە خڕودۆل
 فرمێسکی کوری تۆ نیە و لێل و قسورائوێ
 خوێنی دڵی دوژمنە وەتەن تاکو نەلێن پێت
 تۆلەیی "مەیی" (۱) "یو" عزت" (۲) و "میرە" (۳) ی نەکراوێ
 کاروانی (۴) گۆی بگرە لەدەنگی گەلی ئازات
 سەر ھەڵبەرە لەو خاکە ببینە چ کراوێ

(۱) نەبی سەر ئاسن بارزانێ . (۲) عزت عبدالعزیز
 ئامیدی . (۳) میرۆ شیرۆکی بارزانێ ھەر سێ گیان شەھید گراون
 عزت عبدالعزیز گە لەشۆرشە گەیی سالی ۴۵ بارزانیدا بەشداریو
 دوايي حکومەتی بەغدا لەداری دا ، ئەوانی تر لەشۆرشی ۱۱ ئیلول دا
 لەجەبەھە شەھیدبون .

(۴) شەھید محمود گوانی شەقلاوویی ، لەجەبەھەدا
 لەشۆرشی ۱۱ ئیلول دا شەھید بو .

تاوانی وهکو تۆی چوه پیش مهرگه که ساتی
 نهسه روتو ههتا خوینی نههستاند نههساوه
 تۆلهی بهچی دهستیندری گهنجیکی وهکو تۆ
 تا بن سهری ئالای گهلهکهی لی نهچهقاوه
 ئالا دهی جی بن سهری تۆبی که نهلی کهس
 هه پهرچه مه رهنگینه بهخوین ئاو نه دراوه
 شانازی ههکا کورد که له مهیدانی خهباتا
 بارزانی قهلائی ئاسنی کوردی بهههناوه
 بارزانی سهروکی مهزنی کومهلی پارتی
 کوردیک که ههتا هههوه بهسهربهزی ژیاوه
 الهامی لهوی وه دهگری پارتی خهباتکهر
 وا بو وهتهنی گیان و روحی ههچه به لاوه
 ژهنرالی که ههههوه تهههنی پیرو جوانی
 داناوه لههیری ههوه گهلهداو کۆلی نه داوه
 ههی خوشی وهتهن بوکوری گرتوته له ئامیز
 ههی نهزنی دهسی تۆله ستینت کوری کاوه

۹۶۶/۱/۱۲

راديو دهنگی کوردوستانی عیراق

"من و رقیب"

ئەو کاتی پەلامارە رەقیب بابیتە مەیدانی
ئەوی ناپاک و ناحەز بو بە کوردوستانە کەم کوانی
هەتا نە ئونجەم وردی نە کەم ئەو شیتە نازانی
کۆری کوردی بە تین و تاقەتە وەک شیرینی نیولانی
هەمووی لە گیان و مال را برد و هە میلی نیشتمانانی
ئەگەر سەد ئەفسەری نازدار و سەرھەنگی بە ناو بانگە
لە جێی سەز نێزە گەرھارە ی فرۆکە ونە عەرەتە ی تانگە
لە لام هیچە فیشە کدانی بەری پیم خشلی لا جانگە
کە دیتی تاقە کوردیکی بە غیرەت دیارە لە روانگە
چەق و چۆدە ی گری و دەگری بە تاو وە کەریژنی یاران
لە ژێر چەنگم رەها نابێ ئەگەر سەد گیانی هینابێ
ئەگەر کفنی دری بی سەد کەرەت و جار دەبی رابێ
لە جێی کفنی سپی گیانی لە نیوگیزاوی خوین دابی
لەشی بیروح وە کوزریان رنوی بە فرانی هەل نابێ
دەبی هەل چەندری ئەو جار لە شیو و سا سکی کوستانانی

وهه هانه خشی دلی خه مدیوه مهیلی خاکی ره نگیتم
 به توفانی جهفا دانا مری هالاوی ئاگریتم
 له سه سه فحهی دلم جی گیره بوته دین و ئائینم
 وه تمن ئهی نیشتمانی خوشم ئهی مملبهندی نه سیرینم
 ئه تووی ئارامی دل بویه به بی تو ناگری سامانی
 ده سه نگر دام و ناترسم دلم پرتین و هیز داره
 ده بی پروا به بهر پیمانه گهر سوین ئه گهر خاره
 له لام زور خوشتره کوژرانی ناو سه نگر له سیداره
 به نوکی نیزه کهم جهرگی ره قیبه که قهل له سه رداره
 نه شیواوم کوریک نیم که س یلی تو گهل له روح نانی

۱۹۶۶/۱/۳۱

له دهنگی کوردوستانی عیراق خویندراپه وه

"بۆبراكەم"

نامەئىكەم بېنى گەيى ھەروەك گوللاوى پەرچەمت
وہ سوہ سەم کرد ئەى خوا كەى دەم بئىمە ناودەمت
خۆزگە دەم زانى لە غوربەت كى يە بىنى من ھاودەمت
خۆ دە زانى گيانە بۆمن ناكرى تەركى غەمت
چاۋەكانم بەسىيە غوربەت بىرەوہ
چۆن بژىم من تۆ لەوئى من لىرەوہ
وئىنەكەت دەرمانى سەرجەرگى برىندارى منە
وہختى دل تەنگى بەبى تۆ ھەر ئەوہ يارى منە
دەيتنى روناكى بۆ دو چاۋى جۆبارى منە
تاكوليت دورم عەزىزم شىوہنت كارى منە
چاۋەكانم بەسىيە غوربەت بىرەوہ
چۆن بژىم من تۆ لەوئى من لىرەوہ
نامە سەر دو چاۋى تەر وئىنەت لەدوى ماچ كردنى
سەردلى شىۋاى خۆمە جىي لەپاش ھەل گرتنى
شەمەى روت بۆمن ھەياتى باقىيە ھەل كردنى
وا لەدل ھاللاۋى سەخوا ھەستەمە لاىردنى

چاوه‌کانم بەسیه غوربەت بێرەوه
 چۆن بژیم من تۆ لەوێ من لی‌رەوه
 سەیری کوردستانی چۆل‌کەم یاتەمی کوێستانی دڵ
 داخی دوری تۆ بچێژم یاغەمی هیزار (١) لەمەل
 ئەی خەزانی غەم برۆ باشین بێ باغم چل بە چل
 ئەی فەلەک بابێ بەهارستانی من سێ چەپکە گۆل
 چاوه‌کانم بەسیه غوربەت بێرەوه
 چۆن بژیم من تۆ لەوێ من لی‌رەوه
 شێت و ماخولیای غەمی تۆم گیانە من دیوانەنیم
 مەستی جامی مەیلی تۆم و ئەهلی نیو مەیخانەنیم
 راستە سوتانم بەلام بێ شەمەخو پەرمانە نیم
 خاکی کوردستان دەلێ پێت : رۆڵە من وێرانە نیم
 چاوه‌کانم بەسیه غوربەت بێرەوه
 چۆن بژیم من تۆ لەوێ من لی‌رەوه
 گیانە‌کەم پێت وانەبێ شانۆی گەزافو لافمە
 مەیلی تۆ نیشە‌ی دلی خەمدیو سینە‌ی سافمە
 هێرشێ بەد خوییتە گەردون مو کە نیزە‌ی جافمە
 هەرشە‌وی هجرانی تۆیە مۆردی ئەوسافمە

(١) هیزار: شتیکی دەست دروی وەگ ئالقە و گۆچکە‌یه
 ژنان زۆرتر لەناو‌عه‌شیرەتی مەنگور لەمەلی ئەکەن بۆجوانی ، شتیکی‌نیە
 لەگەڵ جەلک‌بێ .

چاوه کانم بهسیه غور بهت بیتره وه
 چۆن بژیم من تۆ لهوئ من لیتره وه
 دهردی دل بۆ کئی بهیان کهم دل که نالاوئته وه
 عه و گروی گرتویه چیکه م بی تۆ ژیر نابئته وه
 به فری به فران باره بی بای وه عده قهت ناچئته وه
 ئهی خوا کهنگی عه زیزی ئه ودله ی من دئته وه

چاوه کانم بهسیه غور بهت بیتره وه
 چۆن بژیم من تۆ لهوئ من لیتره وه
 باوه ری نایه به ژینم دل به دهس جزیاته وه
 خوشه روح دهر بی و به جاری بیخه مه ژیر پاته وه
 چونکه تنیا هه رد لیکه و سه ده لا ده بیاته وه
 چه رخی چه پگه رد لیم به قینه دهس له من ناکاته وه

چاوه کانم بهسیه غور بهت بیتره وه
 چۆن بژیم من تۆ لهوئ من لیتره وه
 بولبول ئه ر مه یلی سه فاته بیتره لای من لحظه یه ک
 نابئ بۆ نالین و سوتان قهت وه کو من بهنده یه ک
 من به بهندی نیشه دارو تۆش گۆلی سور دهسته یه ک
 تۆ ورینگه ی شیعری ژیر و کهوله کو تریش له نجه یه ک

چاوه کانم بهسیه غور بهت بیتره وه
 چۆن بژیم من تۆ لهوئ من لیتره وه
 گوئت له بهندی ئاخرم بگره ههتا روح ماوه پیم
 گهرچی ئالۆزه بهلام بم بوره چون "شیواو" ه لیم

تا بهروناکی چرای گونات ده بینم دهست و پیم
سه ره سه ر ئیخه ی غه می تو پیره کوردوستان ده لیم

چاوه کانم بهسیه غوربت بیتره وه
چون بژیم من تو لهوئ من لیتره وه

مهاباد سال ۱۳۲۴ شمسی

۲۴/۴/۱۲

"فهوزیه"

وهره سهر دهرکه وهکو مانگ لهسوئ
گوله کهم تاوئ لهگهل من بدوئ
وا لهړیتا سهری سهرگر دانم
چاو بهگریانهوه لیت دهروانم
گیان پهپولیکه لهدهورو بهریـتـو
واگری گرتوه لهسایهی سهریـتـو
دل بهئاواتهوه ههر دیتهوه لات
سهری داناوه لهړئی هات و نههات
وهره سهیری من و رهنگی زهردم
دهردی دوریت و ههناسهی سهردم
لیک دهکن پوژی من و پرچی رهشت
رهنگی فرمیسکی من و کولمی گهشت
زهرده زور کهوت و بهیان زور غنگوت
بههناسهی شنه گول زور پشکوت
چاوی من ههرچی دهروی تو راما
لیوه کهت پی نهکنی و ههر وا ما

جوتی لیمۆ که له سهر سینگى تۆن
 ويست و دل خوازی منى تامه زروڻ
 چ بلیم چهنده سروشت ئاره قى رشت
 تاوه ها جوتی منى تۆى دارشت
 تهمەنت گه یوه ته چارده به خه یال
 تازه زهرد هەل ده گه ری لیمۆی کال
 شەم لەناو پەردەوہ کز دەنۆینی
 مەم لەبن ئیخەوہ دل دەر قینی
 جوتی گۆی زیتره به چەند مانگ و سال
 خری هەل داوہ لەسەر زیوی قال
 سینگ و مەم تۆ بلی نهک زیرو زیو
 زیرو زیو کهی بوہ وا نیشە بزێو
 بەدەم ئەو گۆیەوہ دەنکی یاقوت
 بەسەری لالەوہ ما ئاگری روت
 بەکزی باوہ که لیمۆ دەوہ ری
 مەمی تۆ هەر بەهەناسیک دەلەری
 ئەى "مەها باد" ئەتۆ جی شانازی
 پیی گەیانە باوہ شی گەرم قازی
 کۆرپە کانى تۆ لەخان و سەردار
 بەسەری بەرزەوہ چوہ سەردار
 نیە ژین نرخی لە پیناوی تۆ
 سەرجی و بەرزەوہ بی ناوی تۆ

بهرزه جیت، تو سهری کوردوستانی
 لانی کار مامزی، جی ی شیرانی
 دیمهنت چهشنی دهبزوینی ئهوین
 گالته بو کیژو کوری تون مەم وزین
 کور و کالی تو هەمو شوخ و شەنگ
 کیژی چاومهست و خرو نیوقەد تەنگ
 گەرەکیکت هەیه "مژگەوتی سور"
 روح لەسەر وئی دەگەرئ دوراو دور
 دەرک و بەر پەنجەرە ژور و هەیان
 حەوش و کۆلان و قولینچک و سەربان
 سەرشەقام و چەم و پرد و پئی باز
 پر لە پشتین شلی نەشمیل و بەناز
 گۆلی لی شینبوه هەرچی دەتەوئ
 غەلفی هیناوه تەرو شلک و نوئ
 رۆژ درەنگانی دەمەو ئیوارە
 کیژوکال دینه سەر ئەو روبارە
 گۆزە ئاو هەل دەگرن بازە لەقۆل
 چەتری سەرکۆلمەیه بژرانگ و مژۆل
 هەر گۆلینگی شەدە زۆر پر کارە
 دەلەرئ و دەستری ژەنگی گوارە
 نایەلی خشی سەری هەلگرئ ژەنگ
 زەرەدە دەرکەوت و تروسکە ی دئ پەرەنگ

دل نیا نین له زمانى به درۆ
 پیکه وه دینه زمان چاوو برۆ
 مانگه شه و هات و له ده رک و بانان
 کۆرى دل دارى ده بهستن جوانان
 بسکه کانیا به پیشوى با ده شەتێ
 بۆنى خوشى به هه وادا ده پەتێ
 دل ده له رزینێ شهوانى شه وه زهنگ
 دهنگى به رمورى کچى شوخ و شهنگ
 نیه جێیهک وه کو شه و شاره له لام
 هه رچى تێ دایه له لام جوانه به لام
 گوێ وهک تۆى نیه پاک و روسور
 لاله یو کهوتیه "ناومالێ بلور"
 "فهوزیه" تاقه گوێ ناوشارى
 پهیکه رى جوانى شهتۆ گياندارى
 "نوێژگه" گه رچى له پەناى ماله کهته
 هه ج به لام ده ورو به رى خاله کهته
 ده ی شه مال تۆش وه ره خه م خۆرى کۆن
 زۆرى وهک من به ته مای هاتنى تۆن
 بگه فریای دلی پر له خوینم
 ده گریم ریم نیه بیشى دوینم
 بجۆ لای و بلێ به وه قهنده
 ئاگرت کرده وه له و مه ل بهنده

هەرله‌روژی هه‌وه‌لی دهربه‌دهریم
 عیشقی تۆش هۆیه که بۆ کوێره‌وه‌ریم
 به‌هه‌وای تۆوه‌یه دێ خورپه له‌دڵ
 دڵ هه‌رئێ تۆیه هه‌تا ده‌یخه‌نه گۆل
 ئه‌وده‌مه‌م خۆشه که‌تۆش له‌ولاوه
 که‌زیه‌کانت بده‌یه ده‌م باوه
 یا په‌ریشانی بکا وه‌ک دله‌ که‌م
 هه‌ل‌مژم لی‌ره‌وه بۆنی گۆله‌که‌م
 ئه‌ی مه‌هاباد به‌خوام ئه‌سپاردی
 لی‌ره دڵ ساردبو منیش بۆم ناردی
 هاته‌وه باوه‌شی گه‌رم و گوری تۆ
 هه‌ل وه‌دای ئاوو گۆلی تۆن کوری تۆ
 هه‌رچی هه‌ی تۆ گۆلی یان گۆل‌دانی
 ئاوه‌دان بی وه‌ته‌نی کوردانی

ناوچه‌ی با‌له‌ک ۱۹۶۷/۳/۱۵ گوندی

سایه

گالته‌ی جیژن

"غزه‌لی عیشتی!!"

جۆگه‌له‌ی خوینّه له‌ناو دیدهبی گریانم دا
زۆر له‌میژه نیه هیچ "عانه" له‌گیرفانم دا
هه‌رده‌لّی جهرگی منه له‌ت له‌ت و سوورو کون کون
ئه‌وته‌ماته‌ی هه‌لی خست "میرئ" (١) له‌سه‌ربانم دا
جگه‌ره‌ی "رۆزمه‌ن" ئه‌لّین زۆره به‌لام من نه‌م دی
غه‌یری ئه‌و رۆژه له‌ناو باخه‌لی میوانم دا
تۆکه "جوجه" ی وه‌ره ناو کاو لی مه‌عه‌ده‌م چده‌که‌ی
له‌سه‌رانگو یلکو ته‌ویله‌و له‌بن هه‌یوانم دا
سه‌رم ئه‌سله‌ع (٢) بوه هه‌رچه‌شنی "کدو" و ئیسته‌نیه
دانه‌یه‌ک ئه‌سپێ له‌ناو زولفی په‌ریشانم دا
دوینێ شه‌و هیچ نه‌بو بیخۆم و له‌داخان نوستم
له‌ خه‌وا دیم "ته‌ره‌پیواز" ه له‌ نیو نانم دا
من که ده‌م گوت نیه "شۆخیک" که‌دلم برفیتی
"گۆشت بز" هات و به‌جاریک سه‌روسامانم دا

(١) ناوی پیره‌ژنیگه له‌سوره‌بان خذمه‌تی مفری ده‌کرد .

(٢) ئه‌سله‌ع : تاس .

"دۆسته کهم" هات و گوتی ئیسته ولات چۆله وهره
 که ده چم " . . . موختاره " (۱) "له جی ژوانم" دا
 من له لام وابو که ههر "گییه" یه پری چاره که چی
 "ساوهر" یش چه شنی مه سیحایه له ده رمانم دا
 هینده بی "گوشتم" و تامه زرۆ هه زار جارم کرد
 فکری شهوتۆزه چه قالته "ی که له نیورانم دا
 چابو زوم زانی زگی هه ل نه دریم" کاک
 "دهنکه میوژیکی" ره شی دیبوله "جزدانم" (۲) دا
 "رانک و چوغه" شه که ی من که به سوری هاوین
 له رزوتام لی یه شه بی چۆن بی له زستانم دا؟
 هه مو کهس ده ردی هه یه کاکه به لام ده ردی من
 ههر گرانتیه ده بی وهک گوێلکی له پزدانم دا
 دهنگی "ریخۆله" مه شمشال له زگم دا چده کا؟
 شهوه "ساز" یکه له ناو به زمی فه قیرانم دا
 شهیره کانم مه به کاکه نه کو رۆژیک له نه کاو
 تۆش بده ی که و لی "خه ز" و "تورمه" به سه رشانم دا
 "جیژنه" یه و بۆنی "که باب" دی له هه مولایه منیش
 ههر "کولۆی خوی" یه که قرچه ی دی له قه لیانم دا

(۱) موختار: گوێخا سجل.

(۲) جزدان: گیفی باخه ل.

"مام عەلی" (۱) خوشبێ ئەتۆودەرد و بەلات هەرچی هەیه
بالە "نانی رەق" و "چای شیرنی" بەیانام دا

سورەبان جیژنی قوربانی ۱۹۶۷

"مهلا"

ههلا لهو نهسته رهن شين يون لهئاسو
 لهبرنازي شهقايق عهتري شهو بو
 بهلام تامي نيه بو من بهي تو
 كهقوربان ههزده كه من ئمه لاي تو
 فهقيشم ههريوه تاههشت و تانو
 مهرو مانگاو بزن بو ماستو بو دو
 ئهويش گوئي دابه ئارام و لهسهرخو
 كهروين بو مهلايان بوته ئاهو
 ئهدي بوچي دهرو ئاخو مهلا بو
 لهههردوك لاهو بويه رايهل و پو
 گهوركو مهنگورو پيران و ئاكو
 كه ئاگري پيوهني لي نايه بو سو
 برو شوكرئي كه دانيشه بي خو

مهلا روشت و برياهه نهباين

مهلاي واو شاعيري وهك من چهقه سرو

بههارهو سوره گول دايان گهمارو
 وهكو دهشتي خوتهن خه مليوه سهحرا
 سهفای ئهوكاته گهرچي ئاشكرايه
 شهوي ديكه مهلايهك هاته ئيره
 لهجيگاي خووم بهراتم سهدهت غاره
 ههمو ساليش لهگندي داويانمي
 بهئاغاي گوت مهبهستي خووي كه موزور
 لهپاشان پئي گوت ئاغا وا دياره
 كه نيته ناته واوي و ناگوزيري
 تهواوي ژيني تو ههه هاتو چوييه
 نه ما جي يهك كه تو سه دجار نه چوبي
 ههقي نويزي له پوتسي وا ئه سيني
 بهراتي چاك و قه درو حورمهتي زور

شيخالي ۱۳۴۰ ههتاوي

"رزگاری"

وهره با ئاگری دل دایمیری،
تاکهی ئاخر غه می تو دام بگری؟
دل وهکو چاوی خه والوت داماو
ژین وهکو که زیه کهت ئالوزو بلاو
خوشه ویستیت له دلی دیوانه
وهک خه زینیکه له ناو ویرانه
دهس بدا دهست له ژیان هه لده گرم
بو بزیکت که به شادی بمرم
خوینی ده رژی که سی لیوت بمژی
سهیره من توم نهدی خوینم ده رژی
تافیدای تو نه بی ژین یهک جاری
تو وه دهس چون ئه کهوی رزگاری
به که می مه گره ژیا نی به ئه وین
ده ئه وین دایه هه مو تامی ژین
دیمهنت، هه ردت، هه وارگهت، ئاوت
ئه و جیای سه ره له ته ما شیواوت

پۆله ئاسک مه‌لی ئاواره له چۆل
 لاوی داخ برده له‌ده‌س دوژمنی زۆل
 که‌ویه به‌فرت له نوالهی کویستان
 داروبه‌ردت هه‌موجی‌ت کوردوستان
 بانگ ئەکه‌ن ئێمه ئه‌بێ سهربه‌ست بین
 له‌ش ئەنێژین ئه‌مرین ده‌ربه‌ست نین
 نابه‌زین ئێمه ژیان وه‌رده گرین
 ناسه‌وه‌ین ئێمه ئه‌بێ سهرکه‌وه‌ین
 خائنت با له‌تۆ رو وه‌ر گێڕی
 خۆی به‌ده‌س دوژمنی تۆ بسپێری
 سه‌ری شوڤکا دژی تۆ تی‌گۆشی
 بۆژیو خۆینی شه‌هید به‌فرۆشی
 سه‌ری پێده‌شتو ده‌می کی‌وپاره
 سه‌ر له‌به‌ردان کوتی ئه‌و په‌تیاره
 به‌رژه‌وه‌ندی نه‌بی وێژدانی نه‌وی
 نه‌سه‌ره‌وی رۆژو شه‌وی دانه‌که‌وه‌ی
 چاره‌نوسی تۆ بخاته‌ ژێرپی
 چاره‌ نو‌سیک که‌به‌بی ویش هه‌ردی
 تۆ بسوتینی به‌من پی بکه‌نی
 قۆلکه‌ بۆ ناشتی‌خۆی هه‌ل‌بکه‌نی
 تۆ به‌لام هه‌ره‌ته‌ دوا‌رو‌زی خو‌ش
 زۆر کوری دیت هه‌یه‌ بۆتۆ به‌په‌رو‌ش

کوری ئازا که ده بهرتو دهمری
 ری هه موفیلی له بیژو ده گری
 له مپه ری تو به له رۆژی تالی
 هاوده می تو به ده می خوش حالی
 تیک ده دا که ندو کولوو کۆسپی ریست
 جاشی رورهش ده که ویته به ریست
 گه لی تو کاتی شه تو دی داماو
 چاوی سه رچاوه بو تو پرئاو
 خیری بو لاوه بو شهرر بو تو بو
 زی ری بو دوژمن و زهرر بو تو بو
 راپه ری دهستی دریز کرد بو چهک
 کیژ له خوی دارنی گواره و کرمهک
 هاته ناو سه نگه ری خو پاراستن
 که وته بهر ریژنی ئاگرو ئاسن
 بهرزی کرد په رچه می شورش زانی
 تو به خوین دهست بکهوی هه رزانی
 وهکو تیری له که وانت دهر چو
 ده دلی دوژمنه کانت راجو
 سه رنهوی بو له بهرت سه ر بزوین
 ته رمی ناپاکی وی رامالی خوین
 رۆژی دی ته له سه رانت بهر هو
 تیشکی ئازادی له داوین بکهوی

کۆرەکان بێن و لە دەستا گۆلی ئال
کیژەکان تیکەڵی کەن بێسک و خال
لەبن ئالای تۆ هەمو دەس بگرین
پاکی ساریژ بنهوه کۆنه برین
دەنگ بەرز کاتەوه رۆڵە ی دلسۆز
نیشتمان جیژنی کورانت پیروژ

۹۶۸/۹/۹

زینوی

لە ئاهەنگی ۱۱ یلوی ۱۹۶۸

لە گەڵاڵە خویندراپهوه .

"کالہ"

جوتی کالہم ھبو سالی لہچہرم
تیسکن و تاییک و ٲستورو گہرم
سفت و بی گنج و گری و لیکن و لہبار
شلک و بی مہنغزو بی ھنگ (۱) و نہرم
لوت قوت و پانیہ بلیندو رہنگ خوش
کھولی شیر بی لہروژی خہترم
لیو بہ گزنیو سہری پنجرہ دار
کوری گووہندو شہریکی چہپہرم (۲)
سوکو بی ھست و لہ ھاتو چودا
خوم بہوہ ھستم ٲکرد بہختہ و ہرم
لہچیاو رزدو ھلہت چنگورکی
گیر ٲکرد بی ٲوہ بیلی بلہرم
بہن لہموی بزنی سیو رہش تیکہل
وہکو ٲاوریشم ٲھاتہ نہزہرم

-
- (۱) ھنگ: ھیندیک جار لہسہر پھشتی رہشہ ولاخ گونیک
لہچہرمہ گہدا ٲہ بی و گرمی لی دیتہدہ ، بہوگونہ ٲہ لین ھنگ .
(۲) چہپہر: سہنگہر .

بهو بهنه گرژو دریژدهم بهست
 همر لهگوئیزینگهوه! تاكو كه مهرم
 كه لهپام توندم ئهكرد بو ریگه
 درك ودال هددی چو بیته بهرم
 خهلكی ئهوناوه له بهر قوچاگی.
 ههرچی ئهیدیم وهی ئهزانی تهترم
 دهره وهی توکی وهكو مهخمر بو
 ناوهكهی لوس بو وهكو پیشه سهرم
 تا ئهوانم ههبو بیژم نهدههات
 ناوی هیچ چهكمه پوتینی بهرم
 وهختی ریگا وهكو پیللاوی لهپام
 کاتی خهو دهبوه سهرینی لهسهرم
 روی نهبو چهكمه لهپا بی بو لام
 گهر بهاتایه بهتهقیه بهشهرم
 وهكو ئهوكالهیه نهمدی ئیتیر
 ئهو جهوت ساله كه من دهر بهدهرم
 شۆرشی كرد لهگهلم خوشم ئهویست
 نهك بلیی من به سروشت والهچهرم
 تاشه بهردیكى درو بهدفهرو تیژ
 ئهوی كون كردو لهتی كرد جگهرم
 ئهو كه بهوجۆره لهدهستم بو وه
 رۆژ به رۆژ زۆر ئهبی دهر دو كهسهرم

هەر له بهر حورمهتی ئەو من پاش ئەو
 له هه‌مو کاله ئه‌تر بێ خه‌به‌رم
 شینی ئەو کاله ته‌واو ناکه‌م قه‌ت
 سه‌د وه‌ک ئەو نامه بمی‌نێ ئەسه‌رم
 هه‌شته هه‌ر بیری ئەکه‌م یادی به‌خه‌ر
 لیم جیا بۆوه ره‌فیقی سه‌فه‌رم

۱۹۷۰/۲/۲ ناوپردان

"بزه"

نازانم بۆت لهچی بدویم
 له مانگ، له رۆژ، له ئەستێره
 ههرجی یه زه نوێرو بهرزه
 له وه نهوشه ی ته ری به هار
 له تروسکه ی ئاوی ئاوه له دێر
 له ئاونگی سه ر په لکی شین
 له گۆل له پی کهنی گۆل
 له هه نه یه ی سپی و قه تاره
 له روی ناسکی کچ که بری
 له و مه مکهی له ناو باخه ل دا
 له نیو قه دی شلو نه رم
 له په نجه ی وه ک تیشکی هه تاو
 له ره شانگی پینه پینه
 له قه ره نغلی ناو په رژین
 هه ری هک چه شنی جوانن له لام
 ئه و خاله ی له کۆلمه ی زیوت
 تو ئه و ئاوی نه راگه ره
 ترسم هه یه تی ی رامینی
 ده غیلت بم با هه روا بی
 هه روا له شتی جوان ده گه ریم
 له شتی به رچا و له و ی، لی ره
 ئه وی زۆر د ل گه رو ته رزه
 له خونه ی سه ر چ لۆکی دار
 له وینه ی مانگی ناو ئەستێر
 که به شنه ی با دیته له رین
 له بولبول که بۆی دیته کۆل
 له لاجانگو ورشه ی گواره
 له شه رمان سور هه ل ده گه ری
 ها ته سه ر له کراسی هه ل دا
 نه رم و شلی با وه ش گه رم
 شوینی بازن تۆزیک قوپا و
 که که و لی ی ده که ونه چینه
 له یاقوت له پی رۆزه ی شین
 جوانی تریش زۆرن به لام
 خلیسکا بو سوچی لیوت
 به من له هه موان جوان ته ره
 ده گه ل به زه ت بی بزوینی
 نه وه ک له ویش تلا سابی

گۆلم ئاوی نه که ت دان ی

بزه ی تۆ گه مه ی نازانی

۷۲/۳/۱۰

دیلزه

"گەزوربە" (۱)

ئەللىم ئەوجار ئەللىم بت ناسىنم	ئەللىم ئەوجار ناوت بىنم
بەلکو ئاوا بەنت بادەم	پەردە لەچرۆ چاوت لادەم
سەرى بەرەى ھەل دەمەو	كەولت ئاواژو كەمەو
لەسویندى پارو پىرارت	لەرابوردوت لە ئاكار
لەدامان و سەر سورماویت	لەپەزارەو تى گىراویت
لەشوینە و نكەو دولاییت	لەفیلت لە لایى لايت
مەرگى لەتەنىشت دائەنای	لەوزەبرە كەپىنى ئەتاسای
بەخۆت و دۆستى!! (۲) تازەو	دیسان ئەو بە نازەو

(۱) لەئاخر و ئۆخرى ماوہى انتقال داکە حکومەتى عىراق دواى بەیانی ۱۱ آدازى ۱۹۷۰ دای نابو بو ئەو کە حوکمی ذاتى بۆگوردوستان تەنفیذ بگات دەستى کرد بەمشاغەبە ولە ھىندىگ شوین ئالۆزى و استفرازى ئەکرد و لەگەل روسیاش پەیمانى عەسکەرى بەستبو و دیاربو ئەیویست بەلئىنەگانی خۆى لەگەل شۆرش بخاتە پشت گوئ شیعرى "گەزوربە" بەبوئەو یەولە رادیۆى گوردوستانی عىراق خویندرايەو: ۱۹۷۴:

(۲) حکومەتى عىراق بۆماوہى پازدەسالى پەیمانى نظامى لەگەل روسیابەستەو.

به رانبهرم خۆت ئهنوینی
خۆ من نهخهوتوم نهکاسم
ئهو دل ره شه دهس چلکنه
سالانیش کهوا خۆت ئهنواند
به نیوه پوو نیوه شهوئ
سه ره هندی، زوزک، سه فین
وابو تو برت نه ده کرد
له به ره وه به ئه سپایی
گولمه زمان ده برده ده شتی
ده شیوای و په ستا په ستا
کویره ری یهکت ده دیه وه
هر له چه نگم رزگار ئه بوی
درکی ری به پیت دا ده چو
ئه گهر له ناو ئاگری سور بای
ریگهت ئه بری به شیرئی
خۆت داویشه وه ناو ته لار
ده ست ئه کرد به قسه ی زلزل

منی "هیدیش" ئه بزوینی
من توشو ئه ویش ئه ناسم
چیرۆکی وی له لای منه (۱)
وه ره زی خۆمان پیک ده شکاند!
کوئ حه ستم بو ده چوینه وی
سه رگوێزه، پیرس و، مه تین
له گهل من ده رت نه ده برد
ده کشایه وه بو ده شتایی
له ویش ده ستم ده ت گه شتی
هاوارت له دو ههل ده ستا
به ویدا خۆت ده دزیه وه
ده ره ست سه رما و گه رما نه بوی
به لام تو له لات هیه نه بو
پیت خۆش بو هه رله من دوربای
شه وره ویت ئه کرد وه ک پئی
ناو کو شکی هه زار به هه زار
تاوانت نه ده گرته مل

(۱) یهکیهتی سوویات له سالی ۱۳۲۴ ههتاوی دا له ئێران
پشتی گوماری مههابادی گرت و دواپی به لینی
نهفتیان پیداو پستی بهردان و له نهتیجه دا زور
له نیشتمان پهروه ران له داردران.

دەست و پێوەندو موچه خۆر
دەستیان دەکرد بە هاتو چۆ
دەستیان بۆ لە ئەستۆ دەدا
خەمێکی زلە ئەو خەمە
قوربان ئەو لەکوێ تۆ لەکوێ
سێ چوار کەسن بونە چەتە
سەرلەنوێ شانوێ پێک دینا
هەرچەند خۆت تاقی کردەو
زۆرت یەخەیی خۆت دادری
لەپاش ئەو هەموو چەوتییە
من کورێکی مەردو رەندم
خۆم دە خوارەبا ناگرم
من ئەلیم باشی (۱) بپێوه!
بەشی خۆت هەل گەرە بۆخۆت
بەشی منیش با ئی من بێ
چ زستان بێ چ بەهار بێ
لە دروینەو وەردو شیوێ
یەکمان بۆ نیسکو نوک چاندن
ئێمە کە ئاوماڵ بین نابێ

لەرەنگ و شگلی جوور بە جوور
دلسۆزیان دەرئەبری بۆ تۆ
دیسان پالیا پێوه دەنا
خوێنیان بخۆی هیشتا کەمە
ئەو چۆن لەگەڵ تۆی پێ دەکری
بچۆ بیان گەرە فرستە
هەرچەکی هەت بو دەت هینا
هەردۆرای و نەت بردەو
چەک بیرو باوەری نەبری
من هیچم لەدل دا نیە
من بە بەلینم پابەندم
بۆ لێ قەومانیش ئاگرم
بەشداری تر بەشی پێوه!
هەتا تۆماوی بەسە بۆت
حەز ناگەم بەخوێن رشتن بێ
ئیشی هەردوک لاما دیار بێ
ئیتەر سەرمان لێ ناشیوێ
یەک بۆ و شتر لەوێ راندن!!
شتی واما لە ناودا بێ

(۱) عیراق لەدو نەتەوێ کوردو عەرەب پێک هاتو،

کە کوردیش لەوولاتەدا شوێنی دانێشتن و مافی ژیانی هەبە، کەس
بۆی نیە گوێی لێ باخنی.

من ۰۰۰ م بىي خوش نيه!!
 لەسەر ئەو دەشتە نەرمەرا
 ھەيفە تۆبەو قاچە جوانە!!
 من لىرە ئەيکەم بە ھۆھۆ
 تۆ دانەوئەش نەچىنى
 دروئەو پاراوى توتن
 گىرەو شەن و بىل وەشاندن
 ھەموى خەمى من بەمەرچى
 ئازابى لەراوى كولۆ!!
 ئىمە پىکەو تەبابىن
 لەوھەلە کەلک وەرگرە
 وا ئىتر قەت ويک ناکەوين
 لەکەرى شەيتان وەرە خوار
 "لىلى" (۲) من و "يالىلى" (۳) تۆ
 تۆش لەسەر پىئودانى زوت
 خۆت لەخواردنم ھەل دەکەى

بابۆتۆبى قەيدى چيە!!؟
 لەسەر ئەو ھەمو رەلمەرا
 بىيەناو ئەو بەردە لائە
 تۆش لەو خوارە وەرەو بچۆ
 خۆباشە مەشکىک ئاو دىنى!!
 بىرپنەوھى خورى و بەرگن
 بەلمى چەلتوک ھەل تەکاندن
 تۆش فەرمانى خۆت بىنيە جى
 نەھىلى بىنە ناو پەمو.
 چاۋلە دەستى ھىچ کەس نابىن (۱)
 يەکیەتى شتىكى ترە
 بۆشايى وشىن برادەبىن
 بادەس لەناودەس نىن ئەو جار
 با بگرن جىگای "برا رۆ"
 ھەرمشت و مال دەکەى گەروت!
 ديارە چاۋەرپى ھەل دەکەى

(۱) عىراق گە ولاتىكى دەۋلەمەندە بەھۆى وەرختىنى
 نەفتەكەيەو و نفوسى شى كەمەلەبەر شەرى كوردوستان وای لى ھاتىو
 پارەى لەكویت و ولاتە عەرەبىەكانى خەلىج قەرەز دەگرد كەمەسرەفى
 ئەو شەرە دابىن بگا كەخۆيان بەسەر كوردیان دا سەپاندىو .

(۲) : لىلى ، گۆرانى فۆلكلورى كوردە .

(۳) يالىلى : گۆرانى فۆلكلورى عەرەبە .

هەرگۆتم ئه‌وڕۆنا سبه‌ی
به‌لام ئه‌وڕۆژه هه‌ر نه‌هات
ئه‌وی گه‌ل ویستی تۆ نه‌ت ویست
شیری چه‌ورت هێند خواردوه!!
ئێستاش چی ئه‌که‌م تیرنابی
خۆ کا که‌ گه‌روت ئاش نیه
بێتو ده‌قورگت بمینێ
من دلسۆزی بو کردم بۆت
له‌سه‌رئه‌و بیرو را کۆنه
ئه‌زانم رۆژیک لهرۆژان
ژانیك که‌بیتو بتگرێ
جا بۆیه گه‌ر به‌من ئه‌که‌ی
به‌خۆتو قه‌مه‌ی ژه‌نگاوی

تۆش به‌ی به‌کاره‌سات ئه‌به‌ی
ئاوه‌ز (۱) ئه‌لێ یزیزه‌ له‌لات
چه‌ندی من گۆتم تۆ نه‌ت بیست
خۆت زگه‌ڕۆ فیڕ کردوه
به‌لام تاکه‌ی ئه‌بێ وابی؟
پاروی زل ئاخ‌ر باش نیه
له‌وانه‌یه‌ بت خنکینێ
وه‌بالی خۆت به‌ ئه‌ستۆی خۆت
که‌من باش ئه‌زانم چۆنه
برینت لی‌دیته‌وه‌ ژان (۲)
به‌هیچ که‌س چاره‌ت ناگرێ
واباشه‌ خۆت فربو نه‌ده‌ی
خۆت مه‌خه‌ سه‌ختی و ته‌نگاوی

ئێتر پێ له‌ ئاگر مه‌نێ
به‌و "گه‌زو ربه‌" ت نه‌ده‌نێ

۷۲/۴/۴
دیلزه

(۱) ئاوه‌ز: ئه‌قل، تی‌گه‌یشتن.

(۲) حکومه‌ت خۆی ئالۆزی و ئاژاوه‌ی ئه‌ناوه‌ ئه‌یویست
شه‌رده‌ست پێ‌بگاته‌وه‌، ئه‌ویش به‌پشتیوانی یه‌کیه‌تی سوویات گه‌
په‌یمانی عه‌سکه‌ری له‌گه‌ڵ به‌سته‌بوو چه‌کی ئه‌دايه‌.

"نهخوشي ژنان"

عیشی زور به پهلوی هه‌بو
 شه‌ویش راده‌برد به وی‌دا
 چونکه پیرژن ناسیاو بو
 سه‌بریک سلاویکی لی کرد
 پیرژن یه‌خه‌ی گرت به‌لام
 براکه‌م نه‌قلی من دوره
 من ته‌رکی قسم کردوه
 به‌رز شه‌بی پهلوی خوینم
 تیک ده‌چن دل و هه‌ناوم
 ده‌که‌ونه ژان سینک و گه‌روم
 کوخه‌ره‌شهم ده‌گاته‌ سه‌ر
 من شه‌و ده‌رده‌م لی‌یه‌ بویه
 وه‌ک تو سلاوم لی ده‌کا

کابرایه‌ک بو ده‌س نویژ ده‌چو
 پیریزنیکی دی له‌ری‌دا
 هه‌ر چهند که زوریش ته‌نگاو بو
 ناچار هه‌روا که راده‌برد
 راش نه‌وه‌ستا له‌سه‌ر وه‌لام
 هاته‌ پیش گوتی ب‌وره
 دوکتور به‌منی شه‌سپاردوه
 پی‌ی گوتوم که که‌س بدوینم
 کز ده‌بی روناکی چاوم
 دوا‌ی شه‌وه‌ سوار ده‌بی پشوم
 ژان له‌سه‌رم ب‌رواته‌ ده‌ر
 جا مه‌به‌ستم دلی تویه
 شه‌گه‌ر که‌سیک روم تی‌ده‌کا

ناویرم خولاسه‌ی که‌لام
 بلیم "وه‌علیک‌السلام"

"پیشمەرگەيەك"

هەتاو تابلای بەتینە،،
زەوی لەباوەش گرتو،،
داغ بو، بگرە لەو چاتر،،
لەوناوچە خۆی گرتۆتەو،،
رئی نیەچی تریتە خوار،،
وەک دیزە سەر نراو،
ئیتەر لای هەل دەستی بوسۆ
ئاگریش دەرژیتە سەرسەنگەر
هەردووی هیناوە تە دەنگ
تەنیا دو ئاواتی هەیه
ئەوی تر "لیو تەر کردنە"
تەنیا ئاوت هەبێ و بەسە
ئەویش لەروکار گەلی یە
جاشک تۆرن عەسکەر بۆرن
بۆ پارە کەوتونە تەلە
لە هەردوک لامان نەدیو
بۆ هەردوک لا وەکیەک وایە

نیوە راست مانگی هاوینە،
خۆر بەرودا لای کەوتو،،
خیزی رێ وەک پۆلوی ئاگر،،
رۆژ لە عاسمان بەرپۆتەو،
لەبەر گەرما، تۆزوغوبار،
هەرچی گەلی لەو ناو،
جەبەهی ئیمەش وا ویشکەرۆ
بێجگە لەگەرما سوتینەر
نوزە گوللە تۆپ و تەنگ
ئەو پیشمەرگە لەو جەبەیه
یەک "دوژمن لەناو بردنە"
مستی ئا و خۆینی سەدکەسە،
هەیهو نی یە یەک کانی یە
لەوبەر جاشو عەسکەر زۆرن
تیرە تریشیان لەگەلە
شۆینی کانیەکە پەسیو
مایە ژینی هەردوک لایە

ریگاشی دورو ههَل دیره

زۆر لاپال و سهره و ژیره

ههروژهش ههروا گه رما بو ،
دو سهعات له دوای نبوه شهو
پیشمه رگه خزانه ناو سهنگه ر
ئاگری تۆپی مال ویران کهر
ئاگر ده ختیهت بهر ده بو
رۆژ سهری ده رکرد له ئاسۆ
ههردوک ههزیای ئاگرپرژین
چهند تۆپ ده هات هیندهش ده چو
به دوای نه ودا زۆر پی نه چو
عیره هه ر خوین و تهرم بو
بو مباو تۆپ له عهرزو ههوا
هه رلهش بو گوشتی برژاو بو
پیشمه رگه به ره و پیش ده چون
ره شاش وهک کهوی سه ره بهردان

تهقهش تاویک بو وه ستابو
تۆپچه کانیان هه ستاند له هه
جاشو عهسکه ریان دانه بهر
نه جاشی ده هیشت نه عهسکه ر
کلاو خود بو ههوا ده چو
تۆپی دوژمنیش کهوته خو
جه بهه یان کرده گو می خوین
دوکه لیان تیکه ل پهک ده بو
فروکه ی دوژمن پهیدا بو
شه ره هینده ی تریش گهرم بو
زهویان ئاگر تی بهر ده دا
مه نه نیقیکی تهواو بو
ده ناو تۆزیدا ون ده بون
ده ی خویند بو جاشی سه رگهردان

نبوه رۆ ده هات کل ده بو ،
شه رو نهویش رۆژی ئاوا
تۆپچی لیوی خو ی ههَل ده ملیست
قوم قوموکه کهوتن له وئ
تینو بون پهک له پهک پتر
هه مولایهک کردیان به قاو

تهقهش خه ریک بو شل ده بو
گشت عه گه ران بهدوی ئاوا
هه رچی ده ت دی ئاوی ده ویست
کی مه تاره ی ویشکی ده وئ
مه تار له وان دم ویشک تر
کی ئه توانی بجی بو ئاو

یه کی میرد مندالی چلکن
گورجی ئیستریان دایه دهست
غه داره که ی کرده شانی

* * *

شل بون ههنگای هاتوچو
شه کهت و سه خلت و تینو
چرتی کات ژمیر هییدی بو
چاومان بریوه ری ی کانی
هه چهند سه رمان دیناو ده برد
فه رهاد دیته وه ئاو دینی
له پر ئیستریک هات به غار
فه رهادیشی له گهل نیه
ئه بی فه رهاد ههل دیرایی
به سه ر بوسه دا کهوتوه؟
هیوایه که هه بو ئه ویش مرد
کا کل له تینوان چرژابو
له بن به ردی پالی داوه
له وی خه وی لی کهوتوه
کاری فه رهاد خو بواردنه
خه میک ته و او نابی ئه گهر
کورم ده وی پی ههلینی
ههر ئه و سهیری ئه وی ده کرد
کی هینده ی هیز تیدا ماوه

هاته پیشی گوتی: ئه من
ته نه که و تیریان لی ههل بهست
رئیه ی داگرت بو سه رکانی

کات ده روی به کاوه خو
گه رماش سه رباری هه موان بو
ئه ویش روژی وای نه دی بو
ههر نه براوه چاوه روانی
دل مان ههر به وه خو ش ده کرد
ههر کهس مه تاریک ده رفینی
به لام بی کورتان و بی بار
ئه ی خواجه ئه مه چیه؟
ئه بی جی یه کی شکا بی؟
توشی جاش و عه سکه ر به؟
پرتو بول هیان دهست پی کرد
له گه رمان ره ش ههل گه رابو
وتی: چی لی نه قه و ما وه
ئیستریش به ره هلا بوه
ئه وکه ی کوری ئیش کردنه
خه میک تری دیته سه ر
هه واییکی فه رهاد بی نی
تیکهل ده بون سه رنجی ورد
به وی ئاو ی و سوره تاوه

سهعات و نیویک ری ببری
بهلام روژی لی قهومانسی
دوکس لهولا ههستانه پی
گشت ئاوریان لی دانهوه
ئیستریان هینا سمر لهنوی
تازه چهند ههنگاویان نابو
تیکرا گوتیان ئهمه چیه؟
یهک دهیگوت: فهرهاد خوڤهتی
ئهو دهیگوت: فهرهاد ههرنییه
یهک دهیگوت: فهرهادی کوئییه
ئاخر چیمان کرد و کراند
دو چاروی زهلامیک لهدو
که کم دههات ماندوبن چاو
ئیترا لهراست و چهپهوه
رهوین گنجی نیوان برو
یهک جی بۆلای فهرهاد خزین
قلپهی ئاو بهویش روژی وا
کئی لهپی دهستی تهر دهبو
بهلام لهوده مه دا کورگهل
نه پهرژان فهرهاد بدوینن
خوی لهدوای ئاو دابهش کردن
که دانیشته بزیك ههساوه

هیندهی تریش ئارهق بسری
پیش مهرگه وهستان نازانی
سرتیکیان کردو که وتهری
ئهی خۆزگه زو هاتبانهوه
ئهوانیش چون لهدوی چوی
رهشاییهک له دور پهیدا بو
ئهری ئهوه فهرهاد نیه
ئهو ری هاتو چۆیه تی.
ریواریکه، داخوا چییه
ئهو لهکوئی ئیستری پییه؟
هیچمان لهوه ههل نهکراند
زهلامیش وهک فهرهاد دهچو
رهشایی هاته پیش تهواو
هاواریان کرد، ههوه، ههوه
پشو هاتنهوه سهره خو
ههمو هاتن لی داوه رین
موسیقاییه که دل دهبا
دهسروچاوی ههل دهسو
لهبر تنگاوی و پهله پهل
سهری لهوکاره دهرینن
وچاتیکی هینا کن من
نهقله کهی ئاوا گیراوه

کاتی که بۆ سهرکانی چوم
هیشته مایوم بۆ سهرکانی
لهولای گهلی دو ئیستر سوار
زانیم جاشن یان عهسکهرن
لیکدور بوین بهلام دهم زانی
روی تی کردم فکرو خه یال
چ بکهه؟ بلتی دهرفت بئیم
چ بکهه نه هیلیم بینه دهست؟
نی چیر هاتوته بهردهستم
لهولاش چاوه روانی منن
واهات و له بهختی چهوتم
سهرشور ئههیم لهلای ئهوان
گهل، ناسکه ماوه کهمه،
نابی رهقهی ری داگرم
نهوهک ئهوانیش بختهتین
ئیسترم دهنگدا بهرهو مال
خوشم داگهرام بهرهو خوار
من بهر لهوان به هاسانی
لهناو تهراشی دامهزرام
پهلهم زۆر کرد کهچی زوبو
تازه لهولاوله جوته سوار
لیم نیزیک بونهوه کهم کهم
غهداره کهم هینا سهرپی

رۆییم لهبستو ئاوابوم
دهورو بهری خۆم روانی
بۆ سهرکانی دههاتنه خوار
ئهوانیش هاتون ئاوبهرن
تیگ ههل دهنگوین لهسهرکانی
ههر ئهوجی بهو دهکرد بهتال
چۆن دهستیان لی بوه شینم؟
چۆن خۆم دامهزرینم بی ههست؟
ههل دهفری ئهگهر پاوهستم
بههیاوی دهم تهر کردنن
لهوکاره دا سهر نهکهوتم
گالتهم پی دهکهن بههههوان
ئهو دودلیه چیه ههمه؟
پی راست بگرم و رابرم
ئهوان بهر لهمن وهدهست بئین
ئهوم ناردهوه به چوار نال
خزیمه ناو تهراش و دار
خۆم گهیاند به نیزیک کانی
گهلا تهنی بوی ههر چوارلام
من ماندویشم دهرچوبو
گهوه و گهوه دههاتنه خوار
کردم ئهوهی دهبو بیکهه
ناش زانم چۆنم بۆ دهلوئی

بی‌وهی ئاگایان له هیچ‌یی
کلاو خودیکی له سهربو
تفهنگیان لهوئی هه‌ل په‌سارد
ره‌خت (۱) وپشتینیان فری‌دا
به‌ربونه ده‌ست و پی‌ شوشتن
ئه‌وجار جیی خۆده‌رخستن بو
هه‌ردوکیانم دانه به‌ری
هه‌ریی نه‌کرا راش بچه‌نی
ده‌هات بگۆری کاره‌سات
خستم ده‌نیوه‌ی ریگه‌دا
ده‌فره‌کانم پرکرد له‌ ئاو
هه‌ردوک ئیسترم دا پیش خۆ
ئه‌وه‌ش تفه‌نگی هه‌ردوکیان

هاتن هه‌تا گه‌یشتنه جیی
یه‌کیان جاش بو یه‌ک عه‌سکه‌ربو
هه‌رگه‌یشتنه سهر، ئاوی سارد
ئیستریان له‌دار گری‌دا
به‌رانبه‌ر به‌یه‌ک دانیشتن
به‌لام ئیتر نۆبه‌ی من بو
ده‌س ریژیکم کردنه سهری
عه‌سکه‌رپیوه بو به‌ ته‌نی
جاشیش بو لای تفه‌نگ هه‌لات
به‌لام ماوه‌ی ویشم نه‌دا
به‌ په‌له‌ په‌ل و چاوه‌ چاو
به‌وگه‌رمایه ماندوو مجرۆ
له‌وئی مان که‌لاکی بی‌گیان

* * *

دلم باش لی‌ی ده‌دا له‌وئی
هه‌وه‌ل تی‌که‌وتنی منه
ری‌یان نه‌دام بجمه سه‌نگه‌ر
جاری تۆ بو ئه‌وه نابیی
زانکۆیان دا به‌ر ناپالم
خوینی‌شان "و" سه‌روه‌ریان رشت
هیلانه‌یان لی‌مان شی‌واند

به‌لام ئه‌گه‌ر راست ده‌وئی ...
چونکه ئه‌و خۆ دا گرتنه
که هاتم مانگی له‌مه‌وبه‌ر
وتیان ئه‌بی شاره‌زا بی
کاتی حوکی به‌عشی زالم
هه‌وا له‌کانی میان کوشت
مزه‌گوت و زانکۆیان روخاند

شەقام پر بو له خوینی سور
منیش ده رکه وتم له شاری
ئووری یه ی بگرم و برۆم
چهک هه لگرم بو کوردوستان
قهت به زه ییم پیی دا نه یه
ناههم کوردوستان په رست بم
ئهو و ته م وه بیر دیته وه
دهستم ده ناو دهستی نابو
فرمیسکیشم ده هاته خوار
به ئارامی وتی "هیدی"

"قه لادز" ی یان کرد خاپور
هه ر ئه ورۆژه به برینداری
شه رتم کرد له گه ل خوی خۆم
هه تا پشوم دیته وه ستان
هه ر ناکه سی دژی مه یه
پیش مه رگیکی گوی له مست بم
ئسته ش گویم ده زرینگیته وه
"سه روه ر" ده گیان الله دابو
ده گه لی ده دوام جارو بار
چاوی هه لئنا منی دی

"نه بگری نه خۆت راژینه"

"برابه و تۆلهم بستینه"

۱۹۷۴/۱۰/۲۵

دیلزه - بالهک

"شینی هه قالان"

سال و مانگ دین و بهلهز تی دهپهرن
مهلی سهر بهستن و تیژبال و پهرن
له گهرانی زهوی سهر گهردانن
نو به دهگرن له سهری و نازانن
کئی له ژیر سیهری وان سهر ده کهوئ
کئی یه رۆژی وه کو تاریکه شهوئ
کین هه زاران ئه خه نه بهندو داو
چیه تاوانی گهلانی داماو
چلکه هه ورئ که بهری رۆژ ئه گرئ
به پشوی با له بهری لا ئه درئ
دو که لی گوندو چیا ی سوتاوه؟
یان هه نا سهی کوری باب کوژراوه؟
نه شه وان گوئ ئه ده نه شینی کهس
نه به رۆژ رۆژیش ئه لی تاوان بهس
سو رو خول خوار دنی چه رخی کونه
وه ره بیروانه بزانه چونه

به هه مو رهنگه وه خوئی دهنوینی
قته لهسه رهنگی بهری نامینی
گهری دیلانه دهگوری و دهگهری
بوکی ئاواته جوان ههل دهپهری
داخه کمه ئه و خه ره ککش وهک جاران
دهگهری و هه ره له دزی بیچاران

* * * *

"بههار"

بهزه يی دى بههتيو هه وری بههار
ريژنه باراني دهريژته خوار
شين دهکا بهرزو پهسارو داوين
ههله دهدهن توله نه مام و لاوين
قهتره ناونگي گهلاي کشتو کال
رون نه بهن ههروه کو چاوي قرژال
ميگهلي تيرو تهسهل ليرو لهوي
دينو شالو ده بهنه بهرده خوئي
گه وره سال گوشتن و پوشته به بهزن
تازه زاو گوچ ده گرن ههله ده بهزن
ده بهنه ده ستارو پنه پان و بهرين
دوگي تهستيورو سينگي پارين
زو له دهشتي له وهر نه کرين بوژه
ران ئيتر روي له قهده بهر روژه
ري له رادان ده گري بهر له شهوين
شواني ماندو که گري دا ده سپين

قەرە ھەر داسی کوروکاش دەسوئ
 ھەزدەکا شینکە لەسەر بەرد بروئ
 خوش دەکا دوسەرە ریی ھاتوچۆ (۱)
 ئاوی باران لەقەفی گەنم و جۆ
 ھەوشی کۆشک لەگۆلی دەس چێن پر
 فیری داوینە گۆلی رژدو چر
 کورتە بالایە وەنەوشە مۆنە
 چەدەزانئ سەری بیزا چۆنە
 لای لایی شەو ە خرمە ی باران
 بەستە یە بۆ دلی شەو بینداران
 خوس دەبا گەر نەوی یە گەر بەرزە
 دەزەلین شیوو بەیار دوو ەرزە
 کەچی لافاو وەکو دەستی زۆردار
 دیو لەبن ھەل دەکەنئ کۆخی ھەژار
 تاو ەخو دیتەو ە چاو ھەل دینئ
 خانو ە قورماوی ە کەشی نامینئ
 ئاوی سیلاوئ دەنیشئ کەم کەم
 وەر ەبروان ە دەبینئ ەو دەم
 چی بەبارانی پەل ە دی ەراو ە
 وەکو بژرانگی ھەتیو تیر ئاو ە

(۱) باران گەئەبارئ جارێک لەسەر را بەگۆل و قەفی گەنم دا
 دیتە خوارو ئەچی لەزەوی ەو ە جارێکیش لەزەوی ەو ە دەغل ئەیخوا تەو ەو
 بەقەفەکاندا تی ئەپەریتەو ە بۆسەرئ ئەبیتە دو جار .

"هاوین"

موره ههروا دهچەقی سێ (١) و چوار
تەختەنەرد هەر دەگەرێ وەک پەرگار
تاوی هاوین وەک گەنجی بێ بن
دێ کەدایەش بێ لەدۆست و دوژمن
تیشکی زیڕین دەگرێ بەرزو نهوی
سەری زیڕکفتی گەرم دادێ زهوی
هەرکوێ حەستەم و دورە تاوێ
پەری ئاوالەیه پرشنگ داوێ
سەردەکێشی لەکونی کۆشک و تەلار
سرتە دەدزێ لەدەمی دو دلدار
هیچی لێ ون نیە هەرچی جوانە
شانە، تا بازنە، تا پوانە
وەک دلی گەنجی ئەوین دار بە بهار
گەرمە هاوینی لەشی روت و هەزار

(١) سأل چوارگەشو هەر گەشە سێ مانگە گە ئەگەونە سەر
تەختەنەردی زهوی گە هەمیشە لەگەران دایە .

باغ و بیستان و رهزی کرچ و کال
 به ههتاوو بهشنه‌ی پیره شه‌مال
 رهنگی ساوایی ده‌گۆرن ده‌گه‌نی
 سیو به‌روی توکنی بی پی ده‌گه‌نی
 دار ده‌رازیته‌وه وه‌ک بوکی سور
 به‌نده‌کی میوه ده‌کاته به‌رمور
 دایکی دلسۆزو قژ ئالۆزی ترئ
 کۆرپه‌له‌ی شیرنی ده‌باوه‌ش ده‌گری
 باری لی قورس ئه‌بی داری ئاوس
 چه‌تر ئه‌نگیوی ئه‌بیته تاوس
 به‌نه‌زه‌ر هه‌رمی سنوری ده‌شکی
 ده‌س له شاتو بده‌ن ئابروی ده‌تکی
 به‌مه‌مه‌ی زه‌رده‌وه ده‌یکه‌ن به‌گرو
 سینگ‌ی نارنج و به‌زوکی لیمو
 لاکه‌ون په‌لکی هه‌نارو هه‌نجیر
 په‌رده نامینی له‌لای جوان و پیر
 سیکه‌رو بی‌مه‌ته لق به‌هقی
 هولو نامه‌رده زراوی ده‌ته‌قی
 قه‌ره‌لو ناکرئ ده‌رچن ره‌ش و روت
 ده‌گه‌لای شین ده‌خزین تاق و جوت
 شو‌ره‌بی گه‌ر له به‌روپۆن به‌ری به
 سی‌ه‌ری وی وه‌کو بالی په‌ری به

خشلی زیّری ههیه گیلّاس دیاره
 بوّی ههیه ناز به پهرهنگی گواره
 ههر سپینداری رهبن هیچی نیه
 قوژبنیّ دهگرئ لهجیّی نوبهچیه
 سهری جوت بهنده لهعیش دا قاله
 دوینی جوتیژ بوه ئه ورّو پاله
 دهغلّودانی دهگهنیّ دیم و بهراو
 وهردی ههرماوه تهوه نیوه تهواو
 زو دهفریای نهکوهیّ جوده پهری
 دهبیّ چی ئیشی تره لئی بگهری
 جیّی ورینگه دهگرئ ئاخ و داخ
 باوی دئ داس و ههسان و کهله شاخ
 لایه دروینهیه لایهک گیره
 سهره تای کویره وهری وهرزیّره
 سواله گول پهرشه لهجیّی خوی که بزوت
 دانی لی درژیّ ئه ویش وهک گول پروت
 گهنمه زرده که به سالی ته ره سال
 ئاوه دانی بهوه عه مبارو چال
 بهره کهت ده رژیّ له دارو دیوار
 نه کهویژ دیته ژماره نه ته عار
 بهختی ناسازی فه قیرو داماو
 نوستوهو رّوژیّ ده بینی که ههتاو
 سهرده کیشی وه کورّوژان له سوّ
 کیّ ههتیو باره شکارتهی دهپوّی

"پاییز"

گیژه لوکھو شمره بای پاییزه
ئاشکرا دیاره سروشت لی ی زیزه
رهنگ بزرگاوه ههناسهی سهرده
کزه، ئالوزه، بهداخ و دهرده
جی ههوار چوله له چیغ و رهش مال
دهگه پین ئیسته لهجی وان قهلو دال
نهگورهی شوانه نه تورهی بلویر
نه بزهی بیری نه هاویر و بیر
نه ههویزه (۱) نه تهلانی بژوین
نه خسهی سایه له بهر دی له کولین (۲)
نه کوچک (۳) مای نه چرا پاش سیره
چاو بره کینی ده گهل ئهستی ره

(۱) ههویز: ههوشی مهر.

(۲) کولین: قولینچگی چادر که تهرخانی ئهگهن بو

رسق دانان.

(۳): بروانه لا پهره ی دواپی.

سهری سیهک که بهرزبو جاران
 کهوتوه ئیسته لهبن دیواران
 نهزه مهنده نهچای سوزو شین
 نه چلاوچل دهفری میس ههنگوین
 نهکچان دانه مهری ئیواران
 داوه تیکی دهگرن وهک جاران
 کپ و بی ههسته ههوار خاموشه
 جی ههوار چۆل و چیاناخوشه
 جاروبار خشهیه دئی و نوزهی با
 قانگه لاش دینی لهگهڵ خۆی دهی با
 باوی ئاوانگ چو لهجی ئه و سیخوار
 نیشته تۆزی لهشیوهردو بهیار
 پیره زریان بهکزه ی ساردوسری
 وهک دهلین: بهرگی فهقیرانی درپ
 لهته نیشته ههركهسهوه رادهبری
 وهکو دوشکی چزوی دادهگری

* * * *

(رون کردنهوهی لاپههه ی پێشو)

(۳) گوچک: سێ بهرده له جیاتی گوانو لهژیر مهنجهلی
 شیردا له ههوار دای ئه نین بو شیرکولاندن و په نیر و تیژاو گولاندنهوه
 ئاگری تیدا ئه که نهوه.

پایزی عومریش ئەو ئەو نیزیکیه
 ماوهی ئەو ژینه نیه چیدیکیه
 سەر ئەو بەفری سپی کهوتە سەری
 رۆژ، گەلای عومریش ئەو هەل دەوهری
 باخچه بیژەنگ و کزو ژاکاون
 شەختەیان گەییو تەسەر لی داون
 سورە گۆل سێسە گەلای پەرپەر بون
 خۆی کە ساس دیو مژۆلی تەر (۱) بون
 سەردەمی هەرچی بو نازی ئەو بو
 ئەوی دلدارە نیازی بەو بو
 گیان لەلەش دەر دەچو دەوهری دەتەنی
 تا بە دەم سروهو ئەو پێ دەکەنی
 عیستە تەنیا یە گەلاو پوچی وەری
 بە سەری نارۆم ئەگەر خوین بگری
 چونکە گۆل بوو نیه گریان
 تەمەنی کەم بو ئەویش دە زانی
 ژین هەتا سەرنیە مەرگی دەگەلە
 دل پری وی لەچە پۆکی (۲) خەزەلە

* * * *

(۱) گۆل کە گەلا سورە کە ی وەری گەلای شینی سەر نێرتکە کە ی
 وەک مژۆل ئەچێ کە خوسی پایز وەک فرمیسک لە سەری ئەتوێتە وەو
 دیتە خوار.

(۲) : بڕوانە لا پەرە ی دوا یی

بولبولی دهر به دهر ئه جریوینی
هینزی تیدا نیه بچریکینی
له رزی لی یه بهوتی بی سهر وین
"شینى ئاوالی" ده گیرى وهک من
ئه ویش ئاواره به داخ و که سه ره
سه دپه ژاره و غم و دهر دی له به ره
لایه کی داخی گولی با بردو
لایه هیلانه به ره لالا کردو
لایه کی تیری توانج و تانه
لایه کی سه خله تی ئاوو دانه
گهر دو لوریش له سه ره ئه و حاله شه ره
بو ی نه هیشته وه ری باله فیه (۱)
هیند دژو بیکهس و سه ره گهردانه
وا که سیره به وه به سه زمانه

(۱) له وگاته دا گوردی دهره وه ی عیراق چ نیشته جی چ ئاواره
دهر فیه تی جولانه وه و چالاکی نه ته وایه تیان زۆر که م بو به دو ده لیل
که یه کیان دۆستایه تی شۆرش له گه ل هیندی لایه ن و ئه و تر پاراستنی
به رژه وه ندی شۆرش بو که سه ره که و تنی ئه و شۆرشه هومیدی هه مو نیشتان
په ره ریگ بو له هه مو ناوچه گان .
(رون کرد نه وه ی لا په ره ی پیشو)

(۲) پنجی گول نه و ی به که له گه لاری زانی پایزدا گه لای داری
تری به سه ردا ئه که و ئی ئه لای چه پوکی لی ئه نی .

ههركهسێ بۆی بچنی بالی دهگری
به ههموو (۱) !! لهقهفهزتوند ئهكری
دهیهوئ بهسته بلی و هیند پهسته
دهبزرکینئ لهباتی بهسته

* * * *

خهفهتی زۆره لهزستان ئهگریم
بۆ ولات دهچمهوه، کوستان دهگریم
ههه لهباکورهوه تاكو باشور
چۆمهل و دهشت و چای سهخت و دور
بهدلی گهرم و بههنگاوی ورد
بازی داویم لهسنوری دهس کرد

* * * *

(۱) لهودیوهو دیو گرتن و زیندانئ کردنی گوردی لئ قهوماو

زۆر هاسان بو.

سۆم

پیش ھەمو جی یە لە سۆما تاوی
گرر دەخۆم ری دەخشینم چاوی
داخۆ ئەوناوە چلۆنە ئیستە؟
چۆن لەژێر پیی ستمایی پەستە؟
چون دەژین ئیستە بەترس و لەرزە؟
یاخۆ ھەر بی منەت و سەر بەرزە؟
دەزرینگیتەوہ ئیستەش گوئی یان؟
خوین دەچۆری لە دلی توئی توئی یان؟
ھەر رەشاش دەبنە کەوی بن بەردان؟
قەرمەیان دی ھەرەتسی "جۆزەردان" (۱)؟
ئیستە ھەستانی سەینانە لە "خەو" (۲)
بە تەقەیی برونە یان قاسپەیی کەو؟

(۱) و (۲): مانگی جۆزەردان لەبەرە بەیانیکدا جاشو
ژاندرمە دایان بەسەر شەھید باپیرو ھەقالەگانیدا گە ھێشتە لەخەو
دابون و ئەوانیش پیاوانە لی یان وە دەست ھاتن و لەتەقەیی یەگەم دا
شەھید باپیرو زۆری لی کوشتن .

هیشته ههرخوین ده مژن ده بنه گهنه؟
 کونه ژاندارمی دزی دهس به خهنه؟
 چهته بو کوشتنی وان چی پی یه؟
 گوژی "باپیر" ی شهید له کوئی یه؟
 گوندی "ساکا" (۱) سهری ههروا به ته مه؟
 "حهسی" (۲) دلان به په ژاره و به خه مه؟
 "گله خپ" (۳) چی دی کرایه شهرگه؟
 چون بو دهس ریژی نحوی (۴) پیش مهرگه؟
 چهنی لی گرتنه بهر ریژی ره شاش؟
 چون بو فیشهک نه ده پرویی به به لاش؟
 چهنه به چی مابو که لاککی بوگهن؟
 بوچ نه بو ماوه ده گلان رو کهن؟
 چون له پیشواری مهرگ بو به دهلیل؟
 قوچی قوربانی "مهلا اسماعیل" (۵)
 شه و ده مهی "تاجی" (۶) و "فهیروز" (۷) کوژران
 کاتی "باپیر و "رهزا" (۸) دابیژران

- (۱) و (۲) و (۳): ساکا ناوی گوندی شهید باپیره و خوی
 له بنه مائی حهسی بوو شه و شویننه ی شهره گهی لی گرا گله خیری ناوه.
 (۴): شهید باپیر که ناوی خوی نحو بو کاتیک له خه و
 راپهری ده وره ی گیرابو کلا شینگوفی له ژاندارم و جاش رشاند و ههتا
 شهید ا گرا بیست که سی لی گوشتن.
 (۵): مهلا اسماعیل هه قالیکی تری نحو بو.
 ۶ - ۷ - ۸: بروانه لاپهره ی دوا بی.

چۆن بو ئهو ناوه نه ههستا نه بزوت
 چبو سۆما نه گری گرت و نه سوت
 که ی ئه دی هه ل ده گری باسک و مه چهک
 چهک له دوژمن که نه وه دهس به کوتهک
 چهته سۆمای (۱) له چاوان بردن
 چون بو سۆمای (۲) له بیران کردن
 هیچ ده زانن که کوری تۆله ستین
 ههر به رپ بازی شه هیدانا دین
 خهنجهری رق به ده سی تۆله ده سون
 چه رمی ژاندارمی دزی پی بگرون
 کاره سات ماوه به لام هیشته زوه
 خوینی وان گۆلمه زی دی زۆر له دوه

(۱) سۆمای : روناکی جاو .

(۲) سۆمای : خه لگی سۆما ، دانیشتوانی سۆما . "سۆما
 ناوچه یه که له گورده واری سنوری تورکیا"
 (رون کردنه وه ی لا پهره ی پیشو)

(۶) ناجی

(۷) فهیروز

(۸) رهزا : هه قاله کانی شه هید با پیربون که هه مویان پیکه وه
 له ناوچه ی سۆما شه هیدگران .

رهزا مامی با پیربو و فهی زوریش برای و ناجی خوشگه زای بو .

مههاباد

لهمههابادهوه رڼ تڼ دهپهړئ
ههله باغيان به سهريدا بگهړئ
گهشكه بگړئ بهشني نهرم و نيان
ههل مژئ جارئ تریش بونی ژيان
جڼی پشودانه درهنگ وهخته شهوه
ئیره میوانگرو دهستهو جلّهوه
دلجا دهرفته بیکه گروگال
وهره دامهزرئ کهجڼی تویه خهیا
لیړهیه دل بههموشت دهههژئ
هموجڼی بیرهوهړی لی دهپژئ
دور به دور هیندئ چرای دل سوتاو
جاروبار لیم دتروکینن چاو
ههست ئهوهکم بوه لهو چول و چره
کڼوی دابین بوه بالنده کره
ئهگر ئالوز بی خهیا لسی خام
سوچی خورپهی دلّهو ئاوی چاوم
لهدهسم دهرچوه یهک جڼههستم
هموجڼی گرتوه پیئ ناوهستم

چوارچرا

پښه دېروا وهكو همدای خيال
دهم گهټي نيته وه جتي كوړي بهتال
"چوارچرا" له بېرته وه دهم كيشي
سهری سهو دام ههيه دهچمه پيشي
باش كه دېروانمه تاريكايي
داوهلي (۱) قوچي دهكا تارمايي
چقله خووي له گولي دهوري سله
چقلي لي لاجي ئهوي ديكه گوله
شيره (۲) بهردينه لهجي پهرژينه
پشتي لهو دواوه له ناشيرينه
نايهوي چاوي بهچاره بكهوي
كهچي ناچاره له بېريي دهخوي

(۱) دواوهل: پيگه، مجسمه، شاي گوربه گور كه له مهيداني

چوارچرا داندرا بو.

(۲) له دهوري دواوهله كه چنده پيگهري شيردروست گرابوو

زنجير گرابون وېن دواوهله كه چيندرا بو به گول.

داخم ئهو خاكه لهدهس پيس و چهپهل
 روژئ سى دارهيه (۱) روژيک داوهل
 ههرچى له وناوهيه ههرهك بهجوى
 لهشتى كوڤ و نوئ بوم ددهوى
 بهكون و قوژينه (۲) رى بارىكه
 وهك دلى داوهلهكهى تاريكه
 ههستى دوجهشنه له دل دين و دهچن
 خوشهويستى و رقى دوست و دوژمن
 چهق و چو دهم گرى ديمه لهرزه
 گيانى "قازى" دهفرى لهو بهرزه
 ليتره ههل نايه ئيتر چاوى تهرم
 كورنشيكى دهكهه و تى دهپهرم

* * * *

(۱) قازى محمد و صدرالاسلامى برائى و همه حسين خان

لهجئى ئهو مجسمه به دهستى جهلادهگانى شالهدار دران.

(۲) ستادى لشكرو فرماندارى لهسهر ئهوچوار چرايهن.

بازار

دهگهري ژان لهدلي بهيرين دا
هيشته شار هر دهخوي شيرين دا
چاوهريم زهرده لهدل بيته دهرئ
شوي تاريخي دهگل بيته سهرئ
شو كه بالي رهي لادا لهدري
سيري شاري دهكهم و دهوروبهري
دورونيزيكي دهگرمه بهرچاو
همو جيگاي بهسرنجيكي تهواو
چي به سر هاتوه شار چون ماوه؟
ههروهكو پيشوه يان گوراوه؟
تههلي بازي ره كه چون دژنين؟
وهكوجاران بهگهمه و گالته دهژين؟
ههوبهروهبر لهيك ئاگادارن؟
همو ههروا لهستم بيزارن؟
كهلهوي رادهبري داغيركه
دهي دهنه بهر بهگپ و تيزو تهشهر؟

با ئەگەردینێ هەوالی "ئەولا"
 دەرەقێن لینگە تەرازو لە دو لا؟
 دەرەگەری دەرنگ و هەمو شار دەرگری؟
 دورە دەست کێیە خەبەردار دەرگری؟
 لێک‌و‌ه‌کۆ دین و لەکۆشکی رەنگین
 دەرەیکەنە سەرته بەپەردەو پەرژین؟
 رۆن‌فروش‌چۆن "کەرە" (۱) کە‌ی‌دەر‌فروشی؟!
 جاشی زۆر گەرە دەدا بە قروشی؟
 کەس هەیه بۆم بلی نەرە نەرە؟
 "ماملی" بەزمی شەوانە‌ی گەرە؟
 لاوەکانی وەکو پیری ژیرن؟
 بەتەمەن گەنج و بەزانست پیرن؟
 هەرەمەبەست کۆمە‌لە چەوسانە‌و‌ه‌یان؟
 بەرژە‌و‌ەندی گەلە لێک‌دانە‌و‌ه‌یان؟
 کۆری دەرگرن بەشەوی دورودریژ؟
 لەهەمو باری دەرکەونە وت‌و‌ویژ؟

(۱) گابرایەکی رۆن‌فروش‌رۆژیک لەمە‌ها‌باد هیندیکی رۆنی
 کەرە دەرەقا‌پێک‌دا بە‌دەرەست‌و‌ه‌ گرت‌بوو لە‌شە‌قام وە‌د‌و‌ای رەئیس جاش‌یک
 کە‌وت‌بوو ها‌و‌اری دەرگەرد. ئای ئەو کەرە‌ی دەر‌فروشم، کێ ئەو کەرەم
 لێ دەرگری؟ رەئیس جاش‌یکە ئا‌و‌ری ئە‌دا‌و‌ه‌ ئە‌ی‌زانی مە‌بە‌ستی
 رۆن‌فروشه‌کە چی‌یه . . . نە‌ش‌ئە‌گرا هێچ بلی.

دهی کهنه پيله لهسه راسه و خوار؟
 دهگه نه بنج و بناوانی کار؟
 هه رده لاین داخو بهگهل لهوته مه نه
 هه موشت لایهک و لای دی وه ته نه؟
 هه ست ئەکه ن چۆن لهسه رهپورێ دوره
 گهلێ پێ یانه وه پشت ئەستوره؟
 "کاکه مین" (۱) ئەوسه روبه ندهی چۆنه؟
 دلی سوتاوی دهکا سه رکۆنه؟
 داخو ساریژ نه بوه کۆنه برین؟
 گهرمه شینی گهلێ فرمیسکی وه رین؟
 به هه مو ههسته وه شینی گیرا؟
 یان له بهر دوژمنه کهی نهی ویرا؟
 خو شه ویستی به فیدای کورد کردن
 باجی خوین بو لهسه ری لابرده؟
 به ره هه می عومری درژی، نانا.
 گه وهه ری ژینی له ری گهل دانا
 بو دی ده سوتی دل و دانا مرکی
 هه ست ئەهلێ ئاگره بو م نادرکی
 بو یه چی پێ نه کرا پینوسم
 هه ر مه گه ر ده ست و ده می راموسم

دهبی تاخوین ده دهمارم دایه
خوشه ویستی بکه مه سهرمایه
لهژیان که ههلی وا ههل ده کهوئ
بوژیان گهل له مه قوربانئ بوئ
قاره مان له وه له ده رفعت دینئ
خوی ده فو تینئ زیان ده ستینئ

* * * *

گهلی تره ورو له ئه ستیره و مانگ
بو هه مو سهرزه وی ههل دین بانگ
کئ دلی ژهنگی ههیه ده ده خری
یهکی بیگهردی له جئ داده نری
رئ له سهر ئاوو ههوا کردوه گور
هاتن و چونی فرۆکه و پاپور
ده چته سهر مانگ و له رئ تل نادا
کانگه ده ردینئ له بن ده ریا دا
کورد به لام هیشه له دهس بیگانه
خوی ئه سیره وه تهنی ویرانه
مال و داهاتی به تالان ده برئ
سهری بزیوئ قه لاجو ده کـرئ
یان له پای داره به ده ست به سترای
یان له بهر گولله ده به ستن چاوی
خوین و فرمیسک و ژیانئ هه سته م
به ره می کورده له چه رخی بیسته م

بۆ هەموکەس هەرەمەى کو کۆیە
بۆمە تازە هەوەلێ رۆ رۆیە

* * * *

ئەوى تێک نەشکێ بەلام هێزی گەلە
رقی گەل دوزمنی خستۆتە پەلە
باولات داگرێ با سەر ببری
بازگی دایک و ساواى بدرێ
سەرەرای ئەو هەمو زولمە سەختە
من لەلام رێگە هەتاسەر تەختە
روژێ دێ خەنجەری گەل رادەوێشێ
زویلە چەرمی لەهەزار دادەبەشێ
ئەو دەرسێکە ژیان پێی داوم
لەژیان نابێ بترسێ چاوم
مێژو رێی خۆی دەبرێ ناچتەو پاش
ناچتەو بنسەوێتە بەرخى هەراش
چەرخ ئەگەر ئێستە دژی مەدەگەرێ (۱)
لەپەرێکی رەشە زو وەردە گەرێ

(۱) دۆستایەتى شۆرشى ۱۱/۱ لول و ئێران بپوهۆی زەخت و
چەوساندنە وەى گوردەگانی تری دەرەوێ عیراق لەولاتی خۆیان دا
گە بە پشتیوانی و پشت ئەستوری ئەو شۆرشە هەستی نەتەوا یەتیان
دەرئەبیری و هەروها بپوه هۆی نالەباری وەزعی گوردە ئاوارەگانی
ئێران لەدەرەوێ ئەویش بۆ پاراستنی بەرژە وەندی شۆرش گە ئەوگاتە
تەنیا هومید وروناگایی هەموگەلی گوردبو.

پردی سور

پردی سور هیمنی جارانی نیه
ئیسته ئاواوه لهسه ر سینگى ویه
"پی یز" (۱) و سه رکلی لی روخواوه
مالی خاپوره سه ری شیواوه
دهستی دل پیسی بنی ده ر دینی
وه کو کوندی لهسه ری ده خوینی
داخه کهم ئیسته له جیگه ی بازان
کونه دالاش ده فروشن نازان
دۆسته رازه لگره که ی مالی چه م
سینگى ئاواله ده کا نامه حره م
هاتوه لی ی بیری ئاوی چاو
هیند به دل بوی ده گری پیره "گه راو" (۲)

(۱) پی یز: گل، پایه.

(۲) گه راو: ناوی گوێره گانیه گی سوێره له نیزیگ پردی سور

که ئاوی زۆر کهمه .

بی سهر و بهر بوه داوین و سهری
 سهری تیدا چو ده گهل ده ورو بهری
 "داشتهمر" (۱) چول بوه "کهوتەر" (۲) ههروا
 ئاوی زور داری سهره و زور دهروا
 وهره مکیکی زله ژانی زوره
 شار نه خووش کهوتوه بهو ناسوره
 ههر قهله ده فری لهدم بهستی
 تۆز له جی رهش به شه ههل دهستی
 داوه دای ناوه تهوه ئهو بهنده
 پی یهوه بهنده سهری جوت بهنده
 ههرچی بیللی ده بی پی باوه رکا
 داچناویشی به ئه سرین ته رکا
 "شاخی رهشکی" (۳) کزو داماو لهوئ
 له سهران ههوه ههوی جارانی دهوئ
 "چاله بهفران" (۴) به پشوی ساردو گهرم
 وازی لی یه سهری باوئته سهرم

(۱) و (۲): داش تهمر و کهوتەر: دوگوندن له لای سهری
 سه دهی مه هاباد وه بن ئاوئ کهوتون.

(۳) شاخی رهشکی: کهوتوته روژ ئاوی مه هاباد، زو لهشگری
 مهنگوران و عهشیره ته گانی تری گورد لهو شاخه به رهنگاری هیزه گانی
 حکومت بون و گوشتاریان زور لی گردون.

(۴) چاله بهفران: شاخیکه کهوتوته باشوری مه هاباد و پیش
 ئهوه ماشین سهرۆل پهیدا بی لهو شاخه چاله بهفریان رو ده گردو
 هاوینان لهو یوه بهفر ده هات بو شار.

"قول قولاغ" (۱) لهوسهروه دهروانی
له قهلائی سارم" (۲) و "محمودگان" (۳) ی
ههرله "سمکو" وه ههتا "سارم" ی ژیر
ورده چیرۆکم شهینیتسه وه بیر
ناحهزی زۆربوه شهو مهل بنده
زۆری چاو برسی دلی لیی بنده

(۱) قول قولاغ: شاخیکی بهرزه له رۆژ ههلائی مههاباد.
(۲) قهلائی سارم: شاخیکه له رۆژ ههلائی مههاباد سارم که له
بنه ماله ی بداغ سولتان بوه لهو شاخه شهری دهگهڵ حکومهت کردوه
دهزهمانی. شاسماعیلی صفوی دا، ههیزه گانی حکومهت زۆر به
شپهزیی شکان و پاشه گشهیان کردوه و گوژراویان زۆر داوه بویه ناوی
قهلائی سارمه.

(۳) محمودگان: له رۆژ ئاواي مههاباده، سمایل ئاغای
سمکو لهوی گوشتاره بهناویانگه کهی له ههیزه گانی حکومهت کرد
بهجۆریک که بهسه دان کهلاک ههتا ماوه یهکی زۆر ههر لهوی مابونه وه.
ئهتین بو شهو که فیشهک خهسار نهبتی ریزی ئهکردن و ههرچهندی
گولله ئه ی بری لیی ئه دان و بهسهریه گدا ئه ی خستن.

لێره کەس بو سەری پێ دەرنایه؟
 مەتە لۆکیکە بەکەس هەل نایه
 چەندی راوچی لەپەنا رابردن
 راوی کردن دەگلی را کردن
 تەرمی چەند زالمی ناستبەو تەرزە
 خوشی وەک بو سەری هەروابەرزە

* * * *

شار به جي ٺهڻم

ڇا و گهڻي رواني لهخوارو ژوري
هر له دل دهر نه چو تاسه ي دوري
شار كهوازو دلي لي ٺهستاندم
پردي سوريش وه رهي نه شاندم
شيني ٺهوناوه هموي جي شينه
گهر ته رايي همي هر ٺهسرينه
نهخورري ٺاوه لهروباري بهتال
دل بيزوئي بلاوئي خيال
نه نه مامه نهگولي تير ٺاوه
چهندي پويان دهگري سر چاوه
نه هه ٺالڪي ده مي دهر بهدري
ماوه پوي نوي كه موه بيره وري
ئيدي ناويستم و ريخي خوم ده گرم
لهسر ٺهوري ٺه ده روم تاده مرم
ليڪ جياده بنهوه دلخواز و خيال
پيڪهوه نابنه سر دو ٺاوال

دل ٺھوہ بہندبوہ لھوجی دھیهوی
وا خھیالیش دھگہلم ری دھکھوی
گیانی شیرینی، دلی، دل خوازی
خوات دھگہل جارئ ھھوارگی قازی

* * * *

گوندی بهیرهم

ری بهکۆسپ و تهگهره و چال و چۆل
رییه ریپواری دهوێ توندو تۆل
"قول قۆله"ی (۱) بهیره می وا لهو بهرزه
لهسهری سوکه و چانیك فهرزه
کانیه ، شینکهیە ، جی ی زه نوێره
تۆزی رێگا ده تهکینم لی ره
ده ستریم ئاره قی نیو چاوانم
تاوێ لهو بهرزیه وه ده روانم
دیمه نی دل گری ده م بزوینێ
بی زمانیش ده یه وێ بم دوینێ
ده یه وێ تی ی بگه ریم سه رتاسه ر
ری و ری بازو که لی ن و که له به ر
ده یه وێ لی م نه شکینم مه رجی
ده یه وێ شه رتی وه فا بی نه جی

(۱) قول قۆله: ناوی گانی یه که له نیزیك گوندی بهیره م
له به رزیه گ هه ل شه قۆلی وئاوێکی زووری هه یه .

بگرم شوینی مهلامحمودی
 ون نهکهم خوینی "مهلا محمودی"
 دل که تینوشی نه تینوی ئاوه
 چاوی خۆم چی که مه لهو سهرچاوه
 بچه ناو سهنگهره کهی پروانم
 شوینی راسانی چلونه بزنام
 دهستی به برینه وه دهستی به تهنگ
 چۆنی جیگا به چته کردبو تهنگ
 چۆن دلی دوژمنی هینا ژانی
 دهست و بردی کوری لیقه و مانی
 چند به میترانی پهلاماری دهبرد
 چند به پاکی دهبر ئه و خاکه ده مرد
 ئه و که نهی هیشت له چتهان هیچ ده رچن
 دوايه چۆن ده رفه تی هینا دوژمن (۱)
 ئه و هات تهرمی له وئ لابردن
 چند فروکهی له که لاک بار کردن
 کاکی!! به وزه بره که و ئالۆزا
 هات به هاواریه وه "خالۆزا" (۲)

(۱) شه هید مهلامحمود له وشه په دا دوژمنی شکاند وزۆری
 لی گوشتن و خۆی برینداربو که ئه و شه ره ی به ته نیایی کرد، یه گیک
 له هیزه کهی دوژمن خۆی شارد بۆ وه له بن ترومبیلیکی عهسکه ری دا
 مهلامحمود که له لای وابو هه مویان گوژراون به برینداری چوبوه
 شوینی کهی به سه تی ئه ونه فهره له و بۆ ته قهی لی کردبو گوشتبوی
 (۲) خالۆزا: "خال ئوغلی"، ناوی عه جه میگه که له ناو

مهنگه، ان دو گوندی ههیه به ناوی بهیره م و به ره جو.

بهو تهق و تۆقه ده‌ماری هه‌ستا
 یان له‌وێ دوره‌ په‌رێز راوه‌ستا؟
 که‌س نه‌بو پێی بلی جاتۆش ئیدی
 مه‌خۆ ئه‌وانه‌ به‌فیرۆ چیدی
 هه‌ز ده‌که‌م ده‌س بده‌یه هه‌مبانه‌!
 ئێره‌ جێی تۆ نیه‌ "کوردوستانه‌"?

* * * *

کوستانى سىي سەنگ

گەرچى لەش ماندوۋە ۋەستاۋە سىرە
پېشى ناگىرئ خەيال بەرزە فرە
باھەرئىمى سەرئ ھەل نە بوئىم
دَل گروى گرتوۋە با بى گىرئ
رئى ھەۋارى بگرم بچمە سەرئ
ھىند بە ئەسپايى كەشەونم نەۋەرئ
پشو ھىدى بئى گەلا رانەژەنى
نيرگىزى نوستو لەخەۋ رانەچە نى
لوزەۋى ئاۋى رنو لەكوئ بئى
ھىندە پئى دانەگرم شلوئ بئى
دەبئ پارئىزى بەچاۋ بىستىنم
دەست نەبەم گول نەكەمە داۋىنم
سەر لەبىزا دەم و نەى بزوئىنم
بۇنى شەۋبو كەم و نەى شەمزىنم
ھەلزو، مەندۆك و، ھەلالەۋ، بەيىون
تېك نەدەم چۆنى دەبەرىك راجون

نازی شلیر به دل و گیان بگرم
 تیرو پر چاوی ده چاوی بېرم
 دل ده لئی شیت بو له وجهنگه ی دا
 ناسره وئ له وقه فزه تهنگه ی دا
 کو شتمی هیندی پهری هه ل باوئ
 با بهر ه ل لا بی شهویشم ناوئ
 راپهری، بهر بی، قه فزه بشکینئ
 بهس له ویدا به کزی دامینئ
 با له بند ده رکه وئ شه دیتوانه
 تیرو بسوریته وه لهو کیوانه
 بالی لیک دا له سهران یه کدو سه رئ
 لهویناره به دلی خو ی بگهرئ
 سه رئ با سهیری گه ده و (۱) و شه سترکا (۲)
 به هه وای بالی گولان پهر پهرکا
 ههله چیستانی هه واری میترئ
 سیتهری شور بهی سه ر شه سترئ
 کم به لام دیرو ده وئ رامینئ
 "شهنگه بیرو" (۳) دلی لی نه ستینئ

(۱) و (۲): گه ده و شه ستر: دو گوستانی به ناو نگی
 کورده وارین له ناوچه ی مندگور.

(۱) لهو هه واره دزیگ ده چیته زگ هوبه و بیریهک گه ناوی
 "میرو" ده بی پی ده زانی و دزه که ده کوژی و شه هه واره ناوی شه نرئ
 هه واری میرو.

ههَل کَشی بَته "سپی سەنگ" تاوڤ
 خۆی ده ئامیزی چیاو چرباوی
 سه ره وهی سه نگه ری سه ر به رزانه
 گیان له وی چه ندی بلّی هه رزانه
 هه مو جی لاشه یه خوینی جه رگه
 لی ره یان خوین ده ستاند پیش مه رگه
 لی ره توشی چه ته هات روژی ره ش
 جارّ لی یان ده که وت "پنج و شه ش" (۱)
 پیکه وه لیک ده دران له وه هه رده
 جه نده کی جاش و سه ری سه ر کرده
 ئی ره جی توله یه مهیدانی گه فه
 به لی ئی ره ش "مه ته ریزی شه ره فه" (۲)
 لی ره بو که ولّی چه ته که وته رمین
 که وته به رده ستی کوران کورد خنکین

(۱): له شه ری سپی سەنگ دا هه زه گانی حکومت که شگابون و
 خویان شارد بو وه له پاش نوژی شتوان پیش مه رگه گان دیسان
 له چه ند جی بو سه یان بو دانان و به تاریکی ده هاتنه وه به رده ستیان ،
 عه ولای معینی له بو سه یه کدا به ته نیا ده س ریژیک شه ش گه سی لی
 به سه ری هه کدا خستن بیجگه له بو سه گانی تر .

(۲): گاک هین پارچه هونراوه یه کی جوانی هه یه به ناوی
 مه ته ریزی شه ره ف گه مه به ستی شه ره گانی شۆرشى ئه ودیوه .

سهری سهرباز ده برا بی بهزی
 خوین لهدم تیخی ده بانا ده مایی
 مردو نهی مابو پهزارهی زیندو
 زیندو ئاواتی ده خواست بو مردو
 لیتره بو خوین مژی زو لی ناراست
 سهری (۱) شور کرده وه ، ئامانی خواست

* * * *

(۱) هیزه گانی حکومت لهوشهره دا دواى ئه وه زوریان لى
 کوژرا ته سلیمی پیش مهرگه گان بون .

قالوئ گهور کان

چادرو چيغ ههَل دهوه ژيرم لهههوار
ورده ورده لهههوار ديمهخوار
ناتهنئ ريگهه عيتر شيناوهر د
پئو پيلاوئ منهو ههر دو بهرد
سوکئ په نههه لهزهوئ دا دهه گرم
شاخ و کيوان دهه برم رادهه برم
گوندي "قالوئ" دهه کهوئته سهه رييم
هيشته ريئ ماوه خهيال ئهه دزيئ ليم
ئهه بيئ چوئن بيئ، چ دهه گورئ دابيئ
ئهه بيئ ناوگوندهه که کئئ لئ مابيئ؟
بارئ ئهه وناوه چلوئه ئهه وسال؟
چوئن بکهه ديتني دوست و ئاوال؟
دهه وري ئاوايي ئهه دههه جارو بار
لاپهه ران دادهه گرم هيندي جار
فکرم ئالوزه دهه گهَل هاتو چو
هيندي تيک باوئ وهکو رايهَل و پو

نه له جیگایه کی ئوقره ده گری
 نه ره قه ی ری ده گری و راده بری
 ههست ئەکەم لیڤه له ده وره بری دی
 جی هه قالانی تری پی شکدی
 مه تر یی کی تره له و ناوه
 له و گل و دۆره ئه و ئی هه ل ناوه
 ده گری جار له سهری جار له بهری
 هه لی پیچاوم و دهم با ته سه ری
 پشته درکاویه پیشی لیڤه
 ته مومز! (۱) لی گه ری جی ده س ریڤه
 چولگه یه، زورکهنه، شوینی چاله
 باوه شی ماوه ته وه ئاواله
 سه نگه ری "مینه شم" و "عه ولایه" (۲)
 داخه که م ده نگه کی که سی لی نایه
 له سه ری بویه خه یال شیوا بو
 بیه هه و دایه ک و تیک هالا بو
 و نه ئارامی هه بو نه سه ره وتن
 زۆر تریش زۆری ئه هینا بۆمن

(۱) مه به ست له ته مومز جهوی سیاسی ئه و کاته یه نه گ
 ته مومزی زهوی و هه وروه ل.

(۲) عبدا له معینی. مینه شه میش پیش مه رگه یه ک بو که له گه ل
 عبدا له معینی شه ریگی زۆر پیاوانه ی کرد هه تا شه هید بو.

بٲیم و ٲاورر له بهسرهات ده مهوه
 یادی لاوانی نهم نوٲ که مهوه
 یادی ٲه ودهم که شهویش خه و لیٲره
 ریٲی نه بو بٲیٲهوه چاوی سیٲره
 بهه مو هیزه وه دوژمن ده بزوت
 ده کهوت هیند ده سهران هه ل ده نگوت
 ژهنگی خه نجهر ده سړان له خوینا
 خوین که لاک و سهری وه کیهک دینا
 تیخ که بیٲزی نه ده هات نه ی ده بری
 دو شکه ده ر شایه وه گولله ده فری
 بوٲیه هر بهرزه سهری ٲه و کیٲه
 شوٲنه وارنکی ٲه وانی پیٲه
 جا خه یال ٲوٲ ٲهرو بالٲ دانی
 کهس ٲیٲر وهک من و ٲو نازانی
 کیٲ سهری وای هه یه بو کهس نه نه وٲ
 قاره مان چوٲنه ٲه گهر هه ل ده که وٲ

* * * *

شاخی حاجی کیمی

"حاجی کیمی" (۱) حەجی لی قەوماوان
پیی غەریبانی دەنا سەر چاوان (۲)
سەری بەرزى ھەيە داوینی بـلاو
سەری ئى خۆی نەبو بۆ لی قەوماو
سەد کەلین و کەلەک و داوی بو
پەربەدڵ رازی نەدرکاوی بو
شوینی پیی دەرئەدەخست داوینی
سەری ھەرتەمبو لەبەر چاوینی
پوشی زەردی وەکو ئاوریشمی خاو
دای دەگرت شان و شەپیلک و سەروچاو

(۱) حاجی کیمی شاخیکی گەورەيە لەموگوریان چاوەی ئاوی
خۆشی ھەيەو گەلیکجار قاچاغ روی تی دەگەن و لەوی خۆیان
ون دەگەن .

(۲) کاتیک لیڤەو ھەلا تەم بۆ ئەود یو دوشەو لەو شاخە مامەو
لەسەر گانیەگەیی قاچم شۆشت و تاوم لی خواردەو و پینگەم
لەسەر گانیەگە چنی .

سمیره وا ههل کهوئ ئەندام و لەش
 فئسی وا زەرد لەسەروی "چاوی رەش" (۱)
 داخۆ هەر دالدهیه (۲) بو ئاواران
 باوەشی گەرمی هەیه وەک جاران
 هەر بە شانازیەوه لئێ دەدوین
 باوی بالان دەدەن و بۆی دەخوشین
 دیمەنی چۆنە وەکوخۆی ماوه
 یان ئەویش پێچووە تێک چڕاوه
 داخۆ ئێستەش هەموڕۆژێ لەوئ
 دەنگی "پیرووت" و "عەلی" (۳) دیتە گوئ
 لەو هەریمە خەوی ئارامی شەوئ
 بەتەقە "سەید فەتاح" ی دەرەوئ
 داخۆ دوژمن کەبەدویدا دەکشا
 خەنجەری "عەلیەگەلە" ی چۆن دەوێشا
 بیری "عوسمانی" (۴) دەکا جارو بار
 ئاو لەچاوانیەوه دیتە خوار؟

(۱) قەرە گوئز: گوندیکە لەبن شاخی حاجی گیمی لـ
 ناوچەی بۆگان، دێبوکری یە.

(۲) دالده: پەنا، گیاوگژوپوش.

(۳) فەقئ عەلی وەرگئیلی. سیدفەتاح، پیرووت، عەلیەگەلە،
 درویش عوسمان.

(۴) ئەو پێش مەرگانە هەمویان لە شەڕیک دالە شاخی حاجی کیمی.
 شەهید بون بە هۆی هێزەکانی میری گە سەرگردایەتی ئەو هێزانە
 سەپەبد/وئسی ئەیگەرد.

کور ئەگەر نەى بى گيانى تۆلە
 بۆبژى بابمى ئەو زۆلە
 رەنگکرا سىنگ و بەرى خاوينت
 شەرتە ئەمنىش بگرم داوينت
 يان لەبەرپىت دەرژى خوینى من
 يان دەسەرسەرتى دەگىرم دوژمن

* * * *

شاخی گوئزه کویره

لهوچه مه با لهده راوی بگه ریم
بازی باویمه وه شهوهر وه پهریم
سه رخه ویک بهرمه وه "گوئزه کویره" (۱)
"خه وی بی واده" (۲) به چاوم فیتره
شاره زام گهرچی گهلک لهو ناوه
زور کهسم لی به ته مال ههل ناوه
لهو چیا به گهل لی جارم دیوه
جاش و ژاندرمه ده خوین گهوزیوه
لیتره زور جار چه ته یان بو هاتون
"حاجی پاراست" و "حوسینی خاتون"

(۱) گوئزه کویره: شاخیکه له ناو گهورگان له پشت گوندی

نستانی.

(۲) لهوشاخه پیش مهرگه ههره سیکیان دانا بو به ناوی احمد

نستانی به لام ههره سه گه خه وتبوو ههتا سهرباز و جاش نه هاتنه
سهریان نه یان زانی و بهو جوهره دو پیش مهرگه شهید بون و ههره سی
خه والوش خوئی رزگار گرد.

ئیسته ههستیکی نیه بی دهنگه
 چاوی جاسوس لهخه وایی! رهنکه
 تاو ههلات وهختی لهخه و ههستانی
 روی روانین دهکه مه "نستانی"
 باهه تاو کاتی گزینگی داوی
 چاوی لیلم بهوی رون کهم تاوی
 وامه زانه که هه مو هه رخه وتون
 کوری ئازای گهلی لی هه لکه وتون

* * * *

سپیلکی سهرشیو

سهری شیواوه "سپیلکی سهرشیو" (۱)
تهم سهری گرتوه ئهودیوه و دیو
لهدلّا کۆنه برینی ماوه
لئی وه بن داوه تهوه داماوه
سهرده مێک بو سهری هیند به به ره و بو
نه به رۆژجی نه شهوانه ی خه و بو
سینگی مهودای هه بو بو نه سهره وتن
شانی وهک په یژه بو بو سهرکه وتن
کور که راست و چه پی ناسیایه
سهری دینایه به ری بو کایه
ئێستهوا ماوه تهوه بی ئاوال
دهردی ته نیایی ده شیوینی خه یال
نه به رۆژدی نه شهوانه له سهری
دهنگی ده سرژی "حه مه ی ره سوه مه ری"

(۱) سپیلک: شاخیکه له ناوچه ی سهرده شت له پشت گوندی

سهرشیو .

نەتەقەى گەرمە نە ھاتو چۆیە
باوەشی چۆلە سێلک بوێە
ھەزدەکا تەم لەسەری ھەر نەرەوئ
ھەر لەبن چادری رەش دەرئەکەوئ

* * * *

ئەشكەوتى خەزائى

رى سەرەۋزورە گەلىك بىر ناكەم
بۆ وچان جىيەك ئەبى پەيداكەم
لەسەر "ئەشكەوتى خەزائى" (۱) ش تاۋى
باخەيالى سەرەرۆ خۆى باۋى
سىپەرى فېنكى ھەيە بۆ رىپوار
وھەكو يەك رادەگرى پىادەو سوار
مالى بۆ دەر بەدەرەن ئەنوايە
خانە خۆى دەر بەدەرى ھەروايە
زگى پرسوچ و كەلىن و قوژبىن
سەر بەلام پوچەك و بى نىۋئاخىن
كەچى بە ۋىچالەۋە چى بىتە گوى
ئەۋىش ئەى لىتەۋە بۆت سەرلەنوى
ھىشتە ھەرئەى لى كە "ئەۋلاناصر"
پىي لەخۆ بوردنى نا ناۋ ئاگر

(۱) ئەشكەوتى خەزائى: لەئالۋەتان ناۋچەى سەردەشتە.

کاتی وا دهستی له ژینی خوی شوت
چهند به سه بهرزی ده مردو دهی گوت
هه زده کهن نه بنه مه کوی داخو دهرد
پشت مه بهستن به "هه قالی نامهرد" (۱)

* * * *

(۱) عهولا ناصر له وسه فه ره دا هه قالیگی ده گهل بو به ناوی
"مهلاقادر لاچینی" که ئه گهر تهقه دهس پی گرا مهلاقادر خوی
پی رانه گیراو هه لاتو عهولا ناصر به ته نیایی شه ری گرد هه تا
شه هید بو.

"چۆمى گۆدەل"

"گۆدەل" (۱) ئىستاشى سرەوتن ناۋى
سىنگ لەبەرد ئەكوتى پىرىشك داۋى
هەلۋەدا و شلۋى بەچۆل دا وئە
چاۋەھەرلىل و دەراۋ ھەر لىلە
ئەو كەسالان خورو، مەندو، گۆمى
قەلپەزەى ئاۋى لەمالى چۆمى
وت ئەزانى كە ھەموى كافورە
ئىستە بەخوئىنى شەھىدان سورە
كەفى شىتانه دەچىنى و دەگەرى
لەتەنىشت دارو دەۋەن تى دەپەرى
سەر بەسەر ئاۋدىر و خىر دادەگىرى
ھىندى دەروانى لەۋىش رادەبرى

(۱) گۆدەل: ناۋى روبارىكە لەگوندى دارىنە لەناۋچەى
بانە. شەرىف زادە و ھەقالەكانى تى لەۋشۋىنە لەناۋچەى بانە
شەھىدبون لەسەر روبارەكە.

نه "شهریفزاده" له هیچ کوئی ههستی
 دیته وه گوئی نه "محمد تهستی"
 نه "حوسین رابی" ئیتر لهو ناوه
 ههلمه تی نیوه شهوانی ماوه
 نه له جی پهک "عهلی عهولا کوئی"
 ماوه ههل مائی له دوژمن قوئی
 دئی و ده نالینی له دوری ئازیز
 سه ری شیواوی ده نیته لم و خیز
 نه دوا یی دئی نه ده بری شینی
 وه کو کوست کهوته ده چی نالینی
 ده گهل ئه سرینی من ئاواله ئه ویش
 ههردولا لیلن ئیتر بویه منیش
 هه رچی فرمیسکی له چاودا ماوه
 لی ره ده ی ریژمه ئه و سه رچاوه

* * * *

گوندی دیوالان

هه‌ل‌کشا ئیتەر ئه‌وه زه‌رده‌ی خۆر
زه‌رده‌یان گرت په‌مه‌یی و ئال و مۆر
با له‌پێ توند که‌مه‌وه به‌ن کالان
لێ‌روه سه‌ربه‌ بو "دیوالان" (۱)
رێ ده‌گه‌ل وه‌ش گه‌لێ که‌م مه‌ودایه
هێنده باریکه ده‌لێی هه‌ودایه
من به‌ چالاکی که‌ وه‌ک تاوێرم (۲)
که‌ ده‌روم لێ‌ره شه‌قاو ده‌ژمی‌رم
له‌ هه‌ر ئه‌شکه‌وت و خه‌ریک راده‌برم
راده‌وه‌ستم برێ هه‌ست راده‌گرم
دیمه‌نی جوانه به‌لام وه‌ دیاره
رێی مه‌ترسی هه‌یه بو "ئاواره"

(۱) دیوالان: ناوی گوندیکه له‌وناوچه‌ی سه‌رده‌شت که‌ مه‌لا ئاواره له‌وێ ده‌س گیرگرا به‌هۆی هێزه‌گانی میری.

(۲) تاوێر: ئه‌وه‌برده‌یه که‌ له‌سه‌ری شاخه‌وه به‌ری ئه‌ده‌نه‌وه داوینی کێوو جال‌ه‌ی ئه‌گه‌ن سه‌ره‌وژێر.

تابلئی گوندی به داوو که له که
 به دهوون زور و به فیل و ته له که
 هه وشه یان تورن و مالیان بنه یه
 هاندهری لی یه خه ریکی دنه یه
 زه کوردی وه کو که (۱) ده خوینن
 دست و دل پیسن و دم به خوینن
 ناسره ون ساتی نه روژی نه شه وئی
 بانگ ده کهن خوئی شه ویش چه شنی که وئی
 ده یه من و ده ی خه نه داوی دوژمن
 دینه جی مهرجی شهره ف دوراندن
 کورده بو یه که ده بنه نی چیره وان
 کورده بی کی تره نی چیری وان
 پهت و سیداره ئیتر هه ل ده خرین
 لاوی تیکوشه ری پی دا ده کریتن

(۱) خه لگی گوندی دیوالان به درو نیوانی خویان ناخوش
 کرد و مه لا ئاواره یان بانگ کرد که گو یا پیکیان بی نیته وه ، له بنه وه ش
 حکومه تیان ئاگا دار کرد که ده وره ی گوند بداو ده س گیری بگا ، به م
 جوړه گرتیان و دایانه ده س حکومهت و ده گه ل دو هه قالی تری
 له سیداره دران له شوینیک به ناوی "سه رکه نه گان" له ناوچه ی سه رده شت.

جارر دەدەن جا هەموو گوندو گەرەکان
 بێن و ریپەک بخەنە "سەرکەنەکان" (١)
 بێن بێن کە "شەهید ئاوارە"
 سەری چەند بەرزە لەسەر سێدارە
 چۆن "حەمەد احمد" و "رەحمان وەتمان"
 بووئەتەن مردن و سەریان نەچەمان
 هێشتە هەر چۆن لەگەڵی و دارستان
 دەگەرێ دەنگی "بژی کوردوستان"
 گوند نیە بنکەیه بو ئاژاوە
 خو فروشتن لەو ئێستەش ماوە
 نەتەوئێ کوردن ئەگەرچی کوردن
 لەبەرانبەر گەلی کورد رو زەردن
 نابێ دڵ خووش بێ بەو بێگانە
 کوردی کوشتن، ئەو کوردوستانە
 تاپتر خوین برژی لەو ناوە
 شۆرشێ گەورەتری بەدواوە

* * *

(١) سەرکەنەکان: ناوی شوێنیکە لەنزیگ سەردەشت کە
 مەلا ئاوارە دەگەڵ دو هەقالەگەیی تری لەو ئێ سێدارە دران.
 هەقالە گانی تری یەگیان "محمد احمد" ئەوێ تر "رەحمان وەتمان" بو.

مال ٹاوی

رڻ ۽ موه هاتو ٻيڙي ڪم ڪم
 رڻي به ههرازو نهوي و دهر دوخم
 چاوده گيرم له چياو ٽاويي
 له پشوي ٽاخي مال ٽاويي
 ماچ ده ڪم مسته گليڪ دوستي جار
 به له شم دا دي تهزو سهرتاخوار
 ده گرم رڻي دهون و دهر به دهري
 روڙي دي دهر به دهريش دانسي سهر
 ڪه دهروم روينه ڪم نابده له
 شينه ڪم چونڪه ڪت و نيوه چله
 ڪورده واري گهلي جي وي واي ماه
 قاره مان گياني لهوي داناه
 هن له رڻي ٽه وگه له دا بي سهروشوين
 چون و بوم رون نه بو جي يان له ڪوين
 بويه دهر فته نه بو گشت جي يه بجم
 واش له راست وانه به لام ٽه سٽو ڪه چم

عهوی لهوبارهوه ویستی خوش بی
 گهورهیی کردوه با ههرخوش بی
 داوی خهم گهرگوتم ئاوا بادهم
 بویهبو دهستی به ئەژنۆ دادهم
 لیم دەدل نهگری دهناو گلکۆدا
 دلی من شیتە دەتاسە ی تۆدا
 چەند بەیادی تۆ شوو نیوه شهوی
 راچهنی "هیدی" لهویژینگی خهوی
 من که ئەو چەند و شهیم پیکهوهنا
 هەر مه بهست بیرهوه ری تۆبو دهنه
 کاری پیک نایه بهخۆزگه و بریا
 دوژمنی پی کهنی ههرکەس گریا
 کوردو پارانهوه شهرمه، شهرمه
 دلی رهق بۆدمی خهنجەر نهرمه
 کهلکی هیچ ناگری شین و پۆ پۆ
 تۆله ئەستاندنه مهرجی من و تۆ

* * * *

دیلزه ۱۹۷۲/۹/۱۲

ناوچهی بالهک

"بیاد تو"

نیارم گفت باکس درد پنهانی که من دارم
ندانم راه خود را در بیابانی که من دارم
به گلزار هرکسی با لاله‌ای الفت بیست اما
ندارد کس گلی چون یار خندانی که من دارم
حدیث عشق را گفتن مجالی نیست کز حسرت
بشوید دفترم را چشم گریانی که من دارم
ترا در قلب خود جا دادم و آشفته از آنم
سرا بس تنگ باشد بهرمهمانی که من دارم
مپرس احوال زارم را زمن زانکه نمی‌گنجد
بجز در خاطرم دزد فراوانی که من دارم
چو زلفت دل پریشان و چو قدت قافیه موزون
ببین طبع و دل جمع و پریشانی که من دارم
ز آغوشم برفتی همچو یوسف رفت از کنعان
خدا باز آور آن یوسف به کنعانی که من دارم
ز حد افزون شکستی وعده را و زمن وفا دیدی
که احسن بر ثبات عهد و پیمانی که من دارم
بدامن می‌چکد خون دل از دیده "حسامی" را
بحال خویش گرید شمع سوزانی که من دارم

شیخ‌علی ۲۱ اردیبهشت ماه

یکهزار و سیصد و سی شمسی

"اشک خونین"

شد جوانی ز کف وحسرت دیدار بماند
در کنار تو مرا بود دل شاد و لسی
سایهء سرو تو تا از سر من شد کوتاه
این عجب بین که شدم شهرهء عالم بجنون
صحبت از تلخی هجران تو کردم دیدم
مرغ دل سوی تو پرزد قفس سینهء تنگ
گفته بودی که زما یاد نکردی ایدوست
اشک خونین که من از دیده روان میدارم
تو به بیگانه نشستستی و مرا چاره نبود
من ز رسوائی خود باک ندارم لکن
نازم آن اشک وفادار چه شبهای دراز
گلشن صحبتت از غایت مقصود من است

آه از این درد که بر این دل بیمار بماند
رفت با پای تو شوق و غم بسیار بماند
پای لرزان من از رفتن گلزار بماند
لیک با تو سخن از جملهء اسرار بماند
یادگاری زمن و خامهء خونبار بماند
ره پرواز بر او بست و گرفتار بماند
پس چرا اشک من اینگونه برخسار بماند
کاروانی است که بی قافله سالار بماند
که گل از روز اذل در بغل خار بماند
بردالم درد جدائیست که دشوار بماند
که بیاد تو ز چشم آمد و بیدار بماند
آرزویی است که در پردهء پندار بماند

شیخعلی خرداد ۱۳۳۵ شمسی

"چله‌ی بارزانی"

له‌ناو ئه‌و زورکهن و به‌رده
هه‌مولا شین و رۆ رۆ بو
سۆرانی له‌خم درا بون
وه‌ک ده‌شتی مه‌حشهر بو شنۆ
له‌و ده‌ورو به‌ره خزی بو
ئه‌هاته‌خوار فرمیسکی سویر
باوک هۆشی‌برا له‌کور
"باوکی کورد" سه‌ری ئه‌ناوه
سروێک ئه‌هاته‌تۆنه‌ت ئه‌بیست
روحیان له‌سه‌ر گڵکۆی تۆ بو
به‌لام کوردوستان هه‌ر ماته
قه‌ندیل و کوپه‌ک و سه‌فین
ئامیزیان ئاواله‌یه بو
پیش مه‌رگی‌ک بوی ماندوو مجرۆ
له‌بیشکه‌دا ده‌ستت پی‌کرد
نه‌گۆریه‌وه به‌زیرو زیو
بو‌کورد ده‌رسی نه‌وه‌ستان بوی

له‌میژ نیه هه‌ر له‌وه‌رده
ئالۆزی بو هاته‌وچۆ بو
تفه‌نگ سه‌ره‌وبن کرابون
له‌به‌ر گریان و هاته‌وچۆ
کوردی کوردوستان جمی بو
وه‌ک یه‌ک له‌چاوی زن و می‌ر
که‌هاته‌هه‌والی جه‌رگ بر
خه‌فه‌ت ئه‌باری له‌و ناوه
ئه‌ورۆژه باوکی خو‌شه‌ویست
هه‌ناسه‌ی پیش مه‌رگه‌ی تۆ بو
چل رۆژ تی‌ پهری له‌وکاته
هه‌لگۆردو پیرسو مه‌تین
هه‌قالانی به‌وه‌فای خۆت
کورت‌ه‌ی چی‌رۆکی ژینی تۆ
به‌ره‌ه‌لستی دوژمنی کورد
بن به‌ردی خۆت له‌شاخ وکیو
نه‌ک هه‌ر په‌مزی کوردوستان بوی

دەستی خەنجەرت بە ھیزبو
 سامی تۆ وای دەنگ دایەو
 لەھەڵ بەستا تۆبوی مەبەست
 کاتیەک لاوەیی نەتمو
 بۆ سەر بەرزیت سەر دانوین
 "کردەوێ ئەو قارمانە
 ئەوێ تۆی دی لەسەنگەر
 تۆبوی شانازی گەلی کورد
 کۆچت دەردیکی بەسۆبو
 گەل تۆ لەدەل دەر ناھێن
 جێی خوشی تۆ مەتەریز بو
 مردن لێت ئەپرینگایەو
 تۆ بەرزتر بوی لە ھەل بەست
 لەپەرینیی تۆ بدو
 بلی و دان بەو دا بێن
 لەدنیا بۆتە ئەفسانە
 چەلی؟ ناوی تۆ چۆن بەر
 زۆر شانازیت لەگەڵ خۆت برد
 کوردوستان ھەوجی بەتۆ بو
 خاکی کورد تۆ ناسەمزین

دایک کور لەباوێش ئەگر
 سەدجاریش لەبەری ئەمر

"نامه‌یک بو گاوه" (۱)

تا کهنگی زه‌مانی بی‌زمانی
با بهس‌بی وچانی وپژه‌وانی
ئه‌وسه‌رده‌مه‌ چو که دهس به‌سه‌ر بوم
بابیمه‌وه‌ سه‌ر ره‌وه‌ندی پپیشوم
زۆرداری که عومری درکی من‌بو
نۆبه‌ی منه‌ لی بی‌م به‌داسو
بچنم گۆلی بی‌درو ئه‌وه‌نده
که‌س قیمه‌تی وان نه‌زانی چه‌نده
له‌و شه‌و، له‌ مه‌به‌ستو، پیتو، رسته
هه‌ل به‌ستی ته‌رو به‌نرخ و به‌سته
چی خۆم ئه‌مه‌وی هه‌لی بژی‌رم
بی‌مایه‌ له‌ناوی هه‌ل وه‌ژی‌رم
ئه‌ه‌وتۆ که له‌دوی ببن به‌عه‌ودال
له‌و هه‌ردو هه‌ریمه‌دا کوروکال
وه‌ک شه‌می له‌ری یه‌کی بدیرن
وه‌ک دیاریه‌ بو یه‌کی بنیرن

(۱) گاوه: منالیکێ مه‌کته‌بی جه‌وت هه‌شت سالانه‌،
خزمی‌منه‌، زۆر منالیکێ وریاو له‌لام خۆشه‌ویسته‌ به‌و هه‌ل‌به‌سته
ئه‌مه‌وی له‌گه‌لی بدویم و تی ی بگه‌یینم که گاوه‌ گئی‌یه‌، گورد گئی‌یه‌.
ئه‌وه‌هه‌ل‌به‌ستانه‌ یه‌که‌م هۆنراوه‌ی من که‌له‌دوای ده‌ربه‌ده‌ری و
گه‌رانه‌وه‌م بو ئێران گوتومن، دوای ئه‌وه‌ که‌انقلابی پیروزی ئیسلامی
له‌ئێراندا سه‌رکه‌وت و رژیمی شای گۆربه‌گۆر روخا، چونکه‌ پپیش
تون‌به‌تون بونی ئه‌و ده‌رفه‌ت و مه‌جالێ ئه‌م جووره‌شته‌ نه‌بو.

شهوگاری دریژ من و قولینچکی
 رۆژ جوگهله ئاوو تۆزه شینکی
 گهردهس بدهن ئه و دوه ههمو
 ئه و گهنحه به تهختی شایی نادهم
 له ولایه کهلاوی دل ده ریژم
 له و دهسته کهلاکی خهم ده نیژم
 ماویکه دهسی نه یاری دل رهش
 ئاوا ههلی داشتوم له گهڵ وهش
 لی تان چ نزیکم و چ دورم
 ههر کوردم و ههر له سهروه سورم
 ئه ورۆژه کهمن به کوردی خولقام
 فخری بو که کورده واری پیی دام
 بوی کردم هه سینگ و باوهشی خو
 ئه و دایکه منی گه یانده ئه ورۆ
 ئه ورۆش که ئه لیم له خه لکی شازم
 هوی ههر ئه وهیه به کورد ئه نازم

* * * *

باوانی من و تو سهردهمی زو
 چهکیان ئه گه بویی ههر گورز بو
 ههر ئه و چهکه بو له دهستی میان
 به و گورزه ئه چونه راوی شیران
 گشت کاری به دهستی وان ئه سوړا
 میریش به قسهی ئه وان ئه گورّا

چی لهوگهله کهوتهوه بههیز بو
 بهو هیژهوه ئهو گهله بهرئز بو
 لهو سهر زهوییه نهبو وهکو وان
 میڤخاصو (۱)، بلیمهتو (۲)، دلوان (۳)
 بهوبونهوه ناوی وان نرا کورد
 ههش زانی که کورد یهکه لهگهل کورد
 هم دهوره که کورد کزو کهساسن
 همنیش و همتوش بهوان هناسن

* * * *

ئیستهش کوری وان هوهندی ماون
 لهو ناوچهیه بهش بهش و بلاون
 ههردوژمنی کهرتی کهوته دهستی
 بونه ههدهفی رهگهز پهستی
 دهوروبهر هوهی لهدهستیان دی
 مافو ههقی وان همنینه ژیرپی
 ههراکامی لهوان سهروش ههلینی
 داگیرکهری ملهوپر هه پهرینی

* * * *

ههوکاوه کهتوی بهناو کراوی
 کهم کوردی ههیه نهزانی ناوی

کوردی بو نترس و ژيرو چالاک
 تیکۆشهرو قاره مان و بی باک
 شهو کاته دژی ستم ههلستا
 مهردانه خهباتی کرد نهو هستا
 شهوپیاوه بههیندی چهرم و داری
 "ضاک"ی له تهختی خسته خواری
 گهر شهو وته سهیره لای تو کاوه
 رون کردنهوه کئی لهتوی وه چاوه
 مهیدان ههیه بو ههموکس شهو رو
 نوسین لهمن، خویندنهوهی لهسه رتو
 کۆسیی که بو (۱) لاجوه لهسه رینم
 دهرفهت ههیه بو لهگهڵ تو نه دویم؟
 وای دانی که شهو رو تو قوتابی
 لیم سوره لهدهرسی ماندونابی
 گوئی بگره له مامی خوت که وایه
 چیرۆکه که بابگاته دوايه

* * * *

شای شهوده مه ناوی شهو ده هاک بو
 شای چی؟ وهکو شیري سامناک بو

(۱) تازه هوکمی زۆر داری شا له ئێران روخابو که لهزه مانی
 شهو دا نوسین و خویندنهوهی کوردی ئیمگانی نه بو.

نه‌ی‌بو به‌زه‌یی و روح له‌گه‌ڵ که‌س
 خۆشی و ده‌سه‌لاتی خۆی ته‌ویست به‌س
 بی‌جگه‌ له‌وه زو‌لمی پی‌ره‌وابو
 دومیاری له‌شانه‌کان رو‌ابو
 جابۆ ته‌وه‌ ماره‌کان بژین شاد
 گشت رۆژی له‌میشکی ئاده‌میزاد
 هه‌ردوک ته‌بو تی‌ر کرین و مری‌ن
 به‌و خواردنه‌ تا بخه‌ون و کرپ‌ن
 نه‌ک برسی بن و له‌به‌روه‌ شال‌او
 بۆ سه‌ر سه‌ری شا به‌رن له‌ناک‌او
 کردی به‌ئێرک له‌سه‌ر هه‌مو که‌س
 له‌گیانی کور‌ان ئی‌تر بشۆن ده‌س
 هه‌رباوکی کوری هه‌با ته‌بو خۆی
 هه‌ستی و سه‌ری ته‌وکوره‌ به‌ری‌بۆی
 پیش‌کیشی بکا هه‌تا له‌پاشا
 میشکی بخورێ له‌گۆشکی پاشا
 فیرده‌وسی ته‌لێ هه‌زارویه‌ک سا‌ل
 ته‌وشایه‌ زیا به‌زو‌لم و تیت‌ال
 هه‌ر رۆژه‌ کوری که‌سی‌ک ته‌کو‌ژرا
 به‌هه‌بونه‌وه‌ جلکی ره‌ش ته‌پۆشرا
 هه‌رلایه‌ ته‌جوی شه‌پۆرو شین بو
 هه‌رشیه‌وه‌ن و ئێخه‌ داد‌ری‌ن بو

ئه ونۆ بهیه هات گه یشته کاوه
 سازانی که ئه و کورپکی ماوه
 هه وتی تری بون ئه وان هه مو چون
 نه ی بو ئه وه که لکی گاوو گه ردون
 گو تیان ئه مه نابئی زۆر مناله
 با جارئ بئیته هه ژده ساله
 ئه و جار که کورپک بو پی گه یشتو
 زۆر زان و به هۆش و تی گه یشتو
 هاتن که ئه ویشی لی بسینن
 بیکوژنه وه می شکه که ی ده رینن
 "ئاسنگه ری پیر" ئه گه ر ئه مه ی دی
 هه رچی هه بو نایه لا شتی دی
 دل پیربو له شای و ماره کانی
 خوین ئه کو لی له ناو ده ماره کانی
 ئه و چه رمی له خوی ئه به ست له سه رکار
 کردی به مه له م له سه ر لقی کار
 ئه و دارو شه کیله بونه ئالا
 ئالایه که خه لکی لی ده هالا
 به و چه رمه وه که وته شارو باژیر
 کو ی کرده وه ده و له مه مندو وه رزییر
 هاواری ده کرد که: بو مه شه رمه
 ئه و خوین مژه تاکو که ی له سه رمه؟

دنیا ئه وه تا نوقم بو له خوین
 وهرن و هه مو دهس له دهستی یهک نین
 ئه وشایه له تهختی بیننه خواری
 نازانی به شایه تی بچاری
 ئه ومهینه ته ئیمه بو بجیزین؟
 تاکه ی ئه بی ته رمی کور بنیژین؟
 خه لکیش وه کو کاوه دل بریندار
 بگره لهوی توره تر هزار جار
 لیک چون و رزانه کوشکی شاه
 شایان له وی گرت و خسته لاه
 ئه و په رچه مه ئیسته ش ئه و زه مانه
 به وه وبۆنه وه ناوی "کاویان" ه

* * * *

له جیاتی ئه ویش گهران له ئیران
 یهک بینن و بیته شا له سهریان
 شازادهیه بو له وی "فه ره یدون"
 دلسۆزو، به ئاوه زو، به زاکون
 روزیک هه مو چونه لای به گشتی
 کاوه له بهرو خه لک له پشتی
 گوتیان ئه بی تو بی به شامان
 با شتر له تو کس نیه له لامان
 کاتیك به به لێن وه لامی داوه
 ئه و گه یرو گه رفتی بو به راه

بهم شیوهیه بوبهشا فهرهیدون
پیس و چهپهلی ولات لهنواچون
جیگهی شهری گرتهوه تهایی
بهوبونهوه بو به جیژن و شایی

* * * *

هیوام ههیه توش کوریکی ژیر بی
پسپوره به ههست و، هوش و بیربی
هیندهی بکه بی وهخت مهچو خه
بهوخه وتنه رۆژی خۆت مهکه شه
بخوینه ههتا ههلت لهدهس دا
هیچ ناکری که ئه وههلت لهدهس دا
وریا به لهخۆت که ئه زه مانه
دایکی که له بهرخی گیژ نه بانه
گوی بگره له ئه مری دای و باوان
ریزیان نهگری نه بیته تاوان
رییهک مهده بهر به تاقی ته نیا
هه ورازو نشیوی زوره دنیا
بۆباب کورو بۆبرا برابه
یانی کوری چاک چلونه وابه
بو کوردیژی لامه ده له مری گهل
تۆبازی مه به به هاوده می قهل

ئەو خاکمێه لێی ئەژی هەتا هەمی
 ئەو خەلکە بەژێر چەپۆکی تاکە؟
 جێی خۆت بکەوێ لەناو هەقالان
 دوستان بگرە بەلام بە مانگ و سالان
 دوستانیکێ وەها کە بو بە هاوڕیت
 مال و سەری خۆی وەچاو نەبێ لیت
 دو رو کە لەهەردولاو پەستە
 روی تێمە کە پستی پێ مەبەستە
 تۆ هێشتە منالی نو جوانی
 پێویستە لەئێستەو بەزانی
 هەریاوی نەزانە رەنجە روێه
 زانابی ژیان خەلالی تۆیە

٥٨/٣/٢٥

کرج - عظیمیە

"ورینگه"

هەر له ریت کهوتم و نهم زانی لهبهرچی وایه
رۆژنیه روی تۆ کهچی چاوی لهبهر ههل نایه
لهشی نهرمت لهو شهی ناسک ئهگهر دارپژم
سهدههزار هیندی وشهی تر ههوهسی تی دایه
نواندنی مهرمهری سینت له کراسی تنکا
وهک لهههی مانگی شهوی چارده لهناو دهه پایه
سهردهشیوی له خهیاو، لهمنو، ههل بهستم
بۆنی کهزیه تۆ ئهگهر دئ بهکزهی شهوبایه
خهمی من بۆیه لهژیر سییهی تۆدا دههوهی
پرچی تۆ پهرچه مه بالای تۆ وهکو ئالایه
مهم لهئیخت سهری ههلداوه ئهویش سهرتاپای
چهق و چۆیه، تهزووه، لهرزه، مچورکه، تایه
که ههنیت بسکی لهسهر لادهچی لالهی روتیه
گهردنیشته ئهگه خال لی بگهری مینایه
چاوی تۆ زۆر لهئهوین ئهدهی لهگهل من چیکهم
مهست ئهدرکینی قسهو، دوايه دهکا حاشایه

دهمى عيسى وهكو ئەفسانە لەلام وابو بەلام
 كەزەى تۆم دى منىش هاتمە سەرئەو بىروايە
 حەز دەكەم قەت لەسەرت كەم نەبى مويەك چۈنكە
 ھەبە پەيوەندى لەگەل ژىنى من ئەو ھەودايە
 تاكراس دەخزى لەسىنگت مەمى تۆ دەكوشى بەلام
 دزى خۆمالىيە ناگىرى بەھىچ دەزگايە
 نيەوەك شىعرى من ئەورۆ تەرو تىراو، ئىتر
 قەدى شلكى تۆ كە ھەل بەستى خوايە جىايە
 شەرم، ئاوات، نياز، ھەوەسى لى دەرژى
 پەيكەرى تۆ لەسەرو، سىنگو، كەمەر، تا پاىە
 ھىندە شىرن ئەدویم بۆتۆ، لەناو بېشكە (۱) مەگەر
 دايە بەوشبۆھە بۆى كەردى لايى لايە
 "هئىدى" يادى دەمى تۆى پىنەكرا چارەچىە
 خالەكە ھىندە پچوكە بەخەيال نايە

عظیمیہ - كرج

نۆى رەمەزانی ۱۳۵۸

۵۸/۵/۱۲

"گنجینه نهفته"

من میروم که رنگ شفق لاله‌گون کنم
من میروم که همچو عقابی به کوهسار
من میروم که رایت مجد تو ای وطن
گیرم که دشمنت هوس خام پرورید
وینهم رسالتی که دگر کاخی از ستم
دشمن اگر به جادوی فرعونیان بود
آن مکتبی که داد بمن درس مردمی
حاشا من آن نیم بره سرفرازیت
من زاده تو هستم و تو مام من اگر
دیوانه‌ای نخواست اگر فرهنگ ترا
هرجا سخن زدوست بود بانوای خویش
شیرین من هرآینه خواهد به جلوه‌ای
آسان خوشم به زمزمه خود که نیستم
شایسته نثار تو گرنیست گوهری
از بامداد شوکت تو جان سپاریت

من میروم که مرز وطن جوی خون کنم
چنگال خشم بر جگری آزمون کنم
بار دگر فراشته در تیسفون کنم
من این هوس برون ز سر خصم دون کنم
با پایه‌های سست و کجش واژگون کنم
من باعصا برابری آن فسون کنم
تعلیم هم بداد که ایثار چون کنم
باک از ستیزه‌جویی خصم زبون کنم
زانچه امیدتست بمن زان فزون کنم
آن به بضربتیش‌رها از جنون کنم
جانی در آن دمیده بجان اندرون کنم
نقشی دگر فزون بدل بیستون کنم
پروای آنکه ساز نی و ارغنون کنم
گنجینه نهفته خود را برون کنم
هرکس به عصر خویش یکرد، من کنون کنم

۵۹/۱۰/۱۲

عظیمه کرج

در روزنامه کیهان شماره ۱۱۱۹۷ دوم بهمن ماه ۱۳۵۹ صفحه ۶ چاپ شده است .

”یادی بارزانی“

له دلم دابو له گهلتا بدویم
ببینمه وه گورئ خه می کون و نویم
له گزی و فیل و چه پوکی زوردار
له گهلی دهر به دهر و پوت و هه ژار
ههست ته گهر دهستی بداته دهستم
کاروانی له مه بهست پرا بهستم
پهرده وادی و له لام راده برن
ئهوی دلخوازی منن خو ده گرن
جا خه یالم ئهوی خو نه بویری
بیست و له و ناوه یهکی بژمیری
گهر له وه دهر فته و مهیدانی نه بو
دهمی بم باته وه چاخی پیشو
سهرچیاو، ناو گهلی یو، دارو ده وهن
ناو کهوی به فرو، رنو، لپرو، چه مهن
هه مولا دهنگه، هه واله، خه به ره
سهرچیا ستهنگه ره، داوین چه پهره

ته‌قه‌یه، گرمه‌یه، ده‌س ریژی تهنه‌نگ
 ته‌م هه‌موچی‌یه ده‌کاته شه‌وه‌زه‌نگ
 هی‌رش‌ی پی‌شمه‌رگه‌یه بو سهر‌دوژمن
 لی‌ی ده‌کالیت‌هوه هی‌ترش‌بردن
 سهر‌ده‌با‌گیانی نه‌یار ده‌ستینی
 سهر‌وه‌به‌ر دوژمنی کورد نا‌هینی
 "هه‌ندری‌ن" (۱) سه‌نگه‌ری سهر‌به‌رزانه
 گیان له‌وی چهن‌دی بل‌ی هه‌رزانه
 پی‌که‌وه لیک ده‌درین له‌و هه‌رده
 جه‌نده‌کی جاش و سهری سهر‌کرده
 له‌"کوره‌ک" (۲) د‌یته‌رژان خوینی گه‌ش
 س‌یره نا‌گیرئ له‌به‌ر دو‌که‌لی‌ره‌ش
 ته‌رمی دوژمن له‌سهر‌ئاوی "بی‌خال" (۳)
 بو‌ته چ‌یشتان و بژیوی قه‌ل و دال
 ر‌وژو شه‌و لی‌ره هه‌مو ده‌شت و ده‌ری
 وه‌کویه‌ک ئاگری ده‌رژینه سهری
 لوتکه‌هه‌ر سه‌نگه‌ره ده‌شت‌هه‌ر مه‌ته‌ری‌ز
 شاخ و ده‌شت ئه‌مری سهر‌وک ئه‌گری‌به‌ری‌ز
 نه‌کوره‌ک سهر‌ له‌ته‌می‌ی ده‌ر د‌ینی
 نه‌"سه‌فین" (۴) هه‌ل ده‌چنی داوینی

(۱) هه‌ندری‌ن. (۲) کوره‌ک. (۳) بی‌خال. (۴) سه‌فین.
 هه‌ر چ‌واریان چ‌یای گوردوستانی خوارون "عیراق" که‌له‌وچیا‌یانه
 بارزانی له‌شورشه‌ مزنه‌که‌یدا شه‌ری قورسی له‌گه‌ل حکومه‌تی
 به‌غدا کرد.

باره‌گای رییهری کورد وا لیڤه
 باره‌گام گوت که‌چی لانی شیره
 بن تهرایشیکی شه‌گهر ساکاره
 شهره‌ف و گه‌وره‌یی پی‌وه دیاره
 کام چیا به‌رزه له‌سهر شه‌و عهرزه
 سه‌ری‌شه‌و سه‌روه‌ره هینده به‌رزه
 ئیسته ده‌روانم و تو نابینم
 دی‌وو سو‌مایم شه‌با شه‌سرینم
 رون نیه چاوم و لیم شی‌واوه
 چاونه‌ما، یان‌تو نه‌مای له‌وناوه؟
 پیم ئهلین پیم شه‌وه‌سال نو‌ی بو‌وه
 بگرم کو‌ری به‌یادی ته‌وه
 دیم هه‌تا ده‌ستی به‌سهر خو‌ما ده‌م
 تو له‌یادم شه‌چی تا یادت که‌م؟
 سه‌رده‌می بوی و به‌تو‌وه نازیم
 تو که‌ چوی رو‌یی هه‌مو شانازیم
 بو‌تو من هینده نه‌بی نیمه‌وه‌لام
 کو‌سی‌ری گه‌رچی گه‌لیک زوره‌به‌لام

شەرتە مەن دەس لەو ھەتات ھەل نەگرم
ھەرلەسەر پىتۈ برۆم تادەمەرم

:۵۹/۱۲/۱۰

سالى دوھەمى بىرەوھەرى كۆچى بارزانى

"سرشک"

الفت ز ما بریده اند جمله ، سوای گریستن
زین همره آب دیده دریغ آیدم دریغ
هرجا که دیدی چشم تری سادهاش مگیر
ارزان گمان میر رخ ما شوید اشک ما
من با خیال دوست دیده بیندم ، ز گوشه‌ای
احساس من به بیتی دو کی میشدی بیان
راز درون من همه یکباره گشت فاش
آن آتشی که اشک بجان میزند مرا
زان میدهم چو گنجی بهر دانه‌اش بها
زیبد سرشک بر رخ فرزانه زان خدای
طعنه مزین بر اشک کسانی که میکنند
اشک ارنبودی گرانمایه تر ز در یتیم
صد داستان ز عشق کند بازگو ترا
سرگشته‌ام ز بخت خویش که در صحن زندگی

ما مانده ایم و مهر اشک و وفای گریستن
بسته به اشک ما است چونکه بقای گریستن
کوهی زغم نهفته است و رای گریستن
دادیم زانکه نور دیده بهای گریستن
راهی گشاید اشک باز برای گریستن
هر گوشه‌ای اگر نرفتی نوای گریستن
از خون چو دیده‌ام گذاشت بنای گریستن
برپا کند مگر بگیتی صدای گریستن
پیغامی از دلی است اشکی ، سوای گریستن
دیوانه را نداشته است روای گریستن
درد نگفتنی درمان بدوای گریستن
بردیده‌اش چرا نهادهی خدای گریستن
اشکی ز سر روان چو گشت بپای گریستن
ایفا نکرد خنده نقشی بجای گریستن

"سرود"

مهز ره عه‌ی قه‌ل‌بی مه‌ویش‌کمه‌ی وه‌ته‌ن کوا‌ئا‌وی تو؟
بی‌زه‌وا‌دن ر‌وله‌کانت کوانی شه‌کری خا‌وی تو؟
زه‌رده‌ره‌نگی خو‌نچه‌کانت سی‌به‌ری زو‌لم وجه‌فا
لا‌ده به‌وها‌وینه کوانی تیش‌ک و تینی تا‌وی تو؟
بی‌سرودی جا‌ودانی ی بول‌بولت بی‌نه‌شه‌بون
ده‌سته‌ده‌سته لا‌وه‌کانت وه‌ک گولی تیر‌ا‌وی تو
لیم ده‌پرسی دل به‌دایم بو‌چی سر‌گر‌دانی تو؟
ژه‌هری تالی‌ی چی‌ده‌چی‌ژی هر‌که‌سه‌رش‌یوا‌وی تو؟
ده‌ردی دل نا‌که‌م ده‌زانم ده‌ردی بی‌ده‌رمانی من
حه‌سته‌مه‌که‌س بی‌ده‌وا‌ی کا‌غه‌یری به‌رزی‌ی‌نا‌وی تو
ئه‌ی وه‌ته‌ن که‌نگی ره‌وا‌یه مه‌ستی خه‌ و بی‌حارست
گورگی دو‌ژمن که‌وته‌ کو‌زی می‌گه‌لی پا‌را‌وی تو
شه‌رته‌هر خاری دل‌م بی‌هر‌چی عه‌یش‌و‌شاده‌یه
تاله‌ده‌س ده‌گرم وه‌نه‌وشه‌و سو‌یسن و لا‌ولا‌وی تو

دَل ئەگەر بۆتۆ بىنالى چۆن ئەبى ژىربىتەۋە
تا لەژىرپىم دا دەبىنى دوزمنى خىكاۋى تۆ
ئەي ۋەتەن گريانى تۆمە ۋە بۆت دەريژم ئەشكى سور
ئىشى تۆيە زامى جەرگە ۋە شىۋەنى "شىۋاۋ" ى تۆ

شامات ، شىرىن

۱۳۲۲ ھەتاۋى

"وهلام" (۱)

برای جنوبی پیامه‌کە‌ی تۆ
کاتی که دیتم زۆر بی‌قه‌راری
به‌ئاگری مه‌یلت کۆلی دله‌که‌م
چونکه‌ من خوشم ئەزانم دیلی
ده‌ردی گرانه‌ خویناو خواردنه
بۆت گریام برام نهم‌کرد خودداری
راسته‌ کاکه‌گیان ئەتۆش هەر کوردی
له‌رابوردوه‌کان تۆش یادگاری
له‌ری نیشتمان خۆت ئەکه‌ی فیدا
بۆرزگار بونی زه‌وی و خاک و ئاو
خۆم ئەزانم پێویسته‌ بۆمان
ئه‌تۆش ئەزانی براه‌ک له‌به‌ندا
ئیمه‌ هه‌ردوک‌لا رۆله‌ی کوردانیان
له‌شیری دایکی‌ک گرتومانه‌ هی‌ز

گه‌یشت و له‌دلم هه‌لستا بۆسۆ
له‌ده‌س دوزمنته‌ گریان و زاری
سیس بۆوه‌ دیسان گه‌لای گۆله‌که‌م
ژێرده‌ستی و، کزی و، ماتی و، زه‌لیلی
گه‌لیک له‌و وه‌زعه‌ خوشتر مردنه
فرمیسکی سورم به‌جوت ئەباری
ئه‌تۆش وه‌ک‌کردان هه‌ر شیرمه‌ردی
تۆش رۆله‌ی کوردان هه‌لۆی شکاری
بۆسه‌ر به‌خوپی سه‌رومال و یکه‌را
ورده‌و یه‌خسیرت ئەنی‌یته‌ پیناو
تا‌کو ئەتوانین هه‌ول ده‌ین بۆتان
برای‌دی نیه‌تی گیان له‌به‌ده‌ندا
خه‌لکی کوردستان شیرێ ژیانین
له‌ئای شەوی کردویه‌ پارێز

(۱) ئەوه‌له‌ به‌سته‌ ئەگه‌ر تێمه‌وه‌ بۆ‌سالێ ۲۴ هه‌تاوی ۳۹ سال

له‌وه‌پیش که‌له‌بیره‌ وه‌ریه‌گاند / رونم کردۆته‌وه‌ .

هەردوک لا وەکیەک بۆمردن وژی نین
 تۆوی یەک زەوی گۆلی با خیکی
 پەرورە دەی داوین ئەو دایکە مانین
 ئەزژیته بە دەن لەیەکرەگ خوینمان
 ئەمن گەر چاوبم تۆم روناکایی
 لەدلم دەناچی ئەو نالەکەت
 زامیکت خستە جەرگی بە ئیشم
 شەو خەوم بۆتە خەیاڵاتی تۆ
 رێبەندان بەردا رێی هاتو چۆیە
 بەفران بار زریان لەگەڵ خۆی بەرێ
 ئەوجار رەشەمە پەنوی بەفرەکان
 یاخۆ گۆمیلەکی ئاوی کوێستانی
 بەتیشکی تاوی بتوێ نیتەو
 خاکەلیو بەی بەتەپلی شادی
 پەرکا لەلالە داوینی سەحرا
 هەلالە زەردکا دوندی کیوکان
 بولبول بۆخونچە ببیتە چاوەش
 کەوبارو کۆتر لەبن رەوێدا
 قاقا بخوینن بە دەم یارەو
 بەیاری خۆی بەرزێ بیئاوتا
 پێش مەرگە تیپ تیپ پیادەو سوارمان
 لاوی شیر هەلدر لەمردن بیباک
 پاکنۆکی خەنجەر ژەهری مار پیو

یەکنەفسو ئامانج یەک دڵ یەک دی نین
 جەرگ هەلقەرچاوی شیشەو داخیکین
 کە بۆرزگاری ئەو سەرگەردانین
 سەرچاوە یەک جی بۆ رێو شوێنمان
 من مێشکی سەربم ئەتوم زانایی
 شکان بەتیری دوژمن نالەکەت
 نەت هێشت هۆش و دل نەکەم نەبیشم
 لەدەورە ی عیش و بەسەرھاتی تۆ
 جیگە راگوژی لێو هەردو بۆیە
 بەجوتە یارە بچنە سەفەرێ
 مرواری سەھۆل لەسەر بەردەکان
 کەبۆنە بەندی بەبای زستانی
 دیسان بەھاریک بنوێ نیتەو
 بەرویکی خەندان لوتفیکی زیادی
 سەرخۆش بێ فومری لەگەشتی مەزرا
 خۆ سەوزە پۆش کەن ریزی مێوکان
 زەوی خاش خاشک بگریته باوەش
 لەژێر لوتکەکان کیوی بەرزدا
 عەتری گۆل بۆ کەن لەگۆلزارەو
 بۆلای براکە ی گێراو لەداودا
 فرماندەو گەورەو خاوەن کارمان
 پیرە مێردەکان بۆ تەکبیری چاک
 رادەبرین ھەریەک لەدوی یەکیو

هەرچی چهپ برپوا بی شک بزانه
 جهرکی کون ده کهم به پیکانی تیر
 ناچاره ته پللی ئه مان لی ده دا
 سواره ی تیله کوو هه ورامانیه کان
 پلینگى ئازا به بر هه لدره کان
 دوژمن بلاو کهین وه کتووی هه رزن
 ده گزین فرمانده ی به قه درو ریزیان
 دایک دروستکا کوته ل له به رگیان
 زریان ده رفینیی گه لای پاییزان
 له سر سینگیه تی دو دهستی وه ستاو
 هه رکوی بلیندو به رزو چیا به
 بادوژمن به ری به بی مرادی

شمشیر چه مایه ل وه لای چهپ مانه
 ئه ستوی که چ ده کهم به زه بری شمشیر
 دوژمن له ژیر ئه و په نجانه ی مه دا
 گه لباخی و بانه و مه ریوانیه کان
 سنجاب و پاوه ند رو له شیره کان
 خو یان سازیکه ن بو هاوکاری ی من
 تاوی په لامار ده بهینه هیزیان
 جارئ سه رنیزه هه واله ی جهرگیان
 ئه وان گه لای دار ئیمه بای زریان
 ریوی روی شیری رق هه ستاو
 ئالای سه ربه ستی له هه مو لایه
 هه ل ده کهم ده گرم جیژنی ئازادی

سه ر شیواویه کهت بیته جیژن

دوژمن تالای مه رگ به جیژن

"نەورۇز"

جېڭىنى كۆنۈ سالى تازەي كوردەۋارى ھاتەۋە
ھاتەۋە ئاگرى خەباتى ئەۋگەلە خۇش كاتەۋە
ھاتەۋە جوان ترلەجاران جېڭىنى كاۋەي قارەمان
شۈينەۋارى مېدىيا باپىرە گەۋرەي كوردەكان
ھاتەۋە بگىرېتە باۋەش كوردەۋارى سەرلەبەر
ھاتەۋە نەورۇزو بۇ زىستانە ئىتر چارەسەر
جېڭىنى نەورۇزە ۋەتەن ۋا كاتى پىرۇز بابىيە
جېڭىنى لاۋو كىزۇ كالى تۆيە رۇزى شايىيە
ھەر ھەللەلەي زەردە بۇنى دى لەرگەي دورەۋە
ھەر چىلو كى دارە زەردەي دى بە خونچەي سورەۋە
ئەۋ گولالە ئال وسورە بولبولى سەرخۇش دەكا
چەلەر يىزانى لەزستان ۋ قەلى رورەش دەكا
تا شەنەي ھېدى بەيان ھات ۋەھناسەي كوردەۋە
بەفرى لاپال ۋ ترۇپكى شاخە كانى بردەۋە

زیوی ئا ونگ بوته ملوانکهی ملی گیابه ندوخواو
 همر تروسکهی دی وده لهرزی بای له سه ربی یاهه تاو
 بهرگی زستانی له بهر خووی دارنی ئه ورو زهوی
 نزم و بهرزو شیوو دۆل و رژدوه هورازو نهوی
 تا له نه ورو زدا خه لاتنی سالی تازه وهر گری
 ژهنگی دامای و هه ژاری و مهینه تی خووی لابه ری
 بهر چه می شورش خه لاتنی ئیمه به هیناویه
 بهر چه میک بو ناحیزی ئه و خاکه چقلی چاویه
 بهر چه میک تا تو بلی یه رنگین و بهرزو ریک و پیک
 بهر چه میکی وا که قوربانی نه بی شهرمه گه لیک
 چهرم و داری کاویه دهستی سروشت گیراویه
 بهیره قی پاراستنی ئه و خاکه به همر ماویه
 پهنگی سوری بیره وهریه بو شه هیدانی وه تن
 چاوی هیوایان له هاوری یانه تانه یلی ده دن
 ههول و تیکو شانی رابورد و بهیر دی نیته و
 خوینی شیخ محمود له و سهر داره ده زروقینه و
 من به لئنت پی ئه ده م ئه ورو له دهنگی کورده و
 ئه و کوره ی زنجیری یه خسیری له ئه ستو کرده و
 کوئه له پیش مهر گه کهی دلسوزی توله ستینی تو
 جیژنه پیرۆزه ی له سه نگر داد ه کهن بو خوینی تو
 دل که روژ و شه و ده سوتی ئاگری توی تی بهر به و
 بویه پیاوانه له گه لئا مهر جی خوینی به ستوه
 باسی خوینی پاکی تویه و شورش رزگاریه
 یان به سه رهستی ژیان یا مردنی یه کجاریه

گەرتۆ ئەورۆ نی لەنیوماننا کوری دڵسۆزی تۆ
 هەلگری ئالای خەبات و شۆرشێ پیرۆزی تۆ
 قارەمانی کوردی ئازا ماوه کاوهی بارزان
 ئەوکۆره کۆردە ی بناغە ی دوژمنی تۆی هەلۆه شان
 دڵنیابە جێژنە پیرۆزە ی دوایی نەورۆزی من
 جێژنی ئازادی گەلەو سەرکەوتنی پیرۆزی من

لەئاھەنگی جێژنی نەورۆزی گەلە
 خۆیندراپەوه .

١٩٦٦/٣/٢١

"به يادی تو بارزانی"

دهم گوت له مردن بئى باکم
 نابەزم ، ناکهوم بهزام
 بهلام کوردوستان رزگارىئى
 گه رسه ر بۆ دوژمن دانوینم
 که سیک هیوای به ژین مابئى
 ناهیلن زړه ی زنجیران
 رهواندیان خهوى وه تاغان
 بـسـرن به خوینى به دفه پان
 پشتی گهلى چهوساوه بوى
 لهوى نرخی هوما ده شکى
 په یمانیکه و ده یاتسه سه
 بهوشه رادینم زوانان
 سهرو دهس بشکین له سوئیا
 پرده کهم زارو زمانان
 نه یار له داخانى بمـ
 دینمه خوار ئه سړینی چا

من دهم گوت : پيش مهرگه ی چاکم
 دهم گوت : من کوردیکى ئازام
 دهم گوت : سه ربا له سه رداربئى
 دهم گوت : جامن بۆ بمینم
 دهم گوت : بۆ کوپله ی تو نایئ
 من دهم گوت : خرمه ی شهست تیران
 من دهم گوت : خره ی چه خماغان
 من دهم گوت : ژهنگى خمنه ران
 دهم گوت : تو هه ر له وساوه بوى
 دهم گوت : سایه ت باوى په کوئ
 من دهم گوت : گهل ده گهل ربه ر
 من دهم گوت : وهک ویزه وانان
 ئالقهى وا داویمه گوئیا
 له کرده وى قاره مانان
 وابئى کورد گوچى پئى بگرن
 ئاگر ده ر ژینمه هه ناوان

گەرم دابی کۆری کوران
بەزمی خاوەن بیروو هەستان
ئەو کۆرانی و "شەش سالی"ە
تا دەم و یست ناوی تۆ بێنم
لە پێتم، لەوشەم، لەرستم
کۆیستان ئەو تۆ گەرم دەبو
دەم گوت چی ئەم دی چی ئەم بێست
من تۆم ئەدی و پێر بەمالام
بەرەو ئامانج بیری وردم
بۆ لوتکان پەری هەل داویش
تینی هەبو و تەو لەلام
کۆچی تۆ وای کرد لەهەستم
دەمی نوسم و لەبەر خۆم هەو
بێ تۆ گەرچی لەکۆل پێر
تۆ هیزی هەست بزۆنەر بوی
تەری و تیر ئاوی هۆنراوان
دەبو چاو لەدل بتووری
هەردل دەستی کرد بەشینیی

کۆری خۆین پاک و دل پێر
کۆری کوردوستان پەرستان
جی تۆیان تیدا بەتالە
دەت گوت شمشیر دەوێشێم
لەشیعی گەرم، لەبەستم
گەرمین هالای بۆ دجو
دەم گوت هەرچی دل دەم و یست
لەبالای خەمال دەهالام
بالی دەگرت و دەمی وردم
کۆی بەرزبو لەوێ دەنیش
بارزانی تۆم بو، بەلام
سۆز نەما لەناو هەل بەستم
بەفرمێسک دەمی شوم هەو
هەناسیکی سارد و سێر
بۆیەش هەر ئەو دەم کە تۆ چوی
جی یان گۆری هاتنە چاوان
خۆینی ئەودی لەو دەچوێ
چاو لێل دەکا تۆ نابینی

نانا، چم گوت؟ تونەمەری.

نەم دی کەس بۆ نەمەر بگەری.

"گرو"

وهره سمیری دلی منکه چ هه ژارو ره بهنه
گیربوه له وهه له تو، بندنو، داروده ونه
مهسلی کوردی هموی راستو بهری و جییه
دهلی: همداری نه هاتی بو ده بیته چه قه نه (۱)
که ده بینی که سی سهودای له سهریدایه جنونیکه هیه
وهره گوی بگره له ده ردی دلی، پی پی مه که نه
گره ئه وینداری ولاتی ده بی ئاگر بگری
ئه وه ههستی که که پیک نایه به ئه زمان و چه نه
ئه وی ئه وری که ده گری ده بی چه نگ به خوین بی
که لکی کورد ناگری له شی ناسکو، دهستی به خه نه
گره ده ترسی مه به به می مه، که ئه مه میدانه
پالهوانی ده وی ئه وری شه ری گیو وپه شه نه
لیره هه کو سه (۲) ترازانده خه نجر سونه
هی رشه، ده سی به خه بونه، گه فی تهن به تهنه

(۱) چه قه نه: ئاشی ئاو داریکی هیه له سهر بهردا شه که دهی -
بهستن هه تا ئاشه که بگر پی ئه وداره وه بهردا شه که ده گه وی و
ته قه ته قی لی دی و ئه گه ر ئاش را وه ستا ئاشه وان ئاگادار ده بی،
به وداره ده لئین چه قه نه.

(۲) کو سه: بهندی خه نجره که له کالانه وه له ده سکی خه نجره
ده خری بوئه وه که نه خزی.

١١ دوو برا «رۆژی هەرا دەسێخەنە دەستی یەك
 كێهەیان باكي لههیزی نهتەوی نارهسەنە
 گەل بەبارزانی هەتیو کەوتەوه و پێرای "هێدی"
 ئەرێ کێ دیتی هەتیو کەوتنەوه لهوتەمەنە؟
 کوردەواریم کەنەبی گیان و ژیانم ناوی
 گیان ئەوه، ئەو کەنەبو بۆچی دەبی ئەوبەدەنە
 دەردی ژێردەستیه دەم کوژی، بەسەرھاتی من
 خو ئەچیرۆکی سیامەند و، پەلی دارەبەنە (١)
 پێی دەلێم: ئەی دلە جا لەو کەزو کیوانە بـهـوه
 کەچی کول دەبگری دەگری، دەلێ: چبکەم وەتەنە.

عظیمیە کرج ٢٥ / ٣ / ٦٤

(١): خەج و سیامەند بەیتێکی فۆلکلۆری کوردیە.

"نە دەبو!"

دل ئەگەر مەیلی بەدلدارى نەدایا نەدەبو
خەم کراسیکو بەبەژنى نەپرایا نەدەبو
مەستی ئەوخاترەى ئەم باتەووە جى ژوانى کۆن
بەدزى بايە دەسم رونەکرایا نەدەبو
ئەوخە یالەى لەخەویدا شەوئ پئى رادەپەرم
دلئ دیوانە بەرۆژ لئى نەدوایا نەدەبو
پى لەچىرۆکى من وتۆ بوە شاروبازئىر
ئىتر ئەوپەردە بلئى هەر نەدپرایا نەدەبو
من لەدوى یارو ،نەياريش ئەووە بەدوای منەووە
لەو گەپام منو ،ئەو لەمنى گەپرایا نەدەبو
هیندە سالەى کەدەلئین : کوردەهەیه ، رزگارى دەوئ
پەتوسیدارە ئەگەر هەل نەخراپا نەدەبو

بەبۆنەى بۆمبارانى ئوردوگای پەناھەندە
عیراقیەگان لەزێوە لەلایەن فرۆکەگانى
بەعسى فاشیستەووە لەھاوینى سالى "۴۶" د.

کورد پهکی کهوتوه بوڊوژمنی !! دياره بۆیه
 خوڤه خو ټهکیه تی ههباوایه تهبا با نهدهبو
 نهوی لهو حاکه چهکی بو گهلهکهی دهسدایه
 پر مهترسی بو براکههه تهگه ما با نهدهبو
 سهری بو دوژمنهکهی شوپر نهدهکرد پيش مهترگه
 ژن و مندالی وههترتوپ نهدرابا نهدهبو
 کورد له سهر مافی رهوای خوین لهبرینی دهژا
 دوژمنی تینو دمی پپوه نهبا با نهدهبو
 ژهنگی هیناوه لهکالانه کهیا تیخی زوان
 مشت و مالیک نهکرا با نهسوا با نهدهبو
 خوین مژی دهو روبههه تیژنهدهبون ئاخه، کورد
 وهک گهلانی دی به سهههستی ژیا با نهدهبو
 دلای کوست کهوته بهدهردانهوه خوینی تیژا
 چههه تنوکیکی لهچاوم نهتکبا با نهدهبو
 نهی وهتهن شههتی مهو "هیدی" لهههترتو بههه
 مردبايه دهو، پهیمانی شکبا با نهدهبو

عظیمیه کرج ۶۴/۴/۷



رئی یک مه ده به به ماقی ته نیا

هه ورار و نشیوی زوره
دنیا

بوکی بری لا مه ده له رئی گل

تو بازی مه به به هه وره می قه ل



ناوندی ملاوکرده وهی فرهنگ و نه ده بی کوردی
شیستینا رانی صلاح الدینی شه پووی

۵۵۰ ریال

چاپ از ایرانیاپ